

Kritiziranje pape Franje kao kriza vjere i otežavajući čimbenik evangelizacije

Mlikotić, Stipe

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:443838>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
DIPLOMSKI TEOLOŠKO-KATEHETSKEI STUDIJ

STIPE MLIKOTIĆ

KRITIZIRANJE PAPE FRANJE KAO KRIZA
VJERE I OTEŽAVAJUĆI ČIMBENIK
EVANGELIZACIJE

Diplomski rad

Split, 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
DIPLOMSKI KATEHETSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

STIPE MLIKOTIĆ

KRITIZIRANJE PAPE FRANJE KAO KRIZA VJERE I
OTEŽAVAJUĆI ČIMBENIK EVANGELIZACIJE

Diplomski rad
iz pastoralne teologije
kod doc. dr. sc. Ivica Jurića

Split, 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
UVOD	6
1. KRITIZIRANJE PAPE FRANJE.....	9
1.1. Prelati.....	10
1.1.1. Kardinal Leo Raymond Burke	11
1.1.2. Nadbiskup Carlo Maria Viganò	14
1.1.3. Biskup Joseph Edward Strickland	16
1.2. Katoličke internet stranice	19
1.2.1. Katolik.hr.....	20
1.2.2. Vjera i djela.com.....	23
1.2.3. Analiza članaka o papi Franji.....	27
2. VAŽNOST RIMSKOG PRVOSVEĆENIKA.....	31
2.1. O službi rimskog prvosvećenika.....	31
2. 1. 1. U crkvenoj povijesti	32
2. 1. 2. Vidljivo jedinstvo vjernika.....	33
2. 1. 3. Temeljna odrednica katoličke vjere	35
2.2. Glava cijele Crkve	36
2. 2. 1. Petru je dana vlast od Isusa Krista.....	38
2. 2. 2. Može li Papa pogriješiti?	41
2. 2. 3. Nepoštivanje Pape je nepoštivanje Crkve	41
3. JAVNA KRITIKA PAPE I MODERNIZAM	46
3.1. Javna kritika pape je protivna vjeri	46
3. 1. 1. Bratska opomena	47
3. 1. 2. Papa je stup tradicije	51
3. 1. 3. Postmodernistički preokret.....	53

3.2. Otežavajući čimbenici evangelizacije.....	58
3. 2. 1. <i>Unutrašnji konflikt kod kritičara pape Franje</i>	<i>59</i>
3. 2. 2. <i>Kriza Crkve kao kriza vjere u katolika?.....</i>	<i>64</i>
3. 2. 3. <i>Vukovi u ovčinjaku.....</i>	<i>68</i>
ZAKLJUČAK.....	72
BIBLIOGRAFIJA	74
Izvori.....	74
Knjige.....	74
Enciklopedija	75
Članci	75
Intervju	76
Internet izvori	77
PRILOZI	85
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI.....	86
SUMMARY	87

Sažetak

U ovome radu promišljamo o tome kako kritiziranje rimskog prvosvećenika, pape Franje, predstavlja poteškoću pri evangelizaciji. Ovdje smo stavili naglasak na kritike upućene papi Franji iz katoličkog miljea, od strane klerika i laika. Za rad smo se poslužili većinom internetskim člancima na raznim portalima na kojima pišu katolički teolozi i na kojima dovode u pitanje pontifikat pape Franje. Cilj rada kao takvog je pokazati da kritičnost prema papi Franji otežava evangelizaciju jer čini podjele unutar Crkve. Iz kritika upućenih papi Franji manifestira se djetinja vjera, ali i teološka rigidnost. Rad smo podijelili u tri dijela. U prvome smo istaknuli na koji način se papa Franjo kritizira te smo pokazali da se ne radi o konstruktivnim kritikama nego *ad hominem* kritikama. U drugom dijelu izlažemo nauk Katoličke Crkve o rimskom prvosvećeniku. Posebno smo stavili naglasak na važnost papinstva kao vidljivog jedinstva vjernika, što se ne može postići konstantnim i nerazboritim kritiziranjem Pape. U trećem dijelu rada nastojali smo pokazati da postoji unutarnji konflikt među kritičarima pape Franje jer ono što brane svim svojim silama (tradiciju), to najžešće i kritiziraju, jer upravo papinstvo predstavlja crkveno učiteljstvo. Na kraju rada nalazi se zaključak i bibliografija.

Ključne riječi: Papa Franjo, kritiziranje, rimski prvosvećenik, tradicija, postmodernizam, evangelizacija, vukovi u ovčinjaku.

Uvod¹

Pontifikat pape Franje je započeo ostavkom pape Benedikta XVI. 2013. godine. Ostavka pape Benedikta XVI. nije bio uobičajen način na koji Papa odlazi sa službe rimskog prvosvećenika. Obično nakon Papine smrti bira se njegov nasljednik na papinskim konklavama u kojima sudjeluju kardinali-elektori. Potonji kardinali glasaju te dvotrećinskom većinom izabiru novoga Papu. Međutim, ostavka pape Benedikta XVI. iako nije prva ostavka u povijesti papinstva zasigurno je nešto što je uzdrvalo Narod Božji. To se dogodilo zbog dva razloga. Prvi je ostavka Pape kao nešto što je neuobičajena pojava u Crkvi, a drugi razlog je evidentna razlika u pristupu i evangelizaciji između pape Benedikta XVI. i njegova nasljednika pape Franje. Nažalost ostavka pape Benedikta XVI. postala je tema iz koje će nastati mnoge teorije zavjera. Takva nastojanja poslužila su mnogim vjernicima da olako kritiziraju papu Franju do te mjere da su neki o njemu govorili kao o masonu kojemu je cilj uništiti Katoličku Crkvu iznutra, a najrigorozniji kritičari su rekli da papa Franjo nije uopće katolik.

Kritiziranje Pape kao rimskog prvosvećenika nije ništa novo. Pape su se kroz povijest često kritizirale i progonile. Tako su Pape bili u sukobu s kraljevima pred kojima su bili primorani često bježati ili u Anđeosku tvrđavu ili čak iz Rima. U povijesti se najviše kritiziralo Papu tijekom Reformacije. Naime, vodeći reformatori poput Martina Luthera, Jeana Calvina i dr. kritizirali su papinstvo do te mjere da su samoga Papu smatrali antikristom. Zapravo je u protestantskom miljeu i nastao mit o posljednjem Papi (Petar II.) kao antikristu koji se danas često promovira i među katolicima.

Iako je kritiziranje Pape u povijesti bilo uobičajeno od strane kraljeva i protestanata zbog evidentnih razloga; kraljevi su se borili protiv Pape za svjetovnu vlast, a protestanti za duhovnu nadmoć. Kritiziranje Pape o kojemu ćemo mi pisati ima jednu posebnost. Naime, za razliku od svih drugih Papa u povijesti koji su bili kritizirani od strane nekatolika, papa Franjo, kritiziran je upravo od (ne)vjernih katolika, što je neuobičajeno. Zaista, niti jedan Papa u povijesti Katoličke Crkve nije bio kritiziran od strane katolika kao papa Franjo. U ovom radu prvo ćemo iznijeti kritike upućene papi Franji. U radu razlikujemo: pozitivne i negativne kritike te eksplicitne i implicitne kritike. Potom ćemo objasniti ulogu i važnost Pape kao nasljednika sv. Petra. Nakon

¹ Napomena: glavna rada napisana je prije objave izjave Dikasterija za nauk vjere *Fiducia Supplicans* (18. prosinca 2023.), stoga nismo obradili reperkusije koje je prouzročio navedeni dokument.

toga ćemo iznijeti određene razloge zbog kojih nije u katoličkom duhu javno kritizirati Papu.

Prvotno poslanje Katoličke Crkve je spašavati duše (kan. 1752). Ono je nemoguće bez evangelizacije. Pastiri imaju zadaću čuvati i prenositi poklad vjere. Isus Krist ih je osposobio za njihove službe. Sam sakrament svetoga reda je karizma, potonja je institucionalizirana u Crkvi. Ona predstavlja Kristovo tijelo, dok je sâm Krist Glava tog tijela. Papa kao nasljednik apostola Petra se smatra Kristovim namjesnikom na zemlji. Papa je Kristov vikar te uz pomoć Duha Svetoga vodi Crkvu Kristovu.

Ovaj rad ima važnost zbog toga što promišlja o kritikama koje su upućene papi Franji od strane katolika. To je nešto što je do prije nekoliko godina bilo nezamislivo. Jedno je kritizirati određeni dio Papinih propovijedi ili nekih dokumenata. No kritika mora biti odmjerena. Jedno je kritizirati propovijed jer je „papa rekao ovo, ali nije dovoljno naglasio ono“ ili neki papinski dokument jer nije dovoljno stilski uređen ili zato što je mogao biti više kristološki usmjeren. Međutim, dovesti u pitanje katoličku vjeru Pape ili općenito njegovo teološko znanje, nezabludivost i njegove motive zbog kojih čini ono što čini – doista je presedan!

Mnogi katolički mediji pišu negativno o trenutnom pontifikatu. Stvaraju dojam kao da je Papa uljez u Crkvi. Kao da je sva kriza vjere (koja je postojala i prije pontifikata pape Franje) potekla od pape Franje. Upravo zbog tog fenomena, moramo se upitati: Koji je razlog toga? Je li trenutni pontifikat pape Franje doista krivovjerman? Zbog čega je toliko katolika koji imaju negativan stav prema papi Franji?

Istaknuti ćemo nekoliko čimbenika koji otežavaju evangelizaciju. Objasniti razloge zbog čega papa Franjo nekim katolicima nije omiljen. Donijeti neke smjernice koje bi mogle utjecati da toga u budućnosti ne bude, tj. da budući papinski pontifikati ne budu imali neugodnosti koju papa Franjo ima u određenom dijelu katoličkog miljea. Prvenstveni razlog zbog čega postoji nerazumijevanje prema papi Franji leži u krizi vjere katolika koji ga kritiziraju. Kriza može biti kriza vjere u Boga ili kriza vjere u Crkvu kao zajednicu Naroda Božjeg.

Tako i kritičari pape Franje, zbog vlastite nevjere ne vide da nije problem u pontifikatu nego u njihovoj nutrini. Vjera osigurava mir, postojanost i nadu. Nikada nije postojao svetac koji je učestalo kritizirao Papu i radio strančarenja u Crkvi. To nije odlika kršćanske vjere koja teži prema *communio*. Kao što je Isus vidio u apostola nevjeru, tako su i kritike pape Franje od katolika odraz njihove nevjere, jer „ne znaju što

čine!“ (Lk 23,34). Upravo je *vjera sidro kršćanske nade*, te kao što sidro osigurava brod, tako i vjera kršćaninu daje sigurnost – koja se očituje u poslušnosti i poniznosti.

1. Kritiziranje pape Franje²

Iako je i sâm papa Franjo istaknuo da je spreman prihvatiti konstruktivnu kritiku³, ipak, u javnom kritiziranju pape Franje od strane vjernika katolika, klerika i laika, primjećujemo neprihvatanje pape Franje kao poglavara Katoličke Crkve. To se najviše očituje u načinu na koji je papa Franjo kritiziran. U kritiziranju pape Franje često se stvara dojam neprihvatanja osobe pape Franje kao latino Amerikanca koji je prilično opušten u razgovorima te ne koristi akademski način izražavanja poput većine kardinala, već mu je način govora blizak ljudima⁴. Prelati koji kritiziraju papu Franju često se pozivaju na dokumente koji su izdani za vrijeme pontifikata pape Franje te ističu njihovu nejasnoću, ali i doktrinarni odmak od katoličke teologije⁵. Osim toga, zabrinjavajući fenomen koji se očituje u kritičarima pape Franje je suptilno neprihvatanje Drugog vatikanskog koncila (1962.-1965.), tj. shvaćajući posljednji ekumenski koncil kao pravi uzrok suvremene krize Katoličke Crkve.⁶

Kao što smo već naveli, kritiziranje pape Franje i crkvenih dokumenata koji su izišli za vrijeme njegova pontifikata iako je legitimno, ipak, valja imati na umu da

² U ovom radu razlikujemo: pozitivne kritike i negativne kritike. Pozitivne kritike su konstruktivne i upućene su *bona fide* te se temelje na činjenicama. Svaki čovjek koji je ujedno i javna osoba podložan je kritici jer je čovjek biće koje nije savršeno. Samo je dragi Bog savršen. Tako se i Papu može kritizirati. Naime, nezabludivost Svetog Oca je u pitanjima vjere i morala kada govori *ex cathedra*, a ne svega postojećeg, Papa npr. nema nezabludivost u području jezikoslovlja ili geografije. Dobar primjer pozitivne kritike pape Franje je kritika koju mu je uputio njegov ispovjednik koji ga je ispovjedao na početku njegova pontifikata rekavši da mu je „jezik ponekad prebrz“ (usp. Bitno.net, Svećenik kod kojeg se ispovjedio papa Franjo: ‘Danas bih mu dao drugačiju pokoru’. (12. prosinca 2023.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/svecenik-kod-kojeg-se-ispovjedio-papa-franjo-danas-bih-mu-dao-drugaciju-pokoru/>). Legitimno je kritizirati Papu jer dobra kritika čovjeka drži na njegovom mjestu i pomaže mu da se ne uzoholi. Međutim, imajući potonje na umu, negativna kritika je kritika radi kritike. Negativne kritike nisu konstruktivne nego destruktivne i ne pomažu nego odmažu u razvoju osobe i institucije. One su upućene protiv čovjeka i njegove osobe, a očituju se pretjeranom negativnošću i oštrom retorikom gdje je vidljivo da kritičarima nije bitna istina kao takva već kritika zbog kritike. U ovom radu mi ćemo obraditi negativne kritike pape Franje koje su upućene iz katoličkog miljea i koje čine evidentnu štetu evangelizaciji kao takvoj. Negativne kritike od katolika štete vjeri i Crkvi jer unose nemir u Narod Božji, proizvode umjetne crkvene krize, a više od svega dovode u pitanje pontifikat i crkveno vodstvo kao takvo služeći se perfidnim taktikom da se bude: „papskiji od Pape“.

³ Usp. Cindy Wooden, *In interview, pope says criticism is annoying, but can be helpful*. (25. siječnja 2023.). Preuzeto s: <https://catholicreview.org/in-interview-pope-says-criticism-is-annoying-but-can-be-helpful/>. (31. svibnja 2023.).

⁴ Tino Krvavica, *Kardinal Cupich o ‘maloj pobunjenoj skupini’: Papa im se ne sviđa jer je Latinoamerikanac*. (29. kolovoza 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/blase-cupich/> (Posjećeno 24. Svibnja 2023.).

⁵ Usp. Marco Politi, *Franjo među vukovima*, Figulus, Zagreb, 2020., 202, i Colleen Dulle, *When bishops attack: How Pope Francis handles his critics*. (25. svibnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2023/05/25/bishop-strickland-pope-francis-criticism-245363> (Posjećeno 29. Svibnja 2023.).

⁶ Usp. Ivan Poljaković, *Uzrok krize u Crkvi* (23. prosinca 2022.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/uzrok-krize-u-crkvi> (Posjećeno 29. svibnja 2023.).

kritiziranje radi kritiziranja nije u duhu kršćanstva. Pogotovo kada to čine zaslužni katolici okrivljujući Papu za krizu u Crkvi, koja je, realno, postojala i prije njega. Naime, sama činjenica da je papa Benedikt XVI. dao ostavku, što nije uobičajen način odlaska Papa, govori o tome da je Crkva i prije pape Franje imala unutar crkvene probleme, ali i problem s navještajem evanđelja u suvremenome svijetu.

1.1. Prelati

Fenomen u kojemu kardinali i biskupi, u ovoj mjeri, eksplicitno i implicitno⁷ kritiziraju javno rimskog prvosvećenika, u ovom slučaju papu Franju, nezabilježen je u povijesti Crkve. Naime, ovdje se ne radi samo o kritiziranju određenog Papinog dokumenta ili fusnote o kojoj je bilo podosta negodovanja⁸. Već se radi o izravnom kritiziranju pape Franje kao osobe i njegovog pontifikata, a time i Katoličke Crkve u cjelini. Istina, u dugoj povijesti Katoličke Crkve oduvijek je bilo trzavica između Pape i kardinala. Trzavice kao takve nikada nisu nastajale bez razloga nego je razlog oduvijek bio svima poznat, a radilo se o borbi za prijestolje odnosno papinsko prijestolje. Tako su poznate talijanske obitelji Orsiniji i Colonna koje su se za vrijeme renesanse borile za papinsku tjaru sve dok ih papa Aleksandar VI. nije doveo u red. Kako je prosječan papinski pontifikat trajao oko desetak godina, unaprijed su određeni kardinali pretendirali za Petrovog nasljednika. Oduvijek je u Crkvi postojalo oportunisti koji su nastojali svjetovnim načinima doći do pozicije unutar crkvene hijerarhije, od tada pa do danas ništa se nije promijenilo, o tome je pisao renesansni znanstvenik i politolog Machiavelli. Kao što su tada postojali klerici koje misle da su iznad Pape po teološkom znanju tako i danas postoje klerici i laici koji misle da su iznad Pape i da je njihovo shvaćanje katoličanstva jedino istinito i pravovjerno, dok isto iskorištavaju određeni prelati kako bi se domogli Petrove stolice.⁹

⁷ Ovdje razlikujemo dvije vrste kritika upućenih papi Franji: *eksplicitne* i *implicitne* kritike. Eksplicitna kritika je jasno upućena osobi pape Franje, dok je implicitna kritika kada se ne kritizira papa Franjo, ali se kritiziraju dokumenti koji su nastali pod njegovim imenom ili odluke koje su nastale kao plod njegova pontifikata.

⁸ Usp. Hrvoje Vargić, „Osporavani dijelovi *Amoris laetitia*“ *Crkva u svijetu*, 57 (2022) 1, 103. <https://doi.org/10.34075/cs.57.s1.3>. Ovdje se posebno misli na „kontroverznu“ fusnotu br. 351. (usp. Papa Franjo, *Amoris laetitia - Radost ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016., br. 305.).

⁹ Usp. Niccolò Machiavelli, *Vladar ili De Principatibus*, Disput, Zagreb, 2020., 87.

1.1.1. Kardinal Leo Raymond Burke

Kardinal Leo Raymond Burke bivši je prefekt Apostolske signature što je najviši pravni autoritet u Katoličkoj Crkvi. Po struci je, dakako, stručnjak za kanonsko pravo te je jedan od, ako ne i najviši i najutjecajniji prelat, koji na implicitan način kritizira pontifikat pape Franje. Prije nego li navedemo način na koji kardinal Burke kritizira papu Franju, navest ćemo činjenicu da kardinal Burke pripada tzv. konzervativnoj struji unutar Katoličke Crkve. Iako je teološki neprecizno razlikovati konzervativnu od liberalne struje unutar Katoličke Crkve, ipak, zbog jasnoće, to ćemo učiniti¹⁰. Teologija kao znanost je u svojoj biti interdisciplinarna te u ovom slučaju radi boljeg objašnjenja situacije unutar Katoličke Crkve koristiti ćemo politološke pojmove. Važno je napomenuti da pod konzervativnim ne mislimo ništa pejorativno, već izražavamo činjenicu koja se najbolje manifestira time što konzervativni dio unutar Katoličke Crkve smatra pontifikat pape Franje kao nešto što je negativno za katoličku vjeru. Isti smatraju da zbog toga papa Franjo ne vodi Crkvu u dobrom smjeru te joj zapravo čini štetu.¹¹

S tim na umu, valja istaknuti da se smatra da papa Franjo pripada nešto otvorenijoj struji unutar Katoličke Crkve, što se najviše očituje u njegovom pastoralnom radu koji nastoji shvatiti današnjeg čovjeka i njegov položaj u svijetu. Već ga je i kao kardinala Bergoglia krasila evanđeoska jednostavnost, tako Marco Politi piše: „Nadbiskup Jorge Maria Bergoglio nema automobil ni vozača, a odbio je i elegantnu nadbiskupijsku rezidenciju izabравši za sebe dvije sobe na trećem katu biskupijske kurije, Nadbiskup ne zna voziti [...] svakoga je dana uronjen u rijeku ljudi u sredstvima javnog prijevoza – u metrou ili u gradskome autobusu.“¹²

Tako blizak običnim ljudima kao papa Franjo postao je istinski pastir koji se ne želi distancirati od vjernika, već želi da miriše po ovcama. Upravo ga kardinal Burke i kritizira po pitanju njegovoga pastoralnog rada te prigovara kako nije u skladu s dogmatskim učenjem Katoličke Crkve. I dok kardinal Burke slavi sv. misu isključivo na latinskome jeziku, nosi kardinalsku nošnju iz feudalnih vremena te nema osjećaja za

¹⁰ Usp. Bitno.net, *Ross Douthat: O (ne)premostivom jazu između liberalnog i konzervativnog dijela Crkve* (23. siječnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/ross-douthat-o-nepremostivom-jazu-izmedu-liberalnog-i-konzervativnog/>. (Posjećeno 29. listopada 2023.).

¹¹ Usp. Snježana Majdandžić-Gladić, *Ratzinger-Sarahov refleks i unutarcrkveni teror mainstream medija*. (18. svibnja 2020.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/ratzinger-sarahov-refleks-i-unutarcrkveni-teror-mainstream-medija/> (Posjećeno 29. svibnja 2023.).

¹² M. Politi, *Nav. dj.*, 10.

sadašnjost, ljude i suvremene poteškoće modernog čovjeka¹³, papa Franjo nastoji Crkvu prikazati kao svetu i siromašnu, a prvi korak k tomu bio je taj što je kardinal Bergoglio kao Papa uzeo ime Franjo¹⁴. Sv. Franjo iz Asiza bio je poznat po siromaštvu, krotkosti, poniznosti, poslušnosti, ali i obnovi Crkve kao takve. To što je kardinal Jorge Mario Bergoglio, postavši Papa, uzeo ime Franjo kojega se zvalo i „drugi Krist“, pokazuje da i on želi ići stopama „brata iz Asiza“, a to znači da želi Crkvu koja je siromašna, ponizna, ali prije svega Crkvu koja propovijeda evanđelje¹⁵.

Iako ne postoji eksplicitna kritika kardinala Burkea prema papi Franji, sigurno postoji implicitna, a ona je počela Sinodom o obitelji (2015.-2016.) gdje se raspravljalo o pitanju *rastavljenih i ponovno civilno oženjenih*. Plod te Sinode bila je enciklika *Amoris laetitia* koja je došla na udar kritika kao nejasna odnosno polivalentna. Iako je više nego li jasno što je naum *Amoris laetitia*, a to se vidi po tome koju je interpretaciju enciklike prihvatio papa Franjo te ju uvrstio kao službeno učenje Katoličke Crkve. Oni koji se na slažu s time, nastoje diskreditirati papu Franju tako što kritiziraju njegovu encikliku. Naime, najlakši način da se neka osoba kritizira, a bez da ju se ne kritizira direktno jest tako što se kritizira njezin rad, u ovom slučaju to je enciklika pape Franje *Amoris laetitia*. Tako je kardinal Burke s još nekoliko kardinala poslao upit (*dubium*) 2016. godine tada Kongregaciji za nauk vjere (Dikasteriju za nauk vjere) po pitanju enciklike *Amoris laetitia* na koju Kongregacija nije nikada odgovorila, u međuvremenu je dvoje kardinala, potpisnika *dubie*, umrlo.

Plod te *dubie* bio je jačanje kritika prema papi Franji, kao i sve veće negodovanje prema njegovom pontifikatu od strane klerika i laika. Pogotovo je problematično to što je kardinal Burke zajedno s još nekoliko prelata za vrijeme Sinode o obitelji izdao knjigu *Ostati u Kristovoj istini*¹⁶ čiji naslov i sadržaj sugerira da Sinoda o obitelji želi *izdati Kristovu istinu* samim time i poslanje Crkve kao takve. Iako su teološke rasprave dio teologije i kršćanske povijesti, ipak, treba biti oprezan kada se osoba kardinala suprotstavlja Papi i njegovim odlukama. Kao što laik ima pravo i dužnost kritizirati biskupa ako je potonji u zabludi (kan. 212, §3)¹⁷, to ne znači da je neopravdano kritiziranje dozvoljeno, dapače, ono ruši jedinstvo Crkve i unosi nemir u

¹³ Usp. National Catholic Reporter, *Cardinal Burke is a living symbol of a failed version of church*. (31. srpnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.ncronline.org/news/editorial/editorial-cardinal-burke-living-symbol-failed-version-church> (29. svibnja 2023.).

¹⁴ Usp. M. Politi, *Nav. dj.* 30.

¹⁵ Usp. *isto*, 72-73.

¹⁶ Walter Brandmüller, Raymond Burke, Carlo Caffarra i dr., *Ostati u Kristovoj istini*, Verbum, Split, 2015.

¹⁷ Hrvatska biskupska konferencija, *Zakonik kanonskoga prava – s izvorima*, Glas koncila, Zagreb, 1996.

Narod Božji. Nažalost, time što su prelati poput kardinala Burkea i drugih javno iznijeli svoje strahove povodom enciklike *Amoris laetitia* dali su povod i drugim prezbiterima i laicima da se pridruže nezadovoljstvu koji se manifestira kao negodovanje pontifikatu pape Franje.

Papa Franjo prihvativši interpretaciju Argentinske biskupske konferencije o enciklici *Amoris laetitia* kao odgovarajuće te uvrstivši istu u *Acta Apostolica Sedes* rekao je svoj stav što je ujedno i stav Katoličke Crkve. Odbacivanjem enciklike koju je potpisao papa Franjo, rimski prvosvećenik, Kristov vikar na zemlji, odbacuje se i apostolska sukcesija¹⁸ pa i sâm Krist koji je osnovao Crkvu. Nadalje, kardinal Burke je kritizirao ujedno i Motu proprii pape Franje *Traditiones custodes* (2021.) u kojem se ukidaju odredbe iz Motu propria *Summorum Pontificum* (2007.) koji je donio njegov prethodnik papa Benedikt XVI. Na svojoj internet stranici kardinal Burke o Motu proprii *Traditiones custodes* piše: „Rimski pontif je moć potrebna za obranu i promicanje nauka i discipline Crkve. To nije “apsolutna vlast” koja bi uključivala moć mijenjanja doktrine ili iskorjenjivanja liturgijske discipline koja je živa u Crkvi od vremena pape Grgura Velikog, pa i ranije.“¹⁹ Iz navedenog izlaganja kardinala Burkea očituje se proturječnost. S jedne strane priznaje da Papa ima pravo na mijenjanje discipline Crkve, a s druge strane piše da ne može mijenjati liturgijsku disciplinu. Rimski prvosvećenik, istina, nema pravo mijenjati doktrinu Crkve, a papa Franjo to i ne čini u Motu propriu, ali Papa ima pravo promicati disciplinu Crkve, a liturgija svakako spada u to područje²⁰.

Iako na početku izlaganja svoga mišljenja o Motu propriu *Traditiones custodes* kardinal Burke izjavljuje da je „u zajedništvu s rimskim prvosvećenikom i s posebnom odgovornošću pomagati mu u pastoralu i upravljanju sveopćom Crkvom“²¹ iz točaka iznesenih u svom osvrtu očigledno je da kardinal Burke ne odobrava Motu proprii

¹⁸ Sukcesija (lat. *Successio*) je pojam nastao u II. stoljeću nakon Krista zbog gnostičkog utjecaja. Naime, tada su se pojavila razna krivovjerna koja su se protivila evanđeljima i navještala su svoje istine, posebice valja spomenuti gnosticizam. Tada je Tertulijan došao do stava da treba spominjati biskupe kao niz nasljednika apostola i da se zapisuju njihova imena kako bi postojao način da se u budućnosti dokaže apostolsko nasljeđe. To je označavalo jamstvo da Crkva posjeduje puninu Kristove objave i da čuva poklad vjere koju je Isus dao apostolima, a oni svojim nasljednicima. Mons. Ikić o sukcesiji piše: „Smisao sukcesije valja primarno gledati u traženju jamstva pravovjernosti, a ne u redosljedu nasljednika.“ (Niko Ikić, „Communio i Successio u teologiji Petrove službe“, *Diacovensia*, 22 (2014) 2, 228.).

¹⁹ Raymond Leo Cardinal Burke, *Statement on the Motu Proprio «Traditionis Custodes»*. (22. srpnja 2021.). Preuzeto s: <https://www.cardinalburke.com/presentations/traditionis-custodes> (Posjećeno 24. travnja 2023.).

²⁰ Usp. Michael Kunzler, *Liturgija Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020., 239-240.

²¹ Raymond Leo Cardinal Burke, *Statement on the Motu Proprio «Traditionis Custodes»*. (Posjećeno 24. travnja 2023.).

Traditiones custodes pape Franje. Kardinal Burke se na kraju svoga osvrta poziva na II. (drugu) knjigu Zakonika kanonskoga prava (dalje: *Zakonik*) i time opravdava svoj stav o Motu propriu. Zaista, sasvim je legalno sve što je kardinal Burke napisao, međutim, pitanje je legitimnosti. Naime, kardinal Burke je svojim mišljenjem dao za pravo mnogim kritičarima pape Franje koji nisu bili blagi poput njega u kritiziranju Motu propria. Kardinal Burke bi trebao biti svjestan da svojom reputacijom među vjernicima i otvorenim neslaganjem s Papinim odlukama izravno nanosi štetu osobi pape Franje kao i njegovom pontifikatu što je pontifikat cijele Crkve. U studenom 2023. Godine u medijima je izišla vijest da je kardinal Burke discipliniran od strane pape Franje zbog neprimjerenog ponašanja tijekom Sinode o sinodalnosti, utoliko mu je oduzet stan u kojem je živio u Rimu i plaća²².

1.1.2. Nadbiskup Carlo Maria Viganò

Umirovljeni nadbiskup i bivši apostolski nuncij pri Sjedinjenim Američkim Državama mons. Carlo Maria Viganò u javnosti je iznio najteže optužbe koje su izravno upućene papi Franji. Naime, nadbiskup Viganò je 2018. godine objavio dokument u kojemu piše da je papa Franjo nakon konklava 2013. godine zataškao optužbe protiv kardinala Theodora McCarricka koji je optužen za seksualno zlostavljanje maloljetnika.²³ To je jako teška optužba upućena rimskom prvosvećeniku i to javno bez zadrške. Takav način optuživanja pape Franje od strane uglednog nadbiskupa i bivšeg apostolskog nuncija Viganò izazvala je u javnosti jak odjek te se papa Franjo našao u jako neugodnoj poziciji.

Problem pedofilije u Katoličkoj Crkvi je nešto što Crkva u svojoj povijesti još nije doživjela na ovakav način. Crkva je doživjela sram i poniženje s brojnim slučajevima zataškavanja pedofilskog zlostavljanja za koje su optuženi klerici i laici. Osim toga, ono što je još žalosnije je to što Crkva kao institucija „ne uspijeva izići iz zla

²² Usp. National Catholic Register, Pope Francis Reportedly Confirms He is Taking Away Cardinal Burke's Apartment, Denies Calling Him His 'Enemy' (30. studenog 2023.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/cna/pope-francis-reportedly-confirms-he-is-taking-away-cardinal-burke-s-apartment-denies-calling-him-his-enemy>. (Posjećeno 24. veljače 2024.).

²³ Usp. Ivo Džeba, *Bivši nuncij u SAD-u optužio papu Franju za štíćenje kardinala optuženog za zlostavljanje: Trebao bi odstupiti s papinske službe.* (26. kolovoza 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/vatikan/bivsi-nuncij-u-sad-u-optuzio-papu-franju-za-sticenje-kardinala-optuzenog-za-zlostavljanje-trebao-bi-odstupiti-s-papinske-sluzbe/> (Posjećeno 26. travnja 2023.).

pedofilije.“²⁴ Razlozi za to su brojni: od formacije svećenika u sjemeništima, klerikalizma, vjerskog fundamentalizma, laksizma pa sve do grijeha struktura u redovima Crkve u kojima se počinitelja zlodjela propisno ne kažnjava, već ga se štiti, dok se žrtvu s druge strane često ignorira.

Nadbiskup Viganò optuživši papu Franju za prekrivanje zločina seksualnog zlostavljanja učinio je tešku štetu javnoj percepciji Katoličke Crkve. S jedne strane se nalazi papa Franjo, Sveti Otac, a s druge katolički nadbiskup – nasljednik apostola – koji ga optužuje za težak oblik kaznenoga djela. Takav način javnog optuživanja Pape, bez dokaza, nije primjeren, te je destruktivan za Narod Božji, kao i za formiranje javnog mišljenja prema Crkvi. Iako su te optužbe dokazano neutemeljene²⁵, ipak, kada se nekoga kleveće, time se narušava integritet osobe te se ruši njezin dobar glas. Još je gore kada to čini jedan nadbiskup svom nadređenome, u ovom slučaju papi Franji koji predstavlja katolike diljem svijeta. No, tu nije kraj kritika kod nadbiskupa Viganòa prema papi Franji. Osim što je papu Franju optužio za prikrivanje seksualnog zlostavljanja maloljetnika, Viganò je papu Franju optužio i za pandemiju koronavirusa (SARS-CoV-2) koja se pojavila 2020. godine. Nadbiskup Viganò smatra da se pandemija koronavirusa dogodila zbog idolopoklonstva tj. izložbe amazonske božice plodnosti Pachamame u Vatikanu tijekom Amazonske sinode te da je pandemija kazna Božja.²⁶

Pristup nadbiskupa Viganòa je jako opskuran, nedorečen i upitan. Kardinal Joseph Tobin kaže da su Viganòove optužbe „pune činjeničnih pogreški, insinucija i ideologije straha.“²⁷. To se očituje po tome što nitko ne zna gdje se nadbiskup nalazi te djeluje s tajne lokacije. Ne pojavljuje se javno te nema konkretnih dokaza o čemu govori nego se sve svodi na optužbe i kritike upućene papi Franji. Nadbiskup Viganò je

²⁴ Ante Vučković, „Crkva ne uspijeva izići iz zla pedofilije, ono je pustilo korijenje! Govori o ‘srpskom svetu‘ i pomirenju, celibatu, ređenju žena“. Razgovor vodio Ivan Ugrin. *Slobodna Dalmacija*, (11. listopada 2021.). Preuzeto s: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/regional/fra-vuckovic-crkva-ne-uspijeva-izici-iz-zla-pedofilije-ono-je-pustilo-korijenje-govori-o-srpskom-svetu-i-pomirenju-celibatu-redenju-zena-1134081>.

²⁵ Usp. Marc Quillet, *Otvoreno pismo pročelnika Kongregacije za biskupe kardinala Marca Oulleta o nedavnim optužbama protiv Svete Stolice*. (7. listopada 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/marc-ouellet-vigano/> (Posjećeno 29. svibnja 2023.).

²⁶ Usp. Damir Šarac, *Nadbiskup Carlo Maria Viganò krivi papu Franju zbog epidemije: Korona je božja kazna za Pachamamu u Vatikanu*. (23. travnja 2020.) Preuzeto s: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/svijet/nadbiskup-carlo-maria-vigano-krivi-papu-franu-zbog-epidemije-korona-je-bozja-kazna-za-pachamamu-u-vatikanu-1017754> (Posjećeno 14. svibnja 2023.).

²⁷ Nadbiskupija Newarka (SAD), *Statement in Response to "Testimony" of Archbishop Carlo Maria Viganò, Former Apostolic Nuncio to the United States*. (27. kolovoza 2018.). Preuzeto s: <https://www.rcan.org/statement-response-testimony-archbishop-carlo-maria-vigano%C3%B2-former-apostolic-nuncio-united-states> (Posjećeno 23. svibnja 2023.).

zbog svega toga veoma kontroverzna osoba iz čijih se istupa stvaraju mnoge teorije zavjere u kojoj je papa Franjo glavni antagonist.²⁸ Ti se napadi na papu Franju mogu vrlo lako povezati s time što nadbiskup Viganò pripada, već spomenutoj, konzervativnoj struji unutar Katoličke Crkve i kao takav Franjin je neistomišljenik koji nastoji destabilizirati njegov pontifikat lažnim optužbama i kritikama među kojima je najteža ona u kojima poziva papu Franju na ostavku²⁹. Početkom 2024. godine katolički portal Bitno.net objavio je članak u kojemu piše da se nadbiskup Viganò ponovno zaredio za biskupa i postao sedevakantist³⁰.

1.1.3. Biskup Joseph Edward Strickland

Još jedan prelat koji je poznat u javnosti po tome što je kritizirao Papin način navještaja i određene promjene koje je uveo u život Crkve je američki biskup Joseph Strickland. On je sve donedavno bio biskup u dijezi Tyler koja je smještena u istočnom dijelu američke savezne države Teksas. Jako je prisutan u internet medijima, što je pohvalno za biskupa, jer se na taj način trudi i prilagođava modernim tehnologijama da do puka dopre *Radosna vijest*. Biskup je bio čest gost raznih američkih voditelja vjerskih emisija koje su poznate po tome što su dovodile u pitanje pontifikat pape Franje. Neki od njih su negirali papinstvo Franjino te su smatrali da je pravi papa Benedikt XVI. koji nije zapravo dao ostavku. Jedan od njih je ujedno i novinar Patric Coffin koji je objavio video naziva *Sedam dokaza da je Franjo Antipapa*

²⁸ Posebno ćemo navesti tri primjera medija koji na temelju optužbi nadbiskupa Vigana upućenih papi Franji stvaraju teorije zavjera. Kriteriji kojima smo se služili pri odabiru medija je što veća dostupnost javnosti. Prvi je youtube kanal Taylora Marshalla katoličkog teologa koji na svom kanalu često iznosi teorije zavjere gdje se papu Franju prikazuje u krajnje negativnom kontekstu. Njegov kanal, koji se zove *Dr. Taylor Marshall*, ima oko pola milijuna pretplatnika, a neke njegove knjige su prevedene i na hrvatski. Drugi primjer je kanadska katolička informativna agencija *Lifesitenews*, koja objavljuje priloge u kojima se predstavlja papu Franju kao osobu kojoj je potrebno obraćenje jer se ne radi o pravom katoliku. Potonje je jako zabrinjavajuće jer se potonja informativna agencija rado citira na domaćim katoličkim portalima od strane svećenika i teologa. Treći je primjer katolički medijski konglomerat *EWTN* čiji se video prilozima prikazuju na domaćoj televiziji *Laudato TV*, a isti su skloni kritizirati javno papu Franju o čemu se Papa čak i javno očitovao. Vidi članak: Gerard O'Connell, *Pope Francis responds to attacks from EWTN, other church critics: 'They are the work of the devil.'* (21. rujna 2021.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2021/09/21/pope-francis-ewtn-critics-241472>. Video prilozima *EWTN-a* su u nekim nadbiskupijama čak i zabranjeni jer direktno i bez ikakvog razloga kritiziraju Svetoga Oca, vidi: Elise Ann Allen, *Spanish bishop bans EWTN from diocesan television station*. (13. ožujka 2023.). Preuzeto s: <https://cruxnow.com/church-in-europe/2023/03/spanish-bishop-bans-ewtn-from-diocesan-television-station>.

²⁹ Usp. I. Džeba, *Bivši nuncij u SAD-u optužio papu Franju za štíćenje kardinala optuženog za zlostavljanje: Trebao bi odstupiti s papinske službe*.

³⁰ Ivo Džeba, *Katholisch.de: Nadbiskup Viganò se pridružio sedevakantistima, dao se ponovno zarediti za biskupa* (18. siječnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/katholisch-de-nadbiskup-vigano-se-pridruzio-sedevakantistima-dao-se-ponovno-zarediti-za-biskupa/>. (Posjećeno 24. veljače 2024.).

u kojem prikazuje kanonsku neutemeljenost Franjinog pontifikata i skriveno papinstvo, tada umirovljenog, pape emeritusa Benedikta XVI.³¹

Biskup Strickland iako je bio upoznat s time da je Patric Coffin čovjek koji negira Franjin pontifikat, svejedno je gostovao u njegovim emisijama i vodio dijaloge o katoličkom pravovjerju i krizi u Crkvi, što nije problem po sebi, no, imajući na umu da je biskup ujedno i učitelj vjere i treba se brinuti oko ispravne vjerske poduke Naroda Božjega, svojim je gostovanjem kod prilično kontroverznog voditelja koji negira apostolsku sukcesiju Franje unio pomutnju i zbunjenost. Ne samo zbog samo gostovanja kao takvog već i zbog toga što je jednom prilikom na internetu rekao svoje mišljenje da, iako vjeruje da je papa Franjo pravi Papa, ipak smatra da trenutni rimski prvosvećenik umanjuje poklad vjere³².

Međutim, puno prije nego li je napisao da Papa Franjo umanjuje poklad vjere, biskup Strickland si je dopustio stvari koje su nedolične katoličkom prelatu. On je tako na svojim društvenim mrežama objavio video od jedne konzervativne novinske kuće koja se zove *The Remnant* u kojemu se kritizira Franju i naziva ga se „dijaboličnim dezorijentiranim klaunom“³³. Osim toga u video se govori da Papa želi uništiti Crkvu, da je izgubio vjerski autoritet, da propovijeda novo evanđelje i da je Drugi vatikanski koncil eksperiment.³⁴ Biskup Strickland je objavio video i afirmirao ga je iako je bio svjestan da izjave koje su rečene u video nisu u skladu s crkvenim učiteljstvom i da štete ugledu Crkve kao takve.

Nedugo nakon što je izjavio da „Papa umanjuje poklad vjere“ biskup Strickland je dobio od Svete Stolice apostolsku vizitaciju svoje dijeceze, što su objavili neki mediji kao nešto problematično i negativno, jer se pravovjernog³⁵ i čestitog biskupa Stricklanda želi kazniti. Tako se apostolsku vizitaciju biskupa Stricklanda uspoređivalo sa suđenjem koje je vodila komunistička partija protiv hrvatskog blaženika Alojzija V.

³¹ Usp. Patric Coffin, *Seven Pieces of Evidence That Francis Is an Antipope*. Preuzeto s: <https://www.patrickcoffin.media/seven-pieces-of-evidence-that-francis-is-an-antipope/>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

³² Usp. *America Magazine*, *Bishop Strickland tweets that he rejects Pope Francis' 'undermining the Deposit of Faith'* (15. svibnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2023/05/15/bishop-strickland-pope-francis-tweet-245286>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

³³ Brian Killian, *Bishop praises video calling pope "diabolically disoriented clown"* (6. lipnja 2022.). Preuzeto s: <https://wherepeteris.com/bishop-praises-video-calling-pope-diabolically-disoriented-clown/>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

³⁴ Usp. *isto*.

³⁵ Usp. *Quo Vadis Ecclesia*, *Biskup Strickland predmet apostolske vizitacije zbog "pravovjerja"* (27. lipnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.quovadiseclesia.com/biskup-strickland-predmet-apostolske-vizitacije-zbog-pravovjerja/>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

Stepinca³⁶. Što je neprimjerena usporedba iz dva razloga. Prvi je taj što je blaženi Stepinac pod cijenu svoga života (zato i je mučenik) htio sačuvati povezanost s Vatikanom i Papom, jer je komunistička partija htjela osnovati nacionalnu Crkvu i time se htjela odvojiti od Rima. Drugi razlog je taj što blaženi kardinal Stepinac nikada nije javno govorio protiv rimskog biskupa, dok biskup Strickland jest. Upravo je to značajna razlika.

Osim toga, dovođenjem u pitanje apostolske vizitacije dovodi se u pitanje i Katolička Crkva kao takva. Naime, Vatikan ima svako pravo na apostolsku vizitaciju određene dijeceze ukoliko smatra da je ista potrebna. Ukoliko katolički biskup javno, na društvenim mrežama, govori da Papa faktički radi protiv poklada vjere, onda se takav istup može smatrati problematičnim utoliko je apostolska vizitacija prijeko potrebna. Važno je naglasiti da su postojali i drugi problemi unutar dijeceze Tyler koji su bili protivni odlukama Rimske kurije neki od njih su npr. nepoštivanje motu propria *Traditiones Custodes*.³⁷

U studenom 2023. godine Dikasteriji za biskupe je odlučio da biskup tekasačke dijeceze Tyler Joseph E. Strickland više nije eligibilan da nastavi svoju biskupsku službu. Prvo je Dikasteriji za biskupe putem apostolskog nuncija pri Američkim Sjedinjenim Državama kardinala Christophea Pierrea zatražilo ostavku biskupa Stricklanda, što je potonji biskup odbio. Nakon toga papa Franjo je uklonio biskupa Stricklanda sa službe biskupa Tylera 11. studenog 2023. godine.³⁸ Uklanjanje biskupa Stricklanda sa dijeceze Tyler je bila velika vijest u katoličkom miljeu. Unijela je veliku polarizaciju, jer je jedna strana vjernika u biskupu vidjela pozitivnu stranu vjere koja se ne da omesti pred rastućom konfuzijom u Crkvi, dok je druga strana vjernika poštovala odluku pape Franje jer je smatrala da biskup treba poštivati Svetog Oca.

³⁶ Snježana Majdandžić-Gladić, *Primjer i snaga odbačenih biskupa u današnjoj Crkvi* (27. lipnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/primjer-i-snaga-odbacениh-biskupa-u-danasnjoj-crkvi/>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

³⁷ Usp. Hrvatska katolička mreža, *Papa smijenio američkog biskupa Stricklanda zbog njegovog neslaganja s "progresivnom strujom Crkve"?* (9. siječnja 2024.). Preuzeto s: <https://hkm.hr/glas-istine/papa-smijenio-americkog-biskupa-stricklanda-zbog-njegovog-neslaganja-s-progresivnom-strujom-crkve/>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

³⁸ Usp. National Catholic Register, *BREAKING: Pope Francis Relieves Bishop Strickland of His Duties in Diocese of Tyler* (studenog 2023.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/cna/breaking-pope-francis-relieves-bishop-strickland-of-his-duties-in-diocese-of-tyler>. (Posjećeno 21. veljače 2024.).

1.2. Katoličke internet stranice

Sredstva društvenog priopćavanja imaju neizmjernu važnost za Katoličku Crkvu o čemu najbolje svjedoči dekret s Drugog vatikanskog koncila *Inter Mirifica*. Katolički mediji koji su zaduženi za objektivno izvještavanje, prenošenje istine, ali i zabavu kao takvu. Po dekretu *Inter Mirifica* (IM) mediji mogu biti „od velike koristi čovječanstvu, budući da uvelike pridonose zabavi i pouci ljudi kao i širenju i podršci Kraljevstva Božjega.“³⁹. Putem medija može se vršiti evangelizacijsko poslanje Crkve, što je glavna zadaća Crkva kao takve. Tehnološka paradigma koja prevladava u današnjem svijetu neizbježno dovodi do globalizacije, a glavni akteri su mediji koji prenose informacije silovitom brzinom.

Nemoguće je živjeti u današnjem svijetu bez tehnoloških pomagala koja su neizbježna, ali i učinkovita. Tehnologija nije po sebi zla, ona ne otuđuje čovjeka od njegovog iskona, dapače, tehnologija spada u integralni dio razvoja čovječanstva. Ona je tu da pomogne čovjeku da doživi svoj potencijal. Bez razvoja tehnike mnoga medicinska postignuća ne bi bila moguća, utoliko se o tehnologiji ne smije govoriti u *a priori* negativnom kontekstu, jer nije organska, nego u pozitivnom, utilitarističkom kontekstu. Naime, kako ona može pomoći čovjeku? – na to se pitanje treba odgovoriti. S tim, dakako, mora se uzeti u obzir i manipulacija tehnologijom koja se koristi u ratovima i koja uništava čovjeka. O tehnologiji se ne može donijeti moralan sud, nego ju se mora vrednovati po tome kako ju čovjek upotrebljava⁴⁰.

Štoviše, putem medija čovječanstvo nikada nije bilo bliže. Upravo oni omogućuju povezanost koja je do prije nekoliko desetljeća bila nezamisliva. Danas se s lakoćom može komunicirati, svakodnevno, na različite načine, s osobom koja živi na drugoj strani planeta bez ikakvih poteškoća. Zbog tih pogodnosti mediji su jako prikladni u navještaju evanđelja pogotovo tamo gdje se kršćanstvo nije ukorijenilo. Špiro Marasović o medijima je rekao: „suvremeni mediji ne samo da su korisni nego i neizbježni i nenadomjestivi za crkveno poslanje. I o tome ne bi smjelo biti dvojbe. No, ta dvojba itekako postoji kad je riječ o samom načinu njihova korištenja, točnije, o

³⁹ Drugi vatikanski koncil, *Inter Mirifica - Dekret o sredstvima društvenoga priopćavanja* (4. prosinca 1963.), u: *Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 2. (dalje: IM).

⁴⁰ Usp. Oswald Spengler, *Čovjek i tehnika*, Laus, Split, 1991., 20.

negativnoj „metaporuci“ njihova vlastita „govora“ koja neizostavno prati medijsko funkcioniranje“⁴¹.

Upravo katolički mediji posebno doprinose tomu tako što putem svojih sadržaja vjernicima laicima, ali i klericima približuju Riječ Božju, omogućavaju različite vrste apostolata i aktivno sudjeluju u promicanju učenja Katoličke Crkve⁴². Međutim, svjedoci smo u posljednje vrijeme da postoje mediji unutar svjetskog, ali i hrvatskog medijskog prostora, koji sebe predstavljaju katoličkom medijima, a aktivno objavljuju sadržaj u kojemu se kritizira pontifikat pape Franje. Razlog zašto smo odabrali sljedeće internet stranice je zbog dva razloga: 1) učestalost članaka koji kritiziraju Papu, 2) legitimitet autora analiziranih članaka, ali i drugih autora koji su prisutni na stranicama. Portali zasigurno imaju mnogo toga dobrog i vrijedni su sudionici u katehizaciji odraslih, međutim, oštrom kritikom pape Franje čine više štete nego koristi za evangelizaciju.

1.2.1. Katolik.hr

Naziv internet stranice *Katolik.hr* odaje činjenicu da se radi o katoličkom mediju – bar se uredništvo internet stranice tako izjašnjava – preko kojega se vrši apologetsko poslanje na koje je svaki vjernik pozvan (usp. 1 Pt 3,15). Internet stranica kao takva osnovana je od strane Apologetske udruge bl. Ivan Merz. Apologija je važna disciplina za vjeru kojom su se još od starih vremena bavili kršćanski intelektualci. Sama apologija kao takva od početka je bila usmjerena k ljudima koji se ne deklariraju kao kršćani odnosno Židovima ili poganima, jer upravo značenje apologije kao *obrane kršćanstva* nije nikako moglo biti upućeno samim kršćanima. Krivovjerja u kršćanstvu tj. unutar kršćanskoga miljea ispravljala su se na crkvenim saborima. Tek pojavom Reformacije apologija je postala sredstvo gdje se ne brani samo vjera u boštvo Isusa Krista tj. kršćanstvo već katoličanstvo kao takvo.

Internet stranica *Katolik.hr* ima mnogo korisnog materijala te su njezini članci većinom dobronamjerni i mogu poslužiti mnogim katolicima za kvalitetno upoznavanje katoličke vjere, ali i s opasnostima koje dolaze iz antikatoličkog okruženja koje je sve prisutnije u svijetu. Ipak, postoji nekoliko članaka koji previše oštro i nerazborito kritiziraju papu Franju. Naime, u tih nekoliko članaka papu Franju se prikazuje kao

⁴¹ Špiro Marasović, *Demos Ante Portos. Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima*, Crkva u svijetu, Split, 2002., 271.

⁴² Usp. IM, br. 17.-18.

jednog od glavnih krivaca za današnju krizu Crkve koja se očituje u Papinim „dvosmislenim izjavama“ koje se „kose s crkvenim učiteljstvom“ i koje „čine sablazan“.⁴³ Mi ćemo navesti samo neke od problematičnih izjava internet stranice *Katolik.hr* koje izravno kritiziraju papu Franju što sigurno nije u duhu apologetike kao takve kao ni u duhu katoličke vjere.

U tekstu pod nazivom *Duhovna kriza Crkve* autor tog teksta piše: „U posljednjoj enciklici *Fratelli tutti* Papa zaobilazi Isusov nauk o bratstvu, te njegove riječi više propagiraju neodređeno univerzalno bratstvo.“⁴⁴ Ova izjava je zabrinjavajuća za nekoga tko se smatra katoličkim apologetom. Naime, kritizirati Papinu encikliku *Fratelli tutti* u kojoj govori o sveopćem ljudskom bratstvu pritom se pozivajući na sv. Franju iz Asiza nije na hvalu autora. Enciklika *Fratelli tutti* ne iznosi ništa novo nego govori o činjenici da svi ljudi imaju istog Stvoritelja te su samom tom činjenicom ujedno i braća koja imaju zajednička prava (FT 58.)⁴⁵. U članku naslova *Fratelli tutti – glavno načelo masonerije* autor kritizira papinu encikliku prikazujući ju da predstavlja glavno načelo masonerije, te da je kršćansko bratstvo različito od univerzalnog bratstva o kojemu govori papa Franjo u enciklici koje je masonske naravni.⁴⁶

Ono što je doista paradoksalno u navedenom članku je to što autor s jedne strane ima potrebu, očigledno, kritizirati papu Franju, a s druge strane braniti nauk katoličke vjere – većini vjernika to bi bilo paradoksalno, što i jest ukoliko se radi o ispravno shvaćenoj katoličkoj vjeri. Ta dihotomija se najbolje vidi u sljedećem tekstu: „Naravno da u nekom širem kontekstu možemo govoriti o univerzalnom bratstvu u smislu da svi potječemo od Adame i Eve – ali bi papa Franjo svakako morao ukazati na razliku univerzalnog i kršćanskog bratstva, onako kako su njegovi prethodnici na Stolici Sv. Petra uvijek do sada i činili. Osim ukoliko doista želi da ga hvale masoni, te da istodobno zbunjuje katolike.“⁴⁷

Sve donedavno bilo je nezamislivo da vjernici laici na ovaj način kritiziraju riječi i djela rimskoga prvosvećenika. Ono što predstavlja posebnu brigu je način na koji autor izlaže svoju kritiku tako da piše da „bi papa Franjo svakako morao ukazati na razliku univerzalnog i kršćanskog bratstva“. Pravo pitanje koje se nameće je – zar papa

⁴³ Ivan Poljaković, *Duhovna kriza Crkve* (25. siječnja 2021.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/duhovna-kriza-crkve> (Posjećeno 31. svibnja 2023.).

⁴⁴ *Isto.*

⁴⁵ Papa Franjo, *Fratelli Tutti - Poziv na socijalno prijateljstvo i sveopće bratstvo*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2022. (dalje: FT).

⁴⁶ Ivan Poljaković, *Fratelli tutti – jedno od glavnih načela masonerije* (30. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/fratelli-tutti-jedno-od-glavnih-nacela-masonerije>. (Posjećeno 8. svibnja 2023.).

⁴⁷ *Isto.*

Franjo to ne čini samom svojom službom rimskog prvosvećenika? Naime, veoma je jasno *Koga?* i *Što?* papa Franjo predstavlja. U Katekizmu Katoličke Crkve (dalje: Katekizam) o službi rimskog prvosvećenika piše: „Rimski prvosvećenik po svojoj službi kao namjesnik Kristov i pastir cijele Crkve ima nad Crkvom potpunu, vrhovnu i opću vlast, koju može uvijek slobodno vršiti.“⁴⁸. To znači da svaki Papa kada putuje na misijska putovanja ili kada izdaje određene dokumente to čini u ime Kristovo kao njego *namjesnik*. Papi Franji je veoma jasno što je pravovjerni katolički nauk, međutim, nigdje ne piše na koji način vršiti evangelizaciju, tj. nema definitivne i uniformne norme evangelizacije nego je ista prepuštena vlastitoj kreativnosti.⁴⁹ Kao što je apostol Pavao nekoć na jedan način evangelizirao Židove, a na drugi pogane, isto je dopušteno i nasljedniku sv. Petra.

Sama činjenica da autor navedenog citata piše da Papa „mora ukazati“, jer u suprotnom „zbunjuje katolike“ nije u duhu kršćanskog bratstva koje jasno ističe ne samo ljubav prema prijateljima nego i neprijateljima (usp. Mt 5,44). Papa može zbuniti samo katolike koji su sami zbunjeni. Papino poslanje nije isključivo za katolike, iako ga (ne)vjerni katolici tako poimaju, Papino poslanje je poslanje Isusa Krista, ono je namijenjeno svim ljudima, ono je univerzalni poziv za spasenje, pa i masonima da prihvate Isusa Krista, a istog Papa predstavlja kao njegov namjesnik. Upravo se zbog ljubavi vrši obraćenje srca, a ne kritiziranjem i vjerskim formalizmom kojemu se Isus Krist protivio (usp. Mk 2,27). Osim toga, autor sugerira da Papa nema dobru (moralnu) teološku namjeru ovim riječima: „već tko zna koji put, Papa izvlači biblijske citate iz konteksta“⁵⁰ i s ovim citatom, „I za „blistavi“ kraj još jedna podvala svojim prethodnicima.“⁵¹, a pod „prethodnicima“ misli se na Benedikta XVI. i ostale Pape.

Posebno je paradoksalno da vjernik laik, pozivajući se na tradiciju Crkve, kritizira Papu, pritom mu docirajući na koji način treba pisati svoje enciklike, motu propria i sl. Imajući na umu povijest Katoličke Crkve, u kojoj vjernici laici sve do Drugog vatikanskog koncila nisu imali prevelike mogućnosti da se čuje njihov glas, doista je nevjerovatno i zbunjujuće da vjernici koji se najviše pozivaju na tradiciju Crkve ujedno najviše kritiziraju papu Franju i to aludirajući kako Papa ne želi da se ljudi obrate na katoličku vjeru: „Zanimljivo da se inače papa Franjo protivi obraćenju ljudi na

⁴⁸ Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, 2016., br. 882. (dalje: KKC).

⁴⁹ Vidi: Papa Franjo, *Evangelii gaudium - Radost evanđelja*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015. Posebno brojevi 11.; 28.; 33. i broj 132. gdje se govori o tzv. „kreativnoj apologetici“. (dalje: EG).

⁵⁰ Ivan Poljaković, *Papa Franjo i vjernost tradiciji* (1. lipnja 2023.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/papa-franjo-i-vjernost-tradiciji>. (Posjećeno 4. studenog 2023.).

⁵¹ *Isto*.

katoličku vjeru, ali sada traži od pravovjernih katoličkih biskupa da se obrate. Na što?“⁵².

1.2.2. Vjera i djela.com

Katolički portal *Vjera i djela* sebe opisuje kao portal katoličkih teologa što znači da ljudi koji pišu članke na toj internet stranici pripadaju Katoličkoj Crkvi i obrazovani su teolozi. Na tom portalu piše više teologa, što klerika, što laika. Sadržajno bogat portal raznolikim temama donosi mnoge zanimljive činjenice iz života Crkve. Ono što je nama bitno je to da pod rubrikom *kolumne* postoji kolumna pod imenom *Između razuma i srca* gdje autorica pozivajući se na mnoge dokumente sofistički kritizira pontifikat pape Franje, njegovo djelovanje, ali i njegovo poznavanje teologije. Tako u članku naziva *Visoki odbor za ljudsko bratstvo i lobotomiranje vjernika imperativom poslušnosti* piše: „papa Franjo ima vrlo upitne teološke stavove, točnije toliko iskrivljene da se bez ikakve dvojbe mogu nazvati heretičnima.“⁵³

Bjelodano je da se iz ovoga citata može zaključiti da autorica teksta papu Franju ne smatra pravovjernim katolikom, a time ni legitimnim nasljednikom sv. Petra, jer jedno uključuje drugo. Ukoliko papa Franjo ima „upitne teološke stavove“ te su njegovi stavovi, kao što je autorica napisala, „bez ikakve dvojbe“ heretični, iz toga proizlazi da je i Papa heretik, a heretik *de facto* i *de jure* ne može biti Papa. Postavlja se pitanje – koji je to Papa u povijesti Crkve bio heretik? Da odgovorimo na postavljeno pitanje potrebno je definirati pojam heretik. U Katekizmu o herezi ili krivovjerju piše: „Krivovjerje je uporno nijekanje, poslije primljenog krsta, neke istine koja treba da se vjeruje božanskom i katoličkom vjerom ili uporno sumnjanje u nju“⁵⁴. Iz skoro dvomilenijske povijesti Crkve bilo je svakakvih Papa. Tako je bilo Papa koji su bili veliki javni grešnici poput pape Alexandara VI., a bilo je i Papa koji su cijeli pontifikat proveli u ratničkoj odori kao papa Julije II., a za vrijeme avignonskog sužanjstva u jedno vrijeme bila su čak trojica papa u isto vrijeme. Međutim, to što su Pape nekada

⁵² Ivan Poljaković, *Modernisti pomahnitali nakon Benediktove smrti* (22. veljače 2023.). Preuzeto s: https://katolik.hr/modernisti-pomahnitali-nakon-benediktove-smrti#_ftn1. (Posjećeno 4. studenog 2023.).

⁵³ Snježana Majdandžić-Gladić, *Visoki odbor za ljudsko bratstvo i lobotomiranje vjernika imperativom poslušnosti*. (14. svibnja 2020.). Preuzeto s: <https://www.vjerajdjela.com/visoki-odbor-za-ljudsko-bratstvo-i-lobotomiranje-vernika-imperativom-poslusnosti/> (Posjećeno 27. svibnja 2023.).

⁵⁴ KKC, br. 2089. U *Zakoniku* o krivovjerju piše isto: „Krivovjerjem se naziva uporno nijekanje, poslije krštenja, neke istine koja treba da se vjeruje božanskom i katoličkom vjerom ili uporno sumnjanje u nju“ (kan. 751).

imali svjetovne pretenzije ili to što su bili javni grešnici nije nikako protivno Pismu niti Tradiciji. Naime, svaki je čovjek sklon grijehu, a i Papa je samo čovjek⁵⁵.

Dublja analiza teksta nam otkriva da postoji neslaganje dvojice autora po pitanju korištenje crkveno-povijesnih činjenica na portala *katolik.hr*. Naime, jedan autor često koristi argument da je i prije bilo papa koji nisu bili u skladu s vjerom tako jedan autor spominje primjer pape Honorija I. (625-638) koji je „pomirljivo pristupio idejama hereze monoteletizma“⁵⁶, dok drugi autor naglašava da nikad u povijesti Katoličke Crkve nije postojao Papa u pravom smislu heretik sve do pape Franje: „možemo samo sa žalošću konstatirati da prvi put u povijesti Crkve imamo papu koji je otvoreno krenuo u opasne vode hermeneutike raskida“⁵⁷ Potonji autor daje do znanja da nikada niti jedan Papa nije bio u otvorenim doktrinarnim sukobom s teologijom Katoličke Crkve, sve do pape Franje, što znači da je, po autoru napisanog teksta, Franjo presedan u povijesti papinstva. S druge strane prvi autor tvrdi suprotno. On smatra da je i prije bilo Papa koji ne hode po istini evanđelja (usp. Gal 2,14). Međutim, povijesna je činjenica koju valja naglasiti da su heretici u Katoličkoj Crkvi kroz njenu dugu povijest gotovo uvijek bili u sukobu s Papom i najviše su heretici upravo i kritizirali Svetog Oca i smatrali da su pravovjerni katolici od samoga Pape⁵⁸.

Upravo potonja činjenica negira tendencije kritičara Pape i njihov argument „da je i prije bilo krivovjernih papa“. Međutim, to nije točno. Kada se autor navedenog izvora poziva na krivovjernost papa, on zapravo ističe ili grješnost papa, što je uobičajeno jer papa nije Bog i grješno je biće ili neke disciplinske pogreške koje su pape u prošlosti počinile. Napraviti pogrešku i učiniti grijeh nije isto što i biti krivovjerman. Treba napomenuti da niti jedan od spomenutih autora nema formalno teološko obrazovanje što se iščitava iz njihovih tekstova. Podsjetimo se kako Katekizam definira herezu ili krivovjerje: „uporno nijekanje, poslije primljenog krsta, neke istine koja treba da se vjeruje“.

⁵⁵ KKC, br. 386; br. 387; br. 389.

⁵⁶ Dario Čehić, Kardinal Fernandez je polomio kola učiteljstva Katoličke Crkve (15. siječnja 2024.). Preuzeto s: https://katolik.hr/kardinal-fernandez-je-polomio-kola-uciteljstva-katolicke-crkve#_ftnref6. (Posjećeno 24. veljače 2024.). Ovdje valja spomenuti knjigu *Papina nepogrešivost* (1925.) mons. Stjepana Bakšića, poznatog zagrebačkog dogmatičara i osnivača časopisa *Glas koncila* u kojoj na 16. (šesnaestoj) stranici spomenute knjige detaljno obrazlaže zbog čega se papi Honoriju I. ne može prepisati nikakvo krivovjerje kakvo se pokušavalo prepisati od protivnika dogme o papinoj nezabludivosti na Prvom vatikanskom koncilu.

⁵⁷ I. Poljaković, *Papa Franjo i vjernost tradiciji*.

⁵⁸ Usp. Ivo Džeba, Nadbiskup Fernández: Svi su heretici bili uvjereni da oni imaju 'pravi' nauk, a ne papa – tako je i danas (12. rujna 2023.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/nadbiskup-fernandez-svi-su-heretici-bili-uvjereni-da-oni-imaju-pravi-nauk-a-ne-papa-tako-je-i-danas/>. (Posjećeno 4. studenog 2023.).

Ono što je doista tragikomično je da jedan od najpoznatiji kardinala unutar tradicionalnih krugova koji uživa čast *defensor fidei* i na glasu je kao učen i pravovjeran, često je citiran na portalu *katolik.hr* i *vjeraidjela.com*, a ujedno i bivši prefekt Kongregacije za nauk vjere (2012-2017) kardinal mons. Gerhard Ludwig Müller u intervjuu koji je prenio portal *Vjera i djela* po pitanju krivovjernih papa iz crkvene prošlosti kaže sljedeće:

Tijekom stoljeća pojam krivovjerja tumačio se šire i uže. U današnjem tehničkom smislu formalnoga krivovjerja, tj. izravnoga nijekanja objavljene nauke koju je Crkva odredila kao istinu vjere, nije postojao ni jedan krivovjerni papa (čak ni kao privatna osoba), pa ni u povijesnom osvrtu unatrag. Činjenica da su rimski biskupi u nasljeđivanju Petra uvijek ostali vjerni apostolskoj vjeri i aktivno je predočavali cijeloj Crkvi povijesno je dokaziva i predmet je katoličke i božanske vjere (Prvi vatikanski sabor, Pastor aeternus, 4. poglavlje).⁵⁹

Kardinal Müller iako je predstavljen od strane određenih katoličkih portala kao „veliki kritičar“ pape Franje, čini se kako od to ipak nije. Svjestan apostolskog nauka i nasljedstva, ali i konklava iz 2013. kardinal Müller nikada se nije slagao u mnogočemu sa portalima koji su neprijateljski raspoloženi prema papi Franji. Razlog zašto on biva čest gost takvih medija sigurno ima svoje razloge u tome što se na taj način kardinal Müller može izraziti i djelovati javno preko medija. On kada govori preko medija o Crkvenoj krizi ili o kukolju unutar Crkve nikada ne spominje izričito papu Franju pa niti bilo kojeg drugog kardinala ili biskupa. Govori to na jedan neodređen i formalan način jer je svjestan da je kontraproduktivno spominjati javno imena crkvenih prelata u negativnom kontekstu. Osim toga, kardinal Müller je i branio nekoliko puta papu Franju od zlonamjernih kritika upućenih njegovom papinstvu, tako je rekao: „legitimno postoji samo jedan papa i njegovo ime je Franjo. Tko god da je bio papa, živ ili mrtav, više ga nema, čak i ako ima pravo na svu zahvalnost i osobno štovanje.“⁶⁰

⁵⁹ Gerhard Ludwig Müller, „Katolička Crkva nije Papina Crkva niti su katolici papisti“. Razgovor vodio Cole DeSantis. *Crisis Magazine*, (20. siječnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/katolicka-crkva-nije-papina-crkva-niti-su-katolici-papisti/> (7. veljače 2024.).

⁶⁰ Medjugorje News, Kardinal Müller u čvrstoj obrani pape Franje: „Protiv svih izmišljenih teorija i nabujale odbojnosti“ (10. lipnja 2022.). Preuzeto s: <https://medjugorje-news.com/kardinal-muller-u-cvrstoj-obrani-pape-franje-protiv-svih-izmisljenih-teorija/>. (Posjećeno 24. veljače 2024.).

Kada govori o krivovjernim papama iz prošlosti⁶¹ navode se argumenti koji nisu vjerodostojni jer ono s čime se autori takvih tekstova ne slažu s Franjom jednostavno imenuju herezom i diskontinuitetom i na taj način etiketiraju promjene koje papa Franjo čini *de facto* negativnima za Crkvu. Ako primijenimo takvu logiku argumentiranja, onda je svaka disciplinska ili pastoralna promjena koju je Crkva uvela tijekom povijesti podložna tome. Da se radi o lošoj argumentaciji najviše se vidi u načinu kritiziranja Pape gdje se ističu *ad hominem* (lat. protiv čovjeka) argumenti. Autorica tako u jednom članku piše: „cijela Crkva postaje zarobljenik pape Franje i njegovih pogrešnih stavova koje je upio u svom argentinskom teološkom miljeu“⁶².

Ovdje iščitavamo da se papi Franji kao prigovor njegovoj teologiji i pontifikatu navodi njegova argentinska nacionalnost. Možemo primijetiti da kritike upućene papi Franji protječu iz toga što je Katolička Crkva tijekom povijesti bila dominantno europska pa se time i poistovjetila s europskim kulturnim identitetom. Potonja tendencija se očituje u tome što se kritičari pape Franje nikako ne mogu oprostiti od starih vremena kada je Crkva imala vodeći autoritet u društvu. Stoga je budućnost Crkve u otvorenosti svijetu i promjenama koje će pomoći evangelizaciji i vjerničkome životu, a ne u retrogradnom gibanju Crkve prema nekim starim vremenima koja više ne postoje i za koje je upitno jesu li ikada postojala.

U retrogradnom gibanju nekih crkvenih struja koje se očituju po tome što preferiraju latinsku misu, stare obrednike, molitvenike i katekizme⁶³, Tridentski koncil nasuprot Drugog vatikanskog koncila kao i princip *extra ekklesia nulla salus* vidi se preferiranje i žaljenje za nekim davnim vremenima. Naime, stvara se nostalgični dojam da je „prije bilo bolje“ te da nije bilo potrebe za Drugim vatikanskim koncilom. Iako je Crkva i prije Drugog vatikanskog koncila imala probleme i poteškoće s evangelizacijom mladih, takvi katolici, nastoje sami sebe, a i ostatak Crkve uvjeriti da katolička vjera nije imala nikakvih problema prije Drugog vatikanskog koncila nego stvaraju dojam da je sve bilo savršeno i da je Drugi vatikanski koncil pogreška koja se nije trebala dogoditi te da je potrebno vršiti restauraciju u Crkvi prema nadiđenim i zastarjelim oblicima pastoralala. Nažalost, stvarnost je drukčija, da je bilo tako kao što neki katolici

⁶¹ Usp. Snježana Majdandžić-Gladić, *Papa Franjo između sablasti i edifikacije*. (30. prosinca 2019.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/papa-franjo-izmedu-sablazni-i-edifikacije/>. (Posjećeno 27. svibnja 2023.).

⁶² Snježana Majdandžić-Gladić, *Visoki odbor za ljudsko bratstvo i lobotomiranje vjernika imperativom poslušnosti*. (14. svibnja 2020.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/visoki-odbor-za-ljudsko-bratstvo-i-lobotomiranje-vjernika-imperativom-poslusnosti/> (Posjećeno 29. svibnja 2023.).

⁶³ Usp. Josip Periš, „Hrvatski prijevod Katekizma Pija X.“ *Crkva u svijetu*, 31 (1996) 1, 83-91.

govore ne bi bilo potrebe za raznim liturgijskim, katehetskim, euharistijskim i biblijskim pokretima na početku dvadesetog stoljeća.⁶⁴

Stoga Marco Politi o pontifikatu pape Franje piše: „Izgradnja sinodalne Crkve, koja više nije monarhična, ostaje njegov ključni cilj. Ako uspije pretvoriti Sinode biskupa u trajan instrument sudioništva u papinskoj vladi, učiniti ih malim koncilima na kojima se određuje smjer kretanja Crkve u moru modernosti [...] Bergoglio će revolucija postati nepovratna.“⁶⁵.

1.2.3. Analiza članaka o papi Franji

Kada se napravi analiza autorskih tekstova na internetskim stranicama koje smo prethodno obradili: *katolik.hr* i *vjerajdjela.com*, vidimo određene podatke koji ne idu u prilog apologetskoj naravi tih portala. Jedna i druga stranica naglasak stavljaju na pravovjernost, tradiciju, ispravni nauk i crkveno učiteljstvo. Samim time se može reći da poprilični broj tekstova na tim stranicama su apologetske naravi, jer nastoje u tami relativizma razjasniti što je istina, a što laž. *Katolik.hr* je više apologetski orijentiran jer je njegov osnivač *Apologetska udruga bl. Ivan Merz*, dok stranica *vjerajdjela.com* ima puno širi dijapazon sadržaja i mnogo više autora koji na njoj objavljuju svoje tekstove, utoliko je i teološki bogatija. Iako i jedna i druga stranica imaju jako mnogo korisnih tekstova te su na pomoći mnogim vjernicima da bolje upoznaju svoju vjeru, sljedeći podatci ne idu u prilog apologetskoj naravi na kojoj inzistiraju određeni autori na spomenutim stranicama.

Analizirajući preko 70 članaka na objema stranicama u kojima se izričito spominje papa Franjo došli smo do sljedećega zaključka⁶⁶. Ustanovili je to da su kritike Franje počele od strane premeta Katoličke Crkve. Što znači da su klerici prije laika počeli upućivati kritike Franjinom pontifikatu, a time su paradoksalno ohrabрили vjernike laike da čine isto. Kritiziranje pontifikata je počelo tijekom Sinode o obitelji – cirka 2015. godine. Može se zaključiti da su kritike poslije toga bivale češće i oštrije, do te mjere da su se počele i pisati cijele knjige o tzv. herezama pape Franje⁶⁷.

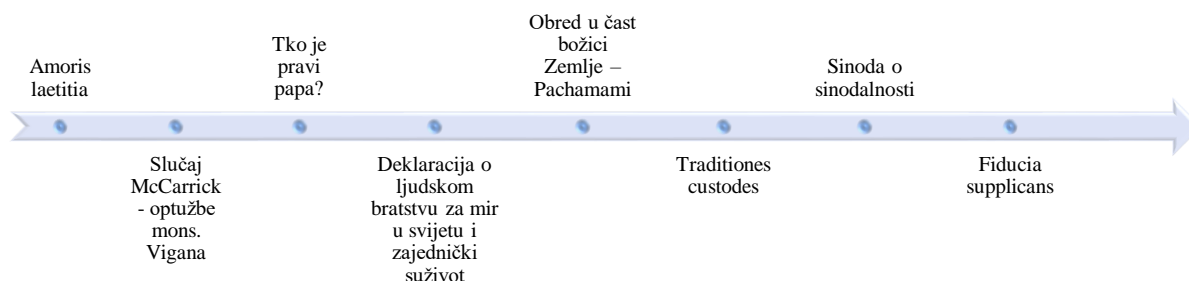
⁶⁴ Više o tome vidi u: Emilio Alberich, *Kateheza danas. Priručnik fundamentalne katehetike*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 2002.

⁶⁵ M. Politi, *Nav. dj.*, 299.

⁶⁶ Članke koje smo analizirale objavljeni su zaključno s datumom: 1. ožujka 2024.

⁶⁷ Usp. The Denzinger-Bergoglio, *Denzinger-Bergoglio. Surprising contributions by Francis to the magisterium* (2016.). Preuzeto s: <https://en-denzingerbergoglio.com/>. (Posjećeno 29. veljače 2024.).

Ukoliko bismo napravili lentu vremena na kojoj vidimo teme koje su kritike pape Franje najviše smatrale negativnima za Crkvu izgledala bi kronološki ovako:

Lenta vremena br. 1.

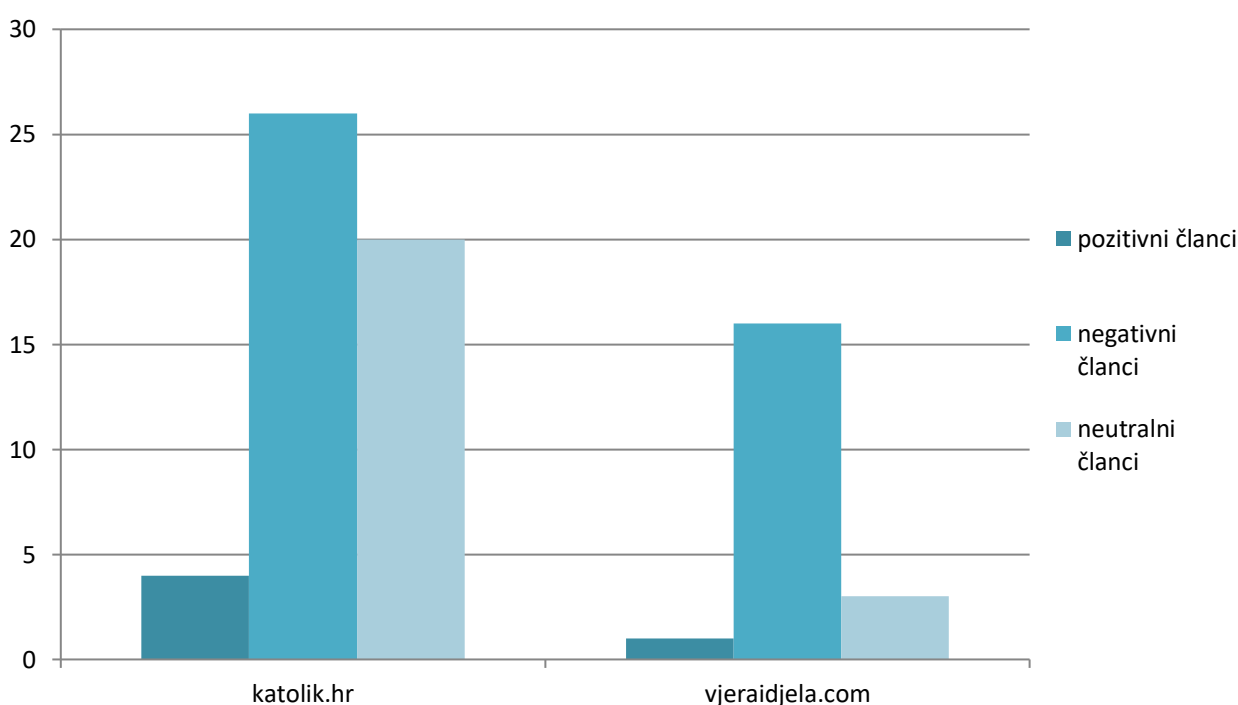
Papine kritike su se počele javljati nakon Sinode o obitelji i pobudnice *Amoris Laetitia*. Razlog kritike bila je mogućnost pristupa sakramentima ljudima koji su razvedeni i ponovno civilno oženjeni. Nakon toga je mons. Vigano optužio papu Franju da je zataškavao zločine pedofilije američkog kardinala McCarricka te ga je pozvao na ostavku. Uslijedilo je vrijeđanje pape Franje od strane mnogih laika koji su se pozivali upravo na bivšeg nuncija Viganoa te su se na društvenim medijama i nekim portalima pojavila mišljenja da papa Franjo nije pravi papa nego je to umirovljeni papa Benedikt XVI. Deklaracija o ljudskom bratstvu koju je Franjo potpisao u Saudijskoj Arabiji bila je na meti kritičara kao i Sinoda o Amazoniji. Najžešće kritike pojavile su se tijekom i nakon pandemije koronavirusa. Kada je Papa ograničio latinsku misu *Motu proprio Traditiones custodes* i tijekom Sinode o sinodalnosti.

Na internet stranici *katolik.hr* postoje četiri članka u kojem se papa Franjo predstavlja u pozitivnom svjetlu, dvadeset članaka koji su neutralni i čak dvadeset i šest članaka u kojemu se papa Franjo prikazuje u negativnom tonu. Portal *vjeraidjela.com* ima 1 članak u kojim se spominje papa Franjo kao pozitivna osoba koja pridonosi vjeri, tri neutralna članka i šesnaest negativnih članaka u kojima se kritizira papa Franjo. Treba uzeti u obzir da smo ispitali sve članke sa stranice *katolik.hr* i *vjeraidjela.com* u kojima se spominje papa Franjo posredno ili neposredno.

Kriteriji po kojima smo vrednovali koji su pozitivni, negativni ili neutralni članci su sljedeći. Pozitivni članci su oni u kojima se papa Franjo spominje u dobroj vjeri kao Sveti Otac kojemu je stalo do vjere i Crkve. Takav članak je npr. *Senzacionalističko*

novinarstvo namjerno misrepresentira riječi Svetog Oca⁶⁸ u kojima se brani Papu od zlonamjernih dezinformacija sekularnih medija. Negativni članci su oni gdje je Papa prikazan kao heretik, globalist ili loš teolog, to su većinom članci koje smo mi obradili u radu. Neutralni članci su oni u kojima se ne izriče nikakav stav o papi Franji nego ga se tek usputno spominje ili neki njegov dokument u formalnom smislu. Kao što vidimo u grafikonu koji je prikazan na **Dijagramu br. 1** većina tekstova na internetskim stranicama *katolik.hr* i *vjeraidjela.com* papu Franju spominju u negativnom kontekstu.

Analiza članaka na internetskim portalima *katolik.hr* i *vjeraidjela.com*

Dijagram br. 1

Ono što se primjećuje je to da što je Franjin pontifikat sve dalje odmicao od konklava iz 2013. to su kritike postajale sve češće. Smatramo da se rascjep dogodio za vrijeme Sinode o obitelji (2014-2015) i postsinodalne apostolske egzortacije *Amoris laetitia* te kritike koju je ista izazvala u katoličkom miljeu. Upravo su tada neki kardinali kritizirali dokument i poslali *Dubiu* Franji na koju nije nikada odgovorio. Nakon toga je kritika Pape bila sve učestalija i radikalnija sve do njene kulumnacije

⁶⁸ Katolik.hr, *Senzacionalističko novinarstvo namjerno misrepresentira riječi Svetog Oca* (5. kolovoza 2013.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/senzacionalisticko-novinarstvo-namjerno-misrepresentira-rijeci-svetog-oca>. (Posjećeno 23. veljače 2024.).

kada je bivši nuncij pri SAD-u nadbiskup Carlo Maria Viganò zatražio ostavku Svetog Oca. Upravo je to dokaz da je kritiziranje Pape od strane prelata Katoličke Crkve izazvalo pravu pomutnju u Narodu Božjem te su se razotkrile namisli mnogih srdaca (usp. Lk 2,35).

Prelati koji su preko medija umanjivali važnost Franjinog pontifikata i prozivali Papu zbog nejasnoće u učenju ohrabрили su laike da čine isto. To se vidi po tome što postoji jaka korelacija između prelata koje smo obradili u radu i internet stranica koje smo spomenuli. Oni kao da nadopunjuju jedni druge preko kritiziranja Svetog Oca. S jedne strane prelati imaju medije preko kojih mogu biti aktivni i gdje se mogu izraziti, dok mediji sebi davaju za pravo pozivajući se na katoličke autoritete u ovom slučaju kardinale i biskupe koji kritiziraju Papu. Gotovo je sigurno da nije došlo do ostavke pape Benedikta XVI. i da određeni prelati nisu javno kritizirali papu Franju ne bi došlo do ovolikog rascijepa u katoličkom miljeu gdje su mišljenja o osobi Pape polarizirana.

Upravo su prelati dali legitimnost kritici jer predstavljaju Crkvu. Međutim, takvim nerazboritim činjenjem oni su napravili, pod krinkom pravovjernosti i zabrinutosti za čistoću vjere, evidentnu štetu Crkvi. Za određenu krizu u Crkvi i polarizaciju unutar iste treba sagledati i neredovitu situaciju u ostavci pape Benedikta XVI. Upravo je ostavka pape emeritusa napravila zbrku u Crkvi zbog koje su nastale mnoge struje koje su iskoristile ostavku da naprave razdor u Crkvi, a on se očituje u mnogim teorijama zavjere gdje po nekima papa Franjo nije pravi Papa⁶⁹. Takav stav za katolika; klerika ili laika, bio je nezamisliv prije ostavke pape Benedikta XVI.

⁶⁹ Usp. Ivan Poljaković, *Dubium – je li Jorge Mario Bergoglio katolik?* Preuzeto s: <https://katolik.hr/dubium-je-li-jorge-mario-bergoglio-katolik> (8.veljače 2024.). Autor u članku iznosi nekoliko teorija koje govore u prilog tome da papa Franjo nije pravi Papa.

2. Važnost rimskog prvosvećenika

U današnjem vremenu koje obiluje sekularizmom i pluralizmom gdje katolička vjera više nije jedina prisutna u zapadnome svijetu, nego je samo jedna u plejadi vjeroispovijesti i kršćanskih konfesija, postavlja se pitanje svrhe rimskoga prvosvećenika odnosno Pape. Istina, važnost rimskog prvosvećenika oduvijek su negirale protestantske zajednice nastale u Reformaciji, kao i druge nekršćanske vjeroispovijesti. Međutim, danas u suvremenom svijetu Papin pontifikat osporavaju i katolici, dapače, može se čak primijetiti da vjernici koji se izjašnjavaju katolicima i to tradicionalnim katolicima, ujedno su i najžešći kritičari pape Franje. Iako se kritičari pape Franje opravdavaju time da se kritizira pontifikat, a ne papinstvo kao takvo, ipak, u svojoj je biti nemoguće raditi distinkciju između pontifikata i papinstva, jer kritiziranjem pape Franje kritizira se i Katolička Crkva zato što papa Franjo ima sav legitimitet koji jedan Papa može imati⁷⁰. Da pokažemo koliko su te tendencije protivne katoličkoj vjeri obrazložiti ćemo što Papa kao takav predstavlja.

2.1. O službi rimskog prvosvećenika

U dugoj povijesti Katoličke Crkve Papa je imao mnogo naziva, neki od njih su: nasljednik sv. Petra, Kristov vikar, Sveti Otac, Vrhovni svećenik, rimski biskup, rimski prvosvećenik, itd. Papa znači otac. Iako uloga oca u današnjem društvu slabi⁷¹, ipak, otac kao takav u antropološkim jezikom označava stup obitelji. Otac je onaj koji je glava obitelji, on prehranjuje obitelj i štiti je od neprijatelja, time joj pruža sigurnost i dobar život. Upravo je Papa – duhovni otac vjernika. On se brine za duhovno zdravlje vjernika. Analogija koja se koristi iz Pisma je odnos pastira i stada. Upravo je pastir onaj koji brine o stadu, koji čuva stado i štiti ga od zatrovanih pašnjaka. Tako je uloga rimskog prvosvećenika pastirska, on čuva poklad vjere i propovijeda evanđelje Isusa Krista, stoga u Katekizmu piše: „Rimski prvosvećenik i biskupi autentični su, Kristovom vlašću obdareni učitelji koji povjerenom im narodu propovijedaju vjeru koju treba da vjeruje i u život primjenjuje.“⁷²

⁷⁰ Papa Benedikt XVI. 2005. na konklavama je dobio 84 glasa, dok je papa Franjo 2013. dobio više od 90 glasova kardinala-elektora (usp. M. Politi, *Nav. dj.*, 69).

⁷¹ Usp. Marijo volarević, „Križa očinstva“ *Služba Božja*, 57 (2017) 3, 2017, 418.

⁷² KKC, br. 2034.

2. 1. 1. U crkvenoj povijesti

U dvije tisuće godina na Petrovoj stolici bilo je 266 papa. Njihov redoslijed nije bitan zbog redoslijeda ili povijesne utemeljenosti, koja postoji, nego zbog apostolskog nasljeđa koje jamče svojim neprekinutim nizom. Iako je bilo u crkvenoj povijesti mnogo zavrzlama oko papinstva te su neki od njih imali svjetovne pretenzije te ponekad zanemarili duhovnu stranu Crkve, ipak, valja naglasiti da to nikada nije imalo razmjere kakvi su prikazani od strane sekularnih medija ili anticrkvenih intelektualaca. Povijest papinstva je povijest Katoličke Crkve, povijest vjere, povijest dogmi i povijest evangelizacije. Svaki je papa na svoj specifičan način pridonio razvitku teologije, štoviše, svaki je ostavio svoj pečat na papinsku službu, a ono se vidi u crkvenoj tradiciji.

Stjepan Bakšić o papinskoj nepogrešivosti je rekao: „Kroz 18. stoljeća sva Crkva ne samo na usta pape, nego na usta sabora, crkvenih učitelja, vjernika – jednom riječi na usta najboljih svojih sinova ispovijedala je čvrsto, da su odluke rimskog biskupa u pitanjima vjere nepokolebljive, nepromjenjive, a sve to zato jer su istinite, jer su nepogrešive.⁷³ Takav pristup katoličkoj vjeri je jasan, bar bi trebao biti. Ne postoji bez razloga izreka: *Roma locuta, causa finita*. Od početaka kršćanstva između teologa je uvijek postojalo neslaganja, rasprava i debatiranja. To je sastavni oblik znanstvenog mišljenja, pa time i teološkog. Čovjek ima razum i slobodnu volju da promišlja o stvarima koje vidi oko sebe, pa tako i o Pismu, vjeri i ispravnoj teologiji.

Međutim, baš zbog toga, i postoji ustanova dvanestorice apostola od strane Isusa Krista čiji je predstavnik Petar. Crkveno učiteljstvo je oduvijek oslušivalo teologe, biskupe, ali je ono na kraju imalo glavnu riječ. Crkveni koncili su upravo dokaz toga da je Crkva od svojih početaka bila otvorena, sinodalna, mjesto gdje se slobodno može izreći svoje vjersko iskustvo. No, realnost je da nije sve ispravno te da mora postojati oni koji će reći što je ispravno, a što ne, upravo to predstavlja zbor biskupa koji su nasljednici apostola u zajedništvu s Petrovim nasljednikom. Jedan od najranijih zabilješki papinske intervencije je *Poslanica Korinćanima* od Klementa rimskog – pape. Potonji je treći nasljednik sv. Petra. Biskup je Rima koji intervenira u zajednici u Korintu koja je bila neposlušna prema prezbiterima – što nagovještava da su rimski biskupi imali moć koju drugi biskupi nisu imali. Oni se nisu samo brinuli za zajednicu u

⁷³ Stjepan Bakšić, *Papina nepogrešivost*, HKNS, Zagreb, 1925., 11.

Rimu već i u drugim mjestima što je dokaz da je rimski biskup imao šire ovlasti od drugih mjesnih biskupa.⁷⁴

Važnost rimskog prvosvećenika nalazi se u tome što on predstavlja vidljivo jedinstvo vjernika univerzalne Crkve. Upravo zbog te uloge rimskog prvosvećenika papinstvo se najviše kritizira. Katolička Crkva opravdanje rimskog prvosvećenika kao nasljednika sv. Petra nalazi u sljedećim redcima iz Pisma: „*A ja ti kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješ na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.*“ (Mt 16,18-19).

Isus je dao Petru vlast na zemlji. Ta vlast se očituje u tome što nasljednici sv. Petra nastavljaju činiti ono što je činio apostol Petar, a to je navještaj evanđelja Isusa Krista. Ovdje vidimo povezanost onoga što je na zemlji s onime što je na nebesima. Papinska vlast je monarhijska, a ne demokratska. U srednjem vijeku ta vlast poprimila je i svjetovni karakter jer je Papa nosio papinsku tijaru koju je prestao nositi tek sv. papa Pavao VI. Neupitno se da zaključiti iz čitanja ovoga retka kako Petar ima poseban status među apostolima koji se očituje u vođenju Crkve nakon Isusova uzašašća.

2. 1. 2. Vidljivo jedinstvo vjernika

Iza teologije Petrova nasljednika uvijek stoji zajedništvo, jedinstvo Crkve usred njezine raznolikosti. Zajednica je sociološka kategorija dok je zajedništvo ontološka. Prema Božjoj objavi, zajedništvo je formalno značenje Petrova prvenstva. Ono jamči trajno i vidljivo središte te je temelj zajednice mjesnih Crkvi koju oživljava Duh Sveti. To je ono što u burnoj krizi vjere i jedinstva osjećaju mnogi koji su izvan Petrove lađe.⁷⁵ Bez autoriteta nema jedinstva ni zajedništva. Prvi vatikanski koncil je potvrdio da Papin autoritet te iz njega proizašla obveza da mu se bude poslušan, obuhvaća, ne samo pitanja koja se odnose na vjeru i moral, nego i pitanja koja se odnose na disciplinu i upravljanje Crkvom u cijelom svijetu.⁷⁶ Moć koju Papa prima od Krista ima svoje unutarnje odredbe i na nasljednika sv. Petra polaže vrlo tešku moralnu obvezu. Pape ne smiju zloupotrebjavati svoju papinsku moć, međutim, vjernici iako trebaju biti poslušni

⁷⁴ Usp. Ivan Petar Bock, „Klement Rimski i njegova poslanica Korinćanima“ *Obnovljeni Život*, 8 (1927) 2, 96-97.

⁷⁵ Usp. Robert Barron, *Protestantism and Authority* (28. rujna 2009.). Preuzeto s: <https://www.wordonfire.org/videos/bishop-barrons-commentaries/protestantism-and-authority/>. (Posjećeno 4. ožujka 2024.).

⁷⁶ Usp. S. Bakšić, *Nav. dj.*, 3-4.

Svetom Ocu ne trebaju slijepo slušati ono što papa govori kao privatna osoba ili kada govori nešto što se ne tiče njegove službe ili poslanja Crkve.⁷⁷

Papa ima vrlo široku vlast kako bi mogao na prikladan način služiti jedinstvu Crkve. Svoju vlast mora koristiti kad god je to potrebno i na način kako je to potrebno da služi jedinstvu vjere i zajedništvu u Crkvi. Ne koristiti papinsku moć koju posjeduje zajedno sa zborom biskupa može predstavljati ozbiljnu štetu Narodu Božjem, a ometati njegovu primjenu znači ometati vrhovni način na koji je Krist ustanovio svoju Crkvu. S druge strane, ako bi papa intervenirao svojom vrhovnom vlašću tamo gdje to nije bilo potrebno, on bi se poslužio moći koju mu je Krist dodijelio na način suprotan značenju te moći koja, u cijeloj Crkvi, je za izgradnju, a ne za rušenje (usp. 2 Kor 10,8).⁷⁸ Papina služba izgrađivanja i održavanja je briga za jedinstvo vjere i zajedništva među klericima i vjernicima te je potrebno gajiti poniznu ljubav prema Svetom Ocu (usp. kan. 245).

Renesansni kršćanski mislioc Erazmo Roterdamski napisao je da naziv biskup, pastir i apostol označavaju službu, a ne vlast, dok naziv papa označava ljubav.⁷⁹ Papa tako nije samo naziv službe kako se to obično percipira nego ipak nešto više od toga. Papinstvo je otajstvo. Integralni dio katoličke vjere. Kao što je ministerijalno svećenstvo nužno za vjeru, tako je i papinstvo, samim time svatko tko isto negira ili umanjuje, ne predstavlja autentičnu katoličku vjeru. Isus Krist nije osnovao službu Pape kao birokrata nego kao pastira, kao njegovog namjesnika, onoga koji čuva tradiciju, poklad vjere, evanđeosku baštinu.

Naime, Crkva, iako ima poslanje od Boga, ipak nije neki odijeljeni entitet u svijetu, već je *Crkva u svijetu*. Papa nije samo duhovni autoritet, već i politički baš zato što je Katolička Crkva jedina vjerska institucija u svijetu koja ima svoju državu, time je Papa kao vrhovni poglavar Katoličke Crkve suveren. Niti jedan vjernik bio on laik ili klerik koji kritizira javno Papu i pritom nanosi štetu njegovom ugledu (time i Crkvi uopće) ne čini dobro katoličkoj vjeri. *Zakonik* jasno nalaže obveze svih klerika, jedna od obveza je i poštivanje odnosno poslušnost vrhovnom svećeniku Katoličke Crkve – Papi (kan. 273-274). Osim, poštovanja i poslušnosti, svaki klerik, počevši od đakona, prezbitera pa nadalje sve do biskupa i kardinala, dužan je sudjelovati na izgradnji Crkve kao mističnog tijela Kristovog (kan. 275, §§ 1-2). Što znači da klerici moraju činiti sve što je u njihovoj moći da međusobno surađuju i pomažu si u vršenju Kristove službe

⁷⁷ Usp. Josip Mužić, *Papa i savjest* (7. studentog 2021.). Preuzeto s: <https://fratar.net/540-don-jozo-muzic-papa-i-savjest>. (Posjećeno 4. ožujka 2024.).

⁷⁸ Usp. *Isto*; usp. S. Bakšić, *Nav. dj.*, 13-14.

⁷⁹ Usp. Erazmo Roterdamski, *Priručnik kršćanskog ratnika*, Verbum, Split, 2022., 138.

kako bi činili dobro Crkvi kao takvoj. S tim na umu, nije razborito da se visoki klerici svađaju i preko medija stvore pogrešnu sliku o Crkvi, gdje nema jedinstva ni poštovanja.

2. 1. 3. Temeljna odrednica katoličke vjere

Vlast pape je biskupska, on je rimski biskup te isti pripada zboru biskupa na čijem je on čelu. Ovo je obilježje vrlo važno jer povezuje pravnu terminologiju u kojoj se iskazuju navedena svojstva sa sakramentalnim i službenim značenjem koje pojam episkop ima u Novom zavjetu (usp. 1 Tim 5,17-18). Papa je doista biskup, a njegova vlast ima biskupski karakter i pastoralnu svrhu. Ne bavi se ljudskim ili političkim stvarima, već je moć za ispunjavanje trostruke misije poučavanja, posvećivanja i vođenja Kristova stada prema eshatonu. Nedvojbeno je biskup Rima, a ne nekog drugog grada, ali kao rimski biskup on je također papa, nasljednik Petra, i ima, nad cijelom Crkvom službu koja vlastito je biskupu (kan. 134). Rim je središte konklava i mjesto prebivanja papa.⁸⁰

Proučavanje ove istinski biskupske moći je najjednostavniji način dubljeg razumijevanja prirode papinske vlasti. Apostol Petar, onaj koga je Krist zadužio da čuva stado, ima najživlju svijest da njegova služba treba biti samo oruđe u rukama Krista koji je glava Crkve. Petrov primat⁸¹ u vođenju i služenju kršćanskom narodu imat će pastoralni primat i primat ljubavi. Narav i djelotvornost pastoralne funkcije apostolskog primata temeljila bi se na beskrajnoj Petrovoj ljubavi prema Isusu. Prema tome, Petar je taj koji potiče pastire Crkve da vrše svoju službu s pogledom uprtim u Krista, njegov križ i njegovo uskrsnuće. Svi biskupi s Petrom na čelu su namjesnici, odnosno zauzimaju Kristovo mjesto na zemlji. Kako bi im omogućio da ispune svoju misiju služenja, dodijelio im je potrebnu moć vodstva (usp. kan. 366).⁸²

Upravo zato što je jedna od temeljnih odrednica katoličke vjere – papinstvo. U sljedećem retku iz *Evandjelja po Ivanu* možemo iščitati na koji način se Bogočovjek – Isus Krist obraćao apostolu Petru. Vidjeti ćemo da se Isus s velikim razumijevanjem i

⁸⁰ To je određeno papinskom bulom pape Grgura X. *Ubi periculum* (7. srpnja 1274.).

⁸¹ Usp. Željko Tolić, „Početak i najranije širenje Crkve: od 30. do 36. Godine“ *Služba Božja*, 58 (2018) 4, 468.

⁸² Usp. New Zealand Catholic Bishops Conference, *In the Service of Unity* (30. lipnja 1990.). Preuzeto s: <https://www.catholic.org.nz/about-us/bishops-statements/in-the-service-of-unity/>. (Posjećeno 30. veljače 2024.).

poštovanjem odnosi prema apostolu Petru, iako je znao da će ga Petar zaniijekati. Tako u Pismu piše:

*Nakon doručka upita Isus Šimuna Petra: »Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?«
Odgovori mu: »Da, Gospodine, ti znaš da te volim!« Kaže mu: »Pasi jaganjce moje!«
Upita ga po drugi put: »Šimune Ivanov, ljubiš li me?« Odgovori mu: »Da, Gospodine, ti znaš da te volim!« Kaže mu: »Pasi ovce moje!« Upita ga treći put: »Šimune Ivanov, voliš li me?« Ražalosti se Petar što ga upita treći put: »Voliš li me?« pa mu odgovori: »Gospodine, ti sve znaš! Tebi je poznato da te volim.« Kaže mu Isus: »Pasi ovce moje! (Iv 21,15-17).*

Ovdje se vidi trostruko pitanje (za trostruko nijekanje Isusa nakon uhićenja): „Ljubiš li me?“ koje Isus upućuje Petru gdje mu Petar odgovora: „Gospodine, ti sve znaš!“. U ovom retku nije bitna samo osoba Isusa već i Petra. Isus mu je upravo tada rekao imperativ: „Pasi ovce moje!“. Upravo se u tome vidi nakana onoga što Isus govori Petru. Naime, nalaže mu da bude vođa Isusovog stada. Petar nije tražio svoje pastirstvo, već mu je dano od Isusa. Tu se očituje povjerenje Isusa prema apostolu Petru kojemu ostavlja svoje vjernike. Ovdje se vidi posebna uloga apostola Petra koja se kod drugih apostola ne spominje. Imperativ: „Pasi ovce moje!“, odnosi se na pastirsku službu s kojom apostol Petar i njegovi nasljednici baštine univerzalnu jurisdikcijsku upravu Crkve⁸³. Vrhovni Pastir je Isus, no, zemaljski je sv. Petar i njegovi nasljednici – rimski prvosvećenici. Petar nema ulogu apsolutističkog monarha koji može činiti što hoće, nego je Petar dobio službu, koja je dar, iz povjerenja da bude *Servus Servorum Dei*.

2.2. Glava cijele Crkve

Na Prvom vatikanskom koncilu u dogmatskoj konstituciji *Pastor aeternus* piše: „tko god naslijedi Petra na ovoj Stolici, dobiva, institucijom samog Krista, Petrovo prvenstvo nad cijelom Crkvom. (...) rimski prvosvećenik je pravi Kristov namjesnik, i Glava cijele Crkve, te Otac i Učitelj svih kršćana; i da mu je u blaženom Petru naš Gospodin Isus Krist predao punu moć pastirstva, vladanja i upravljanja cijelom

⁸³ Usp. Prvi vatikanski koncil, *Pastor aeternus – Prva dogmatska konstitucija o Crkvi Kristovoj* (18. srpnja 1870.), I, u: Heinrich Denzinger – Peter Hünermann, *Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i ćudoređu*, UPT, Đakovo, 1980. (dalje: DH).

Crkvom.⁸⁴ Crkva nije samo ljudska institucija koja se bavi socijalnim pitanjima, već je prvenstveno institucija ustanovljena od samoga Boga. Isus Krist je ustanovitelj Crkve, a ista predstavlja zajednicu vjernika, Kristovih učenika. Isus Krist i Crkva su nerazdvojivo povezani. Samim time Crkva ima svoje poslanje, a to je navještaj kraljevstva Božjeg. Crkva nije institucija koja je svrha samoj sebi, nego je tu zbog spasenja duša. U tome joj pomaže Duh Sveti ili Paraklet. Duh Sveti je treća božanska osoba i preko njega Bog vodi svoju Crkvu tako da svijetu pokaže što je grijeh, pravednost i osuda (usp. Iv 16,80).

Primat pape je otajstvo u ekonomiji spasenja. Iako se ono može shvatiti razumskim putem i povijesno utvrditi, ono ipak oko sebe ima auru otajstva, ne možemo ga u potpunosti dohvatiti. No, baš taj simbol pape nas upućuje na Krista koji je sjevladar na nebu i na zemlji. U svojoj glavnoj službi papa je obvezan objektivnim pravilima vjernosti koja proizlaze iz objavljene Božje riječi, iz temeljnog ustrojstva Crkve i Tradicije. On ima potrebnu božansku pomoć za obavljanje svoje službe. Ali to ga ne oslobađa vrlo teške odgovornosti pred Kristom kojeg je Bog postavio da sudi svima, živima ili mrtvima (usp. Dj 10,42). Od nositelja službe biskupa Katoličke Crkve zahtijeva poniznost, razboritost i svetost.⁸⁵

Međutim, i to je važno, na zemlji ne postoji vanjski sud niti u Crkvi niti u građanskom društvu, na kojemu se netko može žaliti na papine odluke. Papa mora tražiti savjet, poduzimati korake koje razboritost zahtijeva u delikatnoj funkciji upravljanja Crkvom, slušati mišljenje svoje braće biskupa itd. Papa nije podložan bilo čijem preispitivanju, niti ikome dopušteno donositi sudove o njegovim odlukama⁸⁶.

To je ono što najviše očituje činjenicu da smo suočeni s otajstvom vjere, a ne s organizacijskim čimbenikom koji je ljudskog porijekla i koji se može utvrditi prirodnim svjetlom ljudskog razuma. Ali također nas navodi da zauzmemo svoje stajalište o tome što je konačna osnova cijeloga otajstva, a to je osnova koja je usredotočena na samoga Isusa Krista. Osnova papinskog primata je, s jedne strane, njegova povijesna ustanova – Krist, ali s druge strane, stvarna prisutnost Krista u sakramentu euharistije koja se slavi u Crkvi.

⁸⁴ DH II.-IV.

⁸⁵ Usp. John W. O'Malley, *How popes became so powerful—and how Pope Francis could reverse the trend* (30. lipnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2022/06/30/papal-authority-omalley-pope-francis-243220>. (Posjećeno 25. veljače 2024.).

⁸⁶ Usp. Jeffrey A. Mirus, *The Authority Of The Pope*. Preuzeto s: <https://www.catholicculture.org/culture/library/view.cfm?id=4319>. (Posjećeno 4. ožujka 2024.).

Sv. Katarina Sijenska papu je nazvala „blagim Kristom na zemlji“⁸⁷, ali u isto vrijeme, svjesna moralne odgovornosti Pape, potaknula ga je da hrabro vrši svoju službu jedinstva u Crkvi, tj. da bude vjeran svom najvažnijem poslanju. Samim time, kritizirati papu zbog određenih promašaja utemeljeno je u povijesti i nauku Crkve, na kraju krajeva Pavao se usprotivio Petru (usp. Gal 2,11), no to ne znači da je dozvoljeno i da je u skladu s vjerom papu prikazivati kao teološkog amatera koji vodi Crkvu u propast kakvim ga se prikazuje od strane nekih religioznih medija.

2. 2. 1. Petru je dana vlast od Isusa Krista

Primat o kojem govori Prvi vatikanski koncil je primat jurisdikcije. Riječ jurisdikcija naglašava obvezujuću snagu vlasti koju je Krist povjerio papi u Crkvi. Zahtijeva poslušnost svih vjernika. Ona je u suprotnosti s prvenstvom časti (*Primus inter pares*) koja postoji u pravoslavlju s ekumenskim patrijarhom i prvenstvom upravljanja koje bi moglo biti obdareno moći savjetovanja i vođenja, ali ne i moći zapovijedanja.

Papina moć je: 1) opća: proteže se na cijelu Crkvu, tj. na sve članove Crkve (klerike i laike) u pogledu svih različitih pitanja koja se mogu pojaviti; 2) obična: nije izvanredna, što bi značilo da se može koristiti samo u iznimnim okolnostima; niti je delegiran, to jest, inherentno pripada papinoj službi i nije mu ga delegirao netko drugi; 3) vrhovna: što znači da nije podređen nijednoj drugoj vlasti; 4) potpuna: razmatra sva pitanja koja bi se mogla pojaviti u životu Crkve, i to sa svih točaka gledišta; 5) neposredna: ne mora se provoditi preko posrednika i gdje je potrebno može imati najpraktičniju primjenu (usp. kan. 331;332;333).⁸⁸

Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen Gentium* o rimskom prvosvećeniku kaže da je on vidljivi temelj vjere i crkvenog zajedništva⁸⁹. Papa „po božanskom pravu“ posjeduje puninu pastoralne vlasti koja mu omogućuje da vrši dužnost upravljanja nad čitavom Crkvom. Papa je nasljednik apostola Petra i ima istu upravljačku moć kakvu je imao apostol Petar koja mu je dana osobno od Isusa Krista. On je ujedno i glava Biskupskog zbora kao što je Petar bio glava apostolskog zbora, Papa je namjesnik Isusa

⁸⁷ Maria Grizzetti, Our Sweet Christ on Earth | Benedict XVI and the news that shocked the world (13. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://incarnationandmodernity.wordpress.com/2013/02/13/our-sweet-christ-on-earth-benedict-xvi-and-the-news-that-shocked-the-world/>. (Podsjećeno 4. ožujka 2024.).

⁸⁸ LG, br. 22. I 27. Drugi vatikanski koncil, *Lumen – gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. studenoga 1964.), u: *Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 72008., br. 22; 27. (dalje: LG).

⁸⁹ LG, br. 18.

Krista i pastir opće Crkve, ali i rimski biskup. S obzirom na učiteljsku vlast Papa je nezabludiv snagom svoje službe i to kao vrhovni pastir i učitelj svih vjernika. On svoju braću utvrđuje u vjeri i definitivno proglašava nauk vjere i morala.⁹⁰

Kao što smo pokazali, nasljednici sv. Petra imaju važnu ulogu u vođenju vjernika. Papa je zemaljski pastir kojemu je dana vlast s neba (usp. Mt 16,19). S druge strane apostol Petar i njegovi nasljednici – Pape – su ljudi, time su grešni i nesavršeni. Čovjek se ne može osloniti samo na sebe, jer „*Svaki je čovjek lažac!*“ (Ps 116,11). U vođenju Crkve papi i biskupima koji su u zajedništvu s njime pomaže Duh Sveti. Potonji je Drugi branitelj, jer je Isus Krist Prvi branitelj. Važnost Petra u Pismu očituje se na pet mjesta u kojima se izravno Isus Krist obraća Petru. Tako mu nalaže u *Evandjelju po Luki* „*od sada ćeš loviti ljude*“ (5,10), „*tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskog*“ (16,19a), „*što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima*“ (16,19b), također, „*jačaj svoju braću*“ (22,32) i u *Evandjelju po Ivanu* „*pasi janjce moje ... idi za mnom*“ (Iv 21,15-19).⁹¹

Važan argument u shvaćanju biblijski utemeljenog papinskog primata je evanđelje kao takvo. Naime, iako razlikuje tri sinoptička evanđelja i Ivana, ipak, se radi o jednom *Evandjelju*, smisao je isti u sva četiri evanđelja. No, naglasak koji je stavljen na Petra u nekima nije nebitan, zaista, itekako je bitan pogotovo kada se uzme u obzir da su napisana nakon Petrove smrti († 67. g. po. Kr.) što sugestira da je osoba Petra imala jak autoritet u prvotnoj kršćanskoj zajednici koja se protezala od Judeje do Rima. Nadalje, povijesni nastanak 1 i 2 Petrove poslanice smatra se za Prvu oko 80-tih, dok je Druga vjerojatno nastala između 100-te i 120-te godine.⁹² Postavlja se pitanje zašto bi autor naslovio poslanicu Petrovim imenom ako Petar više nije živ? Jedan od mogućih odgovora je taj da je Petrovo ime tada označavalo autoritet te je dokumentu davalo određeni legitimitet, te ga je zbog toga autor naslovio Petrovom poslanicom.

Stil pisanja 1 i 2 Petrove poslanice odmiče od Pavlovihi poslanica. Nakana pisanja je da učvrsti vjeru i da pomogne zajednici koja je upala u određene poteškoće. U Prvoj Petrovoj poslanici dominira motiv pastira i stada (usp. 1 Pt 5,2-4). Stavljanjem Petra kao autora ne samo da se naglašava autoritet koji je Petar imao i zbog kojega su drugi vjernici moli učvrstiti vjeru, nego se tim identificiranjem povezuje Petrova služba

⁹⁰ Usp. LG, br. 25. Detaljno o službi rimskog prvosvećenika u *Zakoniku* vidi kanone: 331, 333 § 2, 353 § 1.

⁹¹ Usp. Niko Ikić, „Je li primat doista biblijski utemeljen? Pogled iz novije katoličke ekumenske perspektive“, *Diacovensia*, 21 (2013) 3, 459.

⁹² Usp. *isto*, 461.

s Isusom Kristom.⁹³ U Drugoj poslanici se govori dosta o lažnim učiteljima što je oduvijek bio zadatak Pape, da štiti svoje stado od zatrovanih pašnjaka. Autor upozorava na lažne proroke koji negiraju istinitost obećanja Kristova dolaska smatrajući vjeru lažnom na što ih autor upozorava: „U njima ima ponešto nerazumljivo, što neupućeni i nepostojani iskrivljuju, kao i ostala Pisma – sebi na propast.“ (2 Pt 3,16). Naglasak je na strpljenju i vjeri u obećanje, te razumijevanje Božjeg otajstva koje čovjek ne može u potpunosti shvatiti kao i činjenica da Bog želi spasiti što više ljudi (usp. 2 Pt 3,9-10). Teolog Niko Ikić o biblijskom utemeljenju Petrove službe zapisao je sljedeće:

*Petrovoj službi u Crkvi povjerena je odgovornost za cijelu Crkvu. Vjera je Crkve da oni koji su zaduženi za njen opstanak i život vode je u istini, obdareni Duhom Božjim, kako je Krist obećao do nakraj svijeta i vijeka. Na ovoj vjeri Crkve počiva povjerenje u autoritet. U tom povjerenju valja gledati karizmu nezabludivosti autoriteta radi istine vjere za koju Duh garantira.*⁹⁴

Petrova služba nije samo birokratska služba gdje je rimski prvosvećenik samo dio hijerarhije koji održava postojeće stanje. Papa iako ima monarhijsku vlast, on nije monarh u svjetovnom značenju te riječi. Svjetovni vladari koji su imali neograničenu vlast nisu odgovarali nikome, dok papa odgovara Bogu. Njegova služba nije naravna, nego nadnaravna, ustanovljena od Isusa Krista da vodi Crkvu prema paruziji. Kao što autor spominje, nezabludivost pape nije magijska moć, nego je karizma koja dolazi iz Božje institucije, koju jamči apostolsko nasljeđe i koja time garantira svjedočenje autohtone vjere koju Crkva čuva od apostolskih vremena. Papa posjeduje karizmu nezabludivosti ne zbog hijerarhijskog ustrojstva Katoličke Crkve, već zbog njegovog zajedništva s Isusom Kristom „stoga je Isus Krist u Crkvi garant nezabludivosti istine, a nezabludivost Crkve djelotvorni instrument istine“⁹⁵. Kao što biskupska služba dobiva legitimitet kada je u zajedništvu sa Svetim Ocem, tako i papina nezabludivost ima legitimitet u međusobnoj ljubavi između Krista i Petrovog nasljednika koji je integralni dio Crkve.

⁹³ Joachim Gnilka, *Teologija Novoga zavjeta*, Kršćanska sadašnjost, 1999., 359.

⁹⁴ Niko Ikić, „Communio i Successio u teologiji Petrove službe“, 222-223.

⁹⁵ *Isto*, 227.

2. 2. 2. Može li Papa pogriješiti?

Papa je čovjek. Time je podložan istočnom grijehu. Početak pontifikata pape Franje započeo je s ispovijedi. Tim poniznim činom Papa je htio pokazati da je čovjek, ali i da se crkvena hijerarhija treba ispovijedati, jer su svi ljudi, bez obzira na položaj, podložni grijehu. Čin ispovijedi je čin poniznosti i skrušenosti. Sakrament pokore nam daje život, briše grijeh i uvodi nas u nadnaravni život koji je nemoguć bez posvetne milosti. Međutim, Papina grešna narav nije prepreka njegovoj papinskoj nezabludivosti. Naime, kada Papa govori *ex cathedra* po pitanjima vjere i morala, on je nezabludiv, i to je naučavanje Katoličke Crkve oduvijek bilo, a službeno je potvrđeno na Prvom vatikanskom koncilu.

Istina, moguće je da Papa ne sluša vodstvo Duha Svetoga nego radi po svojoj volji koja nije Božja. Međutim, kako je nemoguće znati „što točno Duh misli“ tako je legitimno jednom vjerniku katoliku slušati Papu i zbor biskupa koji zajedno odlučuju o upravljanju Crkvom. Valja razlikovati grešnost pape kao čovjeka od legalno izabranog pape heretika koji bi vodio Crkvu u propast. Svaki čovjek pa i papa je grešan, i bilo je papa javnih grešnika u povijesti Crkve, međutim papa heretika nije bilo.

2. 2. 3. Nepoštivanje Pape je nepoštivanje Crkve

Imajući navedeno na umu, bjelodano je da Duh Sveti – Bog vodi Kristovu Crkvu uz pomoć crkvenog učiteljstva na čelu s papom. Kao što je nemoguće razdvojiti Crkvu od njezina ustanovitelja Isusa Krista, tako je nemoguće razdvojiti Crkvu od Boga Duha Svetoga. Duh Sveti vodi Crkvu po njenom Učiteljstvu što je očitovano kroz povijest. Upravo nam se kroz povijest Katoličke Crkve, ujedno i najstarije institucije na svijetu, očituje i sâm Bog. Do sada u Katoličkoj Crkvi je kroz povijest bilo 266 papa koji su čuvali poklad vjere i širili Radosnu vijest. Od modernih papa nitko kao papa Franjo nije širio Radosnu vijest, pogotovo u državama koje ne baštine povijesno ni kulturno katoličanstvo. Potonje se najbolje prepoznaje po tome što broj katolika raste upravo u tim zemljama.⁹⁶

⁹⁶ Usp. Tino Krvavica, *Broj katolika u svijetu raste, ali je sve manje svećenika i redovnica, pokazuju nove statistike Svete Stolice.* (12. veljače 2022.). Preuzeto s: <https://www.bing.com/search?q=broj+katolika+raste+bitno.net&cvid=940cb1e50d584d47ba940a08486d4be2d&aqs=edge..69i57.4982j0j4&FORM=ANAB01&PC=ACTS> (Posjećeno 26. svibnja 2023.).

Papu Franju su mnogi velikodostojnici ugostili te ga rado prihvatili. On kao namjesnik Kristov na svojim apostolskim putovanjima širi *Radosnu vijest* u formi poglavnika Katoličke vjere i kao službenog predstavnika katolika diljem svijeta, ali i neslužbenog predstavnika kršćana. Upravo njegova putovanja koja se s razlogom zovu apostolska, jer su svi katolički biskupi nasljednici svetih apostola koje je Krist odabrao, a posebno apostol Petar i njegovi nasljednici – pape – uživaju svoje prvenstvo. Posjećivanjem raznih zemalja Papa širi utjecaj Crkve te uprisutnjuje Isusa Krista. Posebnost koja se očituje u apostolskim putovanjima pape Franje jest ta što je on za razliku od svojih prethodnika posjetio zemlje u koje do njegova dolaska niti jedan rimski biskup nije posjetio⁹⁷.

Uvidjevši krizu vjere papa Franjo je uistinu započeo revoluciju⁹⁸ te je izišao iz papinskih zidina i napustio je tzv. *europsko kršćanstvo nauštrb istine evanđelja*. Lažna sigurnost katoličkih zemalja i brojnost katolika u njima ne jamči ujedno i kvalitetu vjere, jer kvantiteta nije ujedno i kvaliteta. Štoviše, Gospodin Isus Krist je zapovjedio širenje njegova nauka svim narodima, a ne samo narodima s europskom prošlošću: „*Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeci ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!*“ (Mt 28,19-20). Napravivši preinake u rimskoj kuriji⁹⁹ i stavivši na prvo mjesto dikasterij za evangelizaciju, papa Franjo je dao do znanja što je važno, a to je da „svi budu jedno“ (Iv 17,21).

Kritiziranjem toga koje je zemlje posjetio, a koje nije posjetio te stvarajući pogrešan dojam u javnosti da papa Franjo namjerno ne želi posjetiti katoličke zemlje poput Hrvatske i Poljske dok s druge strane posjećuje nekatoličke zemlje, radi se duhovna šteta vjernicima i podjele među istima.¹⁰⁰ Papa posjećuje zemlje gdje nema mnogo katolika i gdje katolici ne uživaju vjerske slobode i time im daje do znanja da je uz te vjernike ne samo duhom nego i tijelom, a Papina prisutnost označava i *Onoga* u

⁹⁷ Usp. Jutarnji.hr, *Papa Franjo bit će prvi katolički poglavnik koji će posjetiti Bahrein, posebno ga čekaju tamošnji šiiti* (2 studenog 2022.). Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/papa-franjo-bit-ce-prvi-katolicki-poglavnik-koji-ce-posjetiti-bahrein-posebno-ga-cekaju-tamosnji-siiti-15269748>. (Posjećeno 26. listopada 2023.).

⁹⁸ Aludiramo na knjigu kardinala Waltera Kaspera, *Papa Franjo - revolucija nježnosti i ljubavi Teološki korijeni i pastoralne perspektive* iz 2015. godine u kojoj kardinal Kasper piše o Franjinom pontifikatu.

⁹⁹ Usp. Apostolska konstitucija *Praedicate evangelium* (19. ožujka 2022.).

¹⁰⁰ Hrvatski pravnik i kolumnist Zvonimir Hodak u svojoj kolumni objavljenj na *Maxportal.hr* o putovanjima pape Franje napisao je sljedeće: „Sveti Otac je ovih dana posjetio Bugarsku u kojoj živi jedan posto katolika. Hrvatsku nikada nije posjetio, iako u njoj živi 84 posto katolika. Gdje onda živi papa Franjo?“ (Zvonimir Hodak, *Bi li papa Franjo, da je 1991. bio u Vatikanu, pitao Miloševića smije li priznati Hrvatsku* (13. svibnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.maxportal.hr/kolumne/hodak-bi-li-papa-franjo-da-je-bio-1991-pitao-milosevica-da-prizna-hrvatsku/>. (Posjećeno 26. listopada 2023.). Pitanje kolumnista Hodaka je sugestivno te implicitno aludira da papa Franjo treba prvenstveno posjećivati zemlje u kojima dominira katolička vjera, što *per se* nije evanđeoski stav! (usp. Mt 28,19).

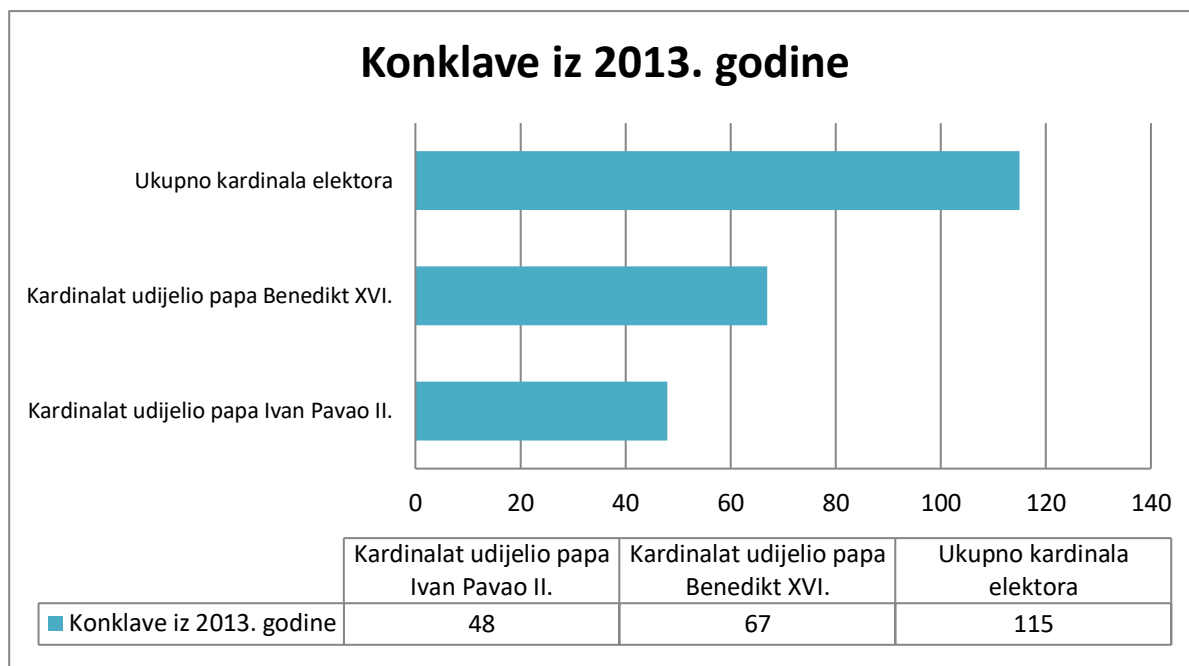
čije ime dolazi. Nalazeći se s državicima tih država Papa štiti katolike od progona i drugih opasnosti kojih realno nema u zemljama s većinski katoličkim stanovništvom. Samim time papa Franjo čini veliko dobro Narodu Božjem i ne samo da širi *Radosnu vijest* nego i štiti vjernike u zemljama gdje je to potrebno i gdje su vjerske slobode, ali i druge slobode (poput slobode tiska, javnog govora, prava žena, itd.) na niskoj razini.

Katolici koji kritiziraju papu Franju te ga prozivaju zbog njegovog pastoralnog pristupa ne čine uslugu Narodu Božjem, dapače, oni su zapravo *korisni idioti* neprijateljima katoličke vjere koji se upravo pozivaju na iste da dokažu da postoji razdor unutar katolika i samim time dovode u pitanje istinitost katoličanstva kao takvog. Nepriznavanje pape Franje kao Pape je nepoštovanje Učiteljstva Katoličke Crkve, njezine Tradicije, povijesti, ali i svih onih kardinala elektora koji su na papinskim konklavama 2013. godine izabrali argentinskog kardinala Bergoglia za rimskog prvosvećenika.

Na papinskim konklavama iz 2013. godine sudjelovali su mnogi kardinali koji su, između ostalog, i kritizirali Frajin pontifikat, to su sljedeći kardinali: Raymond L. Burke, Joachim Meisner, Carlo Caffarra (poznati po *dubiumu* koji su poslali Kongregaciji za nauk vjere 2016. g.). Oni su imali priliku kao i kardinal Bergoglio postati rimski prvosvećenik, no, za to morali su biti odabrani većinom glasova drugih kardinala. Nije nemoguće da je pretjerana kritika i medijski pritisak na papu Franju upravo posljedica ljubomore određenih kardinala koji nisu postali papa. Treba uzeti u obzir da su i kardinali ljudi i da imaju osjećaje i strasti te da se i oni međusobno poznaju i preferiraju nekog više nekog manje. Slaba ljudska narav u obliku taštine i ljubomore, niskih strasti, javlja se i kod visokih službenika Crkve¹⁰¹.

Kardinali koji su izabrali papu Franju primili su kardinalat od sv. pape Ivana Pavla II. ili od pape Benedikta XVI. Time je kardinal Bergoglio izabran od strane kardinala koji su dobili čast kardinala od prošlih papa, a jedan od njih je, Ivan Pavao II., unaprijedio nadbiskupa Bergoglia za kardinala. Na papinskim konklavama gdje je izabran argentinski kardinal Bergoglio za rimskog prvosvećenika sudjelovalo je 115 kardinala elektora Katoličke Crkve od mogućih 117 kardinala elektora (2 kardinala nisu sudjelovala na konklavama). Njih 48 (42%) je stavljeno u službu kardinalata od strane sv. pape Ivana Pavla II., a njih 67 (58%) je uzdigao na razinu kardinala papa Benedikt XVI. Navedeno je prikazano u **Dijagramu br. 2.**

¹⁰¹ Usp. Erazmo Roterdamski, *Priručnik kršćanskog ratnika.*, 119.

Dijagram br. 2

To su matematički egzaktni podaci, a isti ne idu u prilog kritičarima pape Franje jer je dominantna većina tih kardinala (preko 90) izabrala upravo kardinala Bergoglia za Papu kojemu je kardinalat udijelio svetac Katoličke Crkve papa Ivan Pavao II. Prozivajući papu Franju kao čovjeka koji vodi Crkvu u propast je zapravo na indirektan način prozivanje i kardinala koji su ga izabrali na konklavama, a iste su postavili već pokojni pape od kojih je jedan kanonizirani svetac, dok je drugi hvaljen u konzervativnim krugovima. S tim na umu kritiziranje pape Franje je u svojoj biti ne prihvaćanje apostolske sukcesije, a ono upravo predstavlja istinsku Tradiciju koja se, između ostalog, očituje na papinskim konklavama.

Negiranjem Franjino pontifikata negira se apostolska sukcesija koja počinje od apostola Petra pa sve do pape Franje. Upravo nam apostolsko nasljedstvo jamči pravovjernost. Ono čuva vjeru stoljećima preko zaslužnih sinova Crkve; pape, biskupa i svećenika. Apostoli su polaganjem ruku na svoje nasljednike upravo omogućili da se čuva polog vjere, a bez njega nema ni Crkve. Papa je jamac apostolskog nasljeđa više nego li bilo koji drugi biskup ili prezbiter jer se bira između kolegija kardinala. Potonje može izabrati isključivo papa. Time je doista nerazborito dovesti u pitanje pontifikat pape Franje te njegovu legalnost i legitimnost. Samim time nepoštivanje pontifikata pape Franje je nepoštivanje Crkve i apostolskog nasljedstva te se radi o iskrivljenoj

ekleziologiji. Zaista, sasvim je moguće da mnogi kritičari pape Franje prolaze vlastitu krizu vjere u svojim osobnim životima pa to manifestiraju krizom Crkve i papinstva. Na taj način prebacivaju odgovornost za svoj duhovni život na druge. Uostalom, zar je ikada postojalo vrijeme kada Crkva nije bila u krizi?¹⁰²

Javnim odreknućem svoje papinske službe papa Benedikt XVI. omogućio je nove konklave koje su se morale održati da se izabere novi poglavar Katoličke Crkve. Od ukupno 115 kardinala koji su sudjelovali na konklavama za novog Papu je proglašen baš argentinski kardinal Bergoglio. Prvi isusovac koji je postao Papa, ali i prvi papa iz Južne Amerike. Iako papa Franjo može u intervjuima biti ponekad neoprezan, te se može učiniti neshvatljiv anglosaksonskom i europskom svijetu koji je naučio na jasnoću u izlaganju i pretjerani racionalizam, on je nasljednik sv. Petra i na temelju toga ga treba poštivati i biti mu poslušan, upravo zbog ljubavi prema Kristu. Petar je, istina, zanjekao Isusa, međutim to je oplakao i podnio mučeništvo poradi njega. Petar je prvo pao, ali se uzdigao i pokazao se dostojnim svog poslanja koje mu je Krist povjerio. Petar je tako pokazao da ljubi Krista i da je spreman umrijeti za njega, ta nas spoznaja može ostaviti u miru, jer se imamo pravo nadati da su svi Petrovi nasljednici prvenstveno oni koji ljube Isusa Krista, a to pokazuju tako da vode Crkvu kroz suznu dolinu složene stvarnosti.

¹⁰² Aludiramo na činjenicu da je Crkva po naravi svoga poslanja (navještaj kraljevstva nebeskog) suprotstavljena načelima svijeta u kojem vlada knez tame: „*po Knezu vlasti zraka, po tomu duhu koji sada djeluje u sinovima neposlušnima.*“ (Ef 2,2). Crkva je u svojim ranim počecima bila progonjena. Zatim je u srednjem vijeku imala krizu sa simonijom i indulgencijama. Potom u novom vijeku imala problema sa reformacijom i prosvjetiteljstvom, a nakon toga sa komunizmom. Danas se Crkva suprotstavlja neoliberalnom kapitalizmu, tehnokraciji i sekularizmu.

3. Javna kritika Pape i modernizam

Često se navodi Pavlovo suprostavljanje Petru (usp. Gal 2,11) kao dokaz da se Papu itekako smije kritizirati ako nije u skladu s Kristovim naukom. Međutim, treba li se to baš uzeti kao apsolut? Odnosno, je li legitimno na temelju toga induktivno zaključiti da papu može bilo tko javno kritizirati ako se samo pozove na taj djelić Pisma? Iako konstruktivna kritika može biti plodonosna ako je upućena *bona fide*, kritizirati nekoga samo da ga se kritizira može biti jako negativno i opasno, pogotovo ako je riječ o poglavaru Katoličke Crkve kojega kritiziraju – katolici! Pavao se, istina, usprostavi Petru u lice, ali nije ustrajao u tome. Papini kritičari ustraju u kritici do te mjere da čovjek ima dojam da sve što papa Franjo učini nije u skladu s katoličkim naukom.

Kritika koja nije utemeljena u stvarnosti čini veliku psihološku štetu osobi, ali i njezinom javnom ugledu, tako da je u svakom slučaju veoma opasno kritizirati nekoga samo da ga se kritizira. U *Zakoniku* piše da vjernici laici koji se služe sredstvima društvenog priopćavanja moraju izbjegavati sve što šteti katoličkoj vjeri i ćudoređu (usp. kan. 831, §1). Osim toga, u svjetlu kršćanske vjere koja se oduvijek temeljila na posluhu vjere (usp. Rim 16, 26; Rim 1, 6; 2 Kor 10, 5-6)¹⁰³ valja istaknuti da su posluh i poniznost dvije kreposti koje su gradile Crkvu kroz sva ova stoljeća. Neprikladna tumačenja koja su danas aktualna zbog postmoderne i sekularističkog društva u kojemu se više od svega prezire poniznost i poslušnost pa se tako u ime vjernosti prema tradiciji nastoji biti što neposlušniji prema Papi – onome tko čuva tradiciju. Tu se krije modernizam pod maskom tradicije.

3.1. Javna kritika pape je protivna vjeri

Iako je javno kritiziranje poglavara neke države nepopularno još je gore kada je riječ o Svetom Ocu – Papi, jer on nije samo poglavar države Vatikan nego i duhovni poglavar svijeta. Naime, papa, kao javna osoba i poglavar Katoličke Crkve, najstarije vjerske institucije i institucije uopće na svijetu, uživa popularnost i čast u očima vjernika i nevjernika. Papa ima poslanje naviještanja, ali i populariziranja vjere da istu učini prihvatljivom u ovom sekularističko-materijalističkom svijetu. Dodatnu pomoć u

¹⁰³ Drugi vatikanski koncil, *Dei Verbum – Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi* (18. studenog 1965.), u: Dokumenti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 72008., br. 5.

tome mu pružaju nasljednici apostola – biskupi zajedno sa svećenicima koji moraju biti u zajedništvu s papom. Papa rado prima poznate osobe iz javnog života na audijenciju ili razgovor, što dodatno popularizira vjeru. Važno je napomenuti i shvatiti da papa nije samo duhovni poglavar, već je i poglavar države Vatikan koja ima svoj grb, valutu, banku, poštu, itd. Samim time, papa se mora odnositi prema javnosti sukladno općim diplomatskim normama kakve baštini suvremeni svijet. Papa ne smije biti, kako to njegovi najžešći kritičari zahtijevaju, fanatičan niti dogmatičan u navješćaju evanđelja.

Papina služba je služba sluge, on služi tako da upravlja Crkvom Kristovom, ponizno u Kristu. U ni jednoj vjerskoj zajednici nema toliko jedinstva kao u Katoličkoj Crkvi, a simbol tog jedinstva je papa. Kako shvatiti da bez hijerarhije nema ni istine? Vrhunac te hijerarhije nalazi se u papi. U drugim kršćanskim konfesijama istoka i zapada; pravoslavlja i protestantizma, nema jedinstva kao što ju baštini rimska Crkva na čelu sa Svetim Ocem. Dok su protestantske zajednice međusobno raspršene u nekoliko tisuća različitih denominacija, tako autokefalne Crkve istoka, zbog političkih razloga isključuju jedni druge iz zajedništva. To se najviše vidi na primjeru ruske pravoslavne Crkve i ukrajinske pravoslavne Crkve. Dvije zemlje međusobno u ratu ne priznaju crkvenost jedni drugima te rade raskol u pravoslavlju općenito. Carigradski patrijarh Bartolomej I., nažalost, nema više nikakvu moć da pomiri dvije strane. Papinska služba, s druge strane, omogućuje jedinstvo u pomirenoj različitosti.

3. 1. 1. Bratska opomena

U *Evanđelju po Mateju* o bratskoj opomeni piše sljedeće: „*Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo.*“ (Mt 18,15). Isus naglašava činjenicu da je vrlo važno čuvati nečiji dobar glas i ugled, jer ipak, čovjek je društveno biće i \therefore društveni ugled mu je veoma važan. Potom Isus nastavlja, ako to ne uspije, „*uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu*“ (Mt 18,16). Naglašavanje tajnovitosti u kritiziranju je znak odmjerenosti, ali i istinitosti onoga koji upućuje kritiku nekome. Ako se nekoga, u ovom slučaju Papu, kritizira javno, čini se šteta njegovu dobrom glasu i javnom ugledu, to puno govori o istinitosti odnosno neistinitosti kritičara. Netko kome je stvarno stalo do Crkve i njezina nauka, neće se olako upustiti u javnu raspravu sa svojim bratom u vjeri gdje čini direktnu štetu, prije svega, svojoj vjeri. Takav javan način kritiziranja poguban je za nečiji dobar glas, a ako se papu Franju javno poziva na ostavku te ga se naziva heretikom, onda su takve radnje u suprotnosti s Pismom.

Istina, i Papa može biti podložan kritikama. Katolici nisu papisti i ne trebaju imati stav prema Svetom Ocu kao kmet prema vlastelinu ili hegelovski rečeno kao gospodar i sluga. Odnos prema hijerarhiji treba biti umjeren, biti u istini i radosti. Kao što je Pavao rekao: „*Ta mi nismo gospodari vaše vjere, nego suradnici vaše radosti.*“ (2 Kor 1,24). Ovo se odnosi na cjelokupnu katoličku hijerarhiju. Potonja nije ovdje da gospodari vjerom, zloupotrebljuje je i čini što hoće s njom.¹⁰⁴ Upravo crkvena hijerarhija treba naviještati evanđelje puku, ali ga i oslušivati u njegovim potrebama. Narodu Božjem pripadaju i klerici i laici, ta podjela između istih ne bi trebao biti kamen spoticanja, iako često to jest. Vjernici laici nisu stranci ili turisti u Crkvi. Oni nisu metaforički rečeno posjetitelji koji dođu kupovati ono što svećenik prodaje. Štoviše, oni po krštenju intrinzično pripadaju Crkvi i sastavni su dio Naroda Božjeg¹⁰⁵. Upravo laici imaju suodgovornost u pastoralnom radu Crkve. Laik koji ne ispovijeda vjeru javno zakazao je kao vjernik. U zadnje vrijeme potonjima se nastoji dati više ovlasti koja je u okvirima mogućeg s obzirom na katoličku ekleziologiju. Međutim, činjenica je da su određeni laici, takoreći „uzeli stvari u svoje ruke“ i obavljaju posao koji bi trebali obavljati biskupi, tim činom upadaju u grijeh preuzetnosti.

O Papinim kritičarima isusovac pater Peter Nodilo nije imao riječi podrške. Štoviše, svjestan da su u proturječnosti s teologijom i crkvenom praksom kao takvom, jer s jedne strane ne vole moderniste i kritiziraju „progresivne“ katoličke medije zbog suobličavanja sa svijetom i zbog napuštanja dvomilenijskog nauka Crkve, no s druge strane čine nešto što se nikada nije radilo u Crkvi, a to je da otvoreno, bez zadržke, kritiziraju Papu. Upravo je potonji način djelovanja modernistički jer je to novost u Crkvi. Nikada prelati, svećenici i vjernici laici nisu kritizirali papu. U tom svjetlu pater Nodilo piše:

Papini “protivnici” su ljudi koji bi htjeli da se vrati vrijeme velikih riječi, velikih branitelja dogmi i velikih “bombi”, ali da se u isto vrijeme i njima da pravo da mogu bombe lansirati. A to dvoje ne ide zajedno. Ako hoćeš vratiti “staru Crkvu”, jedina ispravna strategija bi bila da zašutiš i slušaš autoritete. A to kritičarima ne pada na

¹⁰⁴ Više o zluporabi crkvene hijerarhije vidi knjigu: Erazmo Roterdamski, *Pohvala ludosti*, Cid-nova, Zagreb, 2009., 131-136. u kojem autor govori da su pape i kardinali često zlorabili svoj duhovni autoritet za materijalna dobra. Naime, knjiga je izdana prije *Reformacije* što govori dosta o tome da je postojala unutarašnja kritika nemara unutar crkvenih institucija i klera od strane tadašnjih intelektualca, ali koja se nažalost nije shvaćala ozbiljno. Po crkvenom povijesničaru Augustu Franzenu da se Tridentski koncil održao oko 1525., a ne tek 1545. povijest *Reformacije* bi bila drukčija (usp. August Franzen, *Pregled povijesti Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ⁵2004., 111.).

¹⁰⁵ Usp. Ivica Jurić, Vjernici laici nisu gosti u Crkvi već domaćini // *Gospa Sinjska*, L (2023), 1, 21-22.

pamet i tako svojim djelovanjem utjelovljuju upravo ono što tobože kritiziraju – slobodu savjesti, slobodu govora, jednakost pred zakonom... i druge “plodove modernizma”. Tako su, eto, u ironičnom sudbinskom obratu, bacači papirnatih atomskih bombi, koji za sebe misle da su glavni kritičari “modernizma”, ustvari na prvim linijama “modernističkog” napretka, ali su, valjda, preoholi da bi im to sinulo?.¹⁰⁶

Modernisti u Crkvi su oni koji negiraju tradiciju i običaje što su nekada davno bili. Činjenica je da je sve donedavno Crkva bila autoritativna zajednica vjernika u kojoj mišljenje vjernika laika nije mnogo značilo. Iako je u povijesti bilo laika koji su mnogo toga učinili za Crkvu te su mnogi crkveni redovi upravo proizašli iz laiciteta, a ne doprinosom klera, ipak, to je minorno kada se uspoređi sa prevladavajućom tendencijom u kojoj je primat imao kler i redovnici kao *status perfectus*. Laici nisu mnogo participirali u pastoralnom radu župe ili mjesne crkve. Oni su bili više pasivni nego li aktivni u Kristovom Tijelu. Autoritet u Crkvi nije se ticao samo vjernika laika nego i klerika. Hijerarhija: biskup, prezbiter i đakon strogo se primjenjivala. Papa nije bio samo vjerski vođa, imao je tjaru, posjedovao svoju vlastitu Papinsku državu (papa je i danas suveren države Vatikan). Laici su ispred pape klečali i time mu odali počast, a ne kao danas, samo poljupcem papinskog prstena.

Važno je znati da su za Katoličku Crkvu, između ostalog, modernisti svi oni koji, bez opravdanog razloga, kritiziraju i vrijeđaju pontifikat rimskog biskupa. Klerik i laik ima dužnost biti ponizan, poslušan, ali i vjeran Tradiciji Crkve, a upravo je to papinstvo. Kao što su modernisti u Katoličkoj Crkvi početkom 20. stoljeća dovodili u pitanje ustanovu papinstva od strane Isusa Krista, tako danas modernisti u Katoličkoj Crkvi dovode u pitanje pontifikat pape Franje tipičnom postmodernističkom zabludom, da svatko ima pravo na svoju istinu. Tako obični doktor teologije ili vjernik laik, sebi daje za pravo misliti da on zna bolje od crkvenog učiteljstva (pape i biskupa koji su u zajedništvu s njime) pa kritiziranjem zapravo čini štetu Tijelu Kristovu, a ne korist.

Uzimajući sve to u obzir valja zaključiti da je Crkva bila institucija u kojoj je poštovanje prema autoritetu bilo jako izraženo i toga se trebalo strogo pridržavati.¹⁰⁷ Čak i sv. Ignacije Loyolski u svojim *Duhovnim vježbama* o poštovanju poglavara bilježi: „Trebalo da budemo spremniji da radije odobravamo i hvalimo i uredbe i savjete

¹⁰⁶ Bitno.net, Prenosimo post patera Nodila o ‘kritičarima pape Franje’ koji će uzburkati vjerničku javnost. Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/prenosimo-post-patera-nodila-o-kriticarima-pape-franje-koji-ce-uzburkati-vjernicku-javnost/> (Posjećeno 21. veljače 2024.).

¹⁰⁷ Detaljnije o tome u članku: Nedičko Ante Ančić, „Crkveni autoritet i istina vjere.“ *Crkva u svijetu*, 27 (1992) 1-2, 37-46.

svojih poglavara i njihovo ponašanje negoli da ih osuđujemo. Premda, naime, nisu ni sada, a možda ni prije nisu bili kako treba, ipak protiv njih govoriti, bilo u javnim govorima, bilo raspravljajući o njima s jednostavnim narodom, značilo bi prije izazivati ogovaranje i sablazan nego korist. Pa i narod bi se tako ogorčio na svoje poglavare, bilo svjetovne bilo duhovne.“¹⁰⁸

Čak ako poglavar i ima neku pogrešku treba biti oprezan kako ćemo ga na to upozoriti. Javno prozivati nekog biskupa ili svećenika nije u duhu Pisma niti je razborito. Pogotovo ako je u pitanju Sveti Otac. U klasiku kršćanske literature, djelu *Nasljeduj Krista*, koje se pripisuje Tomi Kempencu o poslušnosti piše sljedeće: „Mnogi se dadu vezati poslušnošću više iz nužde nego iz ljubavi; i takovi osjećaju muku te rado mrmljaju: a nikada neće polučiti slobodu duha, ako se svim srcem ne podvrgnu poradi Boga.“¹⁰⁹. Ovo nam govori da krepost posluha nije sklona ljudskoj naravi i trebamo se boriti protiv naših slabosti da ju steknemo. Oni koji ju steknu, dobiti će mnoge milosti, dok oni koji ju samo teorijski prihvate bez dubljeg uvida u nju, imat će nemir u srcima i kao što Kempenac kaže „mrmljat“ će. Upravo to čine Papini kritičari. Mrmljaju. Nezadovoljni vlastitim duhovnim životom, krive Papu za isti. Čovjek koji živi i diše evanđelje Isusa Krista može imati teške životne krize, no, neće mu pasti na pamet da javno udara kritike po rimskom prvosvećeniku, i to učestalo, kao da se radi o nečemu prihvatljivom.

Na taj način, upravo oni vjernici koji sebe smatraju konzervativnima ili tradicionalnima su zapravo pravi modernisti. Baš zato što kritiziraju javno Papu – što nikada nije bio slučaj u povijesti Crkve. Nije dovoljno navesti primjer Katarine Sijenske i avignonskog sužanjstva te njen nagovor da se Papa vrati u Rim. Ono je iznimka koja potvrđuje pravilo. Ali ni u toj situaciji Papa nije bio optužen za krivovjerje niti da čini stvari koje su protivne stoljetnom naučavanju Crkve.

Naime, kritičari misle da se kritiziranjem Pape čini dobro Crkvi, jer Papa, po njihovoj teologiji, nije pravovjeran, no u biti, čine ogromnu štetu Crkvi jer je rastakaju u stranke, podjeljuju u razne tabore i rascjepljuju u ideološke pokrete koji su vrlo militantni i isključivi. S jedne strane kritiziraju Papu jer je razriješio biskupa Stricklanda

¹⁰⁸ Ignacije Loyolski, *Duhovne vježbe*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2021., (deseto pravilo) br. 362.

¹⁰⁹ Toma Kempenac, *Nasljeduj Krista*, Verbum, Split, 2016., knjiga prva, glava 9.

bez kanonskog procesa¹¹⁰, a s druge strane se pozivaju na crkveno učiteljstvo i tradiciju. Pa upravo potonje jamči Papi da razriješi biskupa bez kanonskog procesa jer je Papa iznad *Zakonika*. U *Zakoniku* stoji: „Biskup rimske Crkve u kojem traje služba koju je Gospodin pojedinačno povjerio Petru, prvaku apostola, i koja treba da se prenosi na njegove nasljednike, glava je Biskupskog zbora, namjesnik Kristov i pastir opće Crkve na ovoj zemlji; zato snagom svoje službe ima u Crkvi vrhovnu, potpunu, neposrednu i opću redovitu vlast koju uvijek može slobodno vršiti.“ (kan. 331). To znači da papa po naravi svoje službe ima moć promijeniti svaki paragraf *Zakonika* kanonskog prava, on u sebi objedinjuje vrhovnu, izvršnu i sudsku vlast opće Crkve.

3. 1. 2. *Papa je stup tradicije*

Stvara se dojam od kritičara pape Franje, da papa mora za sobom uvijek nositi Katekizam Katoličke Crkve te ga čitati ispred državnika i novinara. Takav način shvaćanja papinske službe srozava papinstvo, ali i katoličku vjeru na dogmatizam i fanatizam što ona nije, a radi se i o djetinjem shvaćanju vjere tzv. infantilnoj vjeri. Veoma je jasno koga i što rimski prvosvećenik – papa – predstavlja. Papa predstavlja Katoličku Crkvu na čijem je čelu Isus Krist – Bogočovjek. Niti jedan papa u povijesti nije nikad predstavljao sebe, nego Crkvu u svoj njezinoj punini, šarolikosti i inkluzivnosti. Katolička Crkva nije uniformna kao što neki misle, nego je univerzalna, pa samim time i papa ima univerzalno poslanje svim ljudima jer Bog „*hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine.*“ (1 Tim 2,4). Nažalost, izgleda da pojedini vjernici žele samo da se oni spase, što nas podsjeća na prisposobu o farizeju i cariniku (usp. Lk 18,9-14).

Najveća razlika kršćanskih konfesija je upravo u papinstvu. Protestantske denominacije i pravoslavne crkve odlučno odbijaju ideju papinstva, tj. Pape kao nasljednika apostola Petra, kao onoga koji je nezabludiv po pitanju vjere i morala. Upravo služba vrhovnog svećenika u svojoj biti pripada katoličkoj vjeri, ona je stup tradicije. Naime, pravoslavci imaju mnogo toga zajedničkog s katolicima. Prvenstveno dijele zajedničko Nicejsko-carigradsko vjerovanje, pobožnost prema Mariji majci Isusovoj, no, s druge strane, pravoslavnim kršćanima je nezamislivo da papa bude

¹¹⁰ Usp. Giuseppe Nardi, *Papa ne trpi kritičare – o svrgavanju biskupa Josepha Stricklanda* (11. studenog 2023.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/papa-ne-trpi-kriticare-o-svrgavanju-biskupa-josepha-stricklanda>. (Posjećeno 25. veljače 2024.).

namjesnik Kristov, a neki ga smatraju čak i heretikom¹¹¹. Iako to nije službeni stav niti jedne pravoslavne crkve, treba imati na umu, da pravoslavni vjernici nisu skloni niti jednom papi još od Velikog raskola (1054.) što zbog kulturalne razlike koju predstavlja Zapad, što zbog političke teologije Istoka gdje je vjera usko vezana uz nacionalnu državu.

Protestantske denominacije s druge strane su još više udaljenije od katoličke vjere nego li pravoslavne crkve. Iako je skoro pa nemoguće odrediti koliko zapravo ima različitih protestantskih denominacija, a najviše zbog metodologije njihova razlikovanja, jer postoje različiti kriteriji njihova utvrđivanja, možemo sa sigurnošću reći da samo u Sjedinjenim američkim državama ima preko dvjesto (200) denominacija¹¹², a neki autori govore čak o više tisuća denominacija¹¹³. Ono što je zanimljivo unutar protestantskih zajednica koje su proizišle iz Reformacije je to da je između nekih od njih veća doktrinarna razlika nego li između njih i Katoličke Crkve, što je uistinu paradoks.¹¹⁴ Do engleske reformacije je i došlo jer katolički kler koji se nalazio u Engleskoj nije bio odan papi nego su se podložili kralju Henriku VIII. Naime, samo jedan klerik to nije učinio, biskup sv. John Fischer, te je platio krvlju za isto kao i vjerni laik sv. Thomas Moore. To je dokaz da su se u povijesti zbog vjernosti papi gubile glave.

Za razliku od pravoslavne i protestantske konfesije, Katolička Crkva smatra da je papinstvo važan dio vjere te ga se ne može izuzeti iz Kristove Crkve. Katolička Crkva vjeruje i naučava da je rimski prvosvećenik – papa, Kristov namjesnik (KKC, br. 882) i da je nezabludivost u naučavanju *ex cathedra* po pitanju vjere i morala (KKC, br.

¹¹¹ Usp. Jutarnji.hr, *Stari pravoslavni svećenik vikao na Papu pa pao na pod dok ga je policija odvodila: 'Ti si heretik!'* (4. prosinca 2021.). Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/stari-pravoslavni-svecenik-vikao-na-papu-pa-pao-na-pod-dok-ga-je-policija-odvodila-ti-si-heretik-15128942>. (Posjećeno 26. listopada 2023.).

¹¹² Usp. Stephen Beale, *Just How Many Protestant Denominations Are There?* (31. listopada 2017.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/blog/just-how-many-protestant-denominations-are-there>. (Posjećeno 26. listopada 2023.).

¹¹³ Usp. Kurt Snibbe, *You might be surprised at how many Christian denominations there are in the world* (7. veljače 2023.). Preuzeto s: <https://www.oeregister.com/2023/04/07/you-might-be-surprised-at-how-many-christian-denominations-there-are-in-the-world/>. (Posjećeno 26. listopada 2023.).

¹¹⁴ Najbolji primjer za to je Anglikanska Crkva koja se dijeli na dva krila. Jedno se zove Visoka Crkva (eng. High Church) ili Anglo-katolička, a druga se zove Niska Crkva (eng. Low Church), a predstavlja liberalniju, evanđelističku struju nastalu u 18. stoljeću kao opoziciju Viskoj Crkvi. Potonja je starija i tradicionalnija od Niske Crkve i stavlja naglasak na hijerarhiju, sakramente, prezbiterat i episkopat, dok liberalnija struja stavlja naglasak na osobnu pobožnost, propovijedanje i autoritet Pisma. Potrebno je naglasiti da se nekoliko biskupa Anglikanske Crkve koji su pripadali tradicionalnoj struji obratilo na katoličku vjeru te su postali katolici, što nadalje samo dokazuje doktrinarnu podijeljenost unutar protestantskih zajednica (Usp. Marie-Flamine Lavergne, *Another Anglican bishop chooses to become Catholic* (25. srpnja 2023.). Preuzeto s: <https://international.la-croix.com/news/religion/another-anglican-bishop-chooses-to-become-catholic/18188>). (Posjećeno: 26. listopada 2023.).

891), a da je sama papinska služba osnovana od strane Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega. Važno je istaknuti i vodstvo Duha (KKC, br. 892) koja pomaže sveukupnom crkvenom vodstvu, a na „osobit način rimskom biskupu“. Uzevši potonje u obzir, nemoguće je razdvojiti papinsku službu od pojedinačnog pontifikata, jer svaki pojedinačni pontifikat *de facto* mora biti Duhom vođen, utoliko je promašen govor o Papi kao uništavaču autentičnog katoličanstva i suptilnom heretiku¹¹⁵.

3. 1. 3. Postmodernistički preokret

Suvremeni svijet živi u vremenu postmodernizma. Postmodernizam je dobio ime po tome jer je nadišao modernizam pravac koji je bio prisutan u prvoj polovici dvadesetog stoljeća. Za razliku od modernizma postmodernizam nijeće postojanje tzv. velikih priča, istina i filozofskih sistema koji objašnjavaju svijet u njegovom totalitetu. Modernizam je stavljao primat na znanstvene istine pogotovo na realizam i filozofsku teoriju verifikacionizma. Postmodernizam s druge strane negira modernizam. Sve ono što je bilo predstavljeno kao objektivna istina u modernizmu za postmodernizam nije istina.¹¹⁶ Postmodernizam je postao dominantan pravac u kulturi i filozofiji u drugoj polovici dvadesetog stoljeća, a najviše se odlikuje time što nijeće neke opće istine koje su do tada vrijedile, pogotovo iz religije i morala. Takav način mišljenja bio je zastupljen kod intelektualca poput Jean-Françoisa Lyotarda, Jacquesa Derride, Michaela Foucaulta, Jeana Baudrillarda, Gillesa Deleuzea i dr. Upravo su oni negirali objektivnu istinu kao opću vrijednost koja egzistira u zbilji i prema kojoj se svi ljudi moraju trebaju mjeriti jer upravo ono što čini nešto objektivnim je to što ono vrijedi za sve ljude bez obzira slagali se oni s tim ili ne¹¹⁷.

U teologiji se o postmodernizmu govori često iz pozicije one teorije koja sve relativizira i koja nadilazi tradicionalne vrijednosti te se okreće subjektivnom, individualnom i pluralnom¹¹⁸. Samim time postmodernizam je u izravnom sukobu s naukom Katoličke Crkva koja nijeće moralni i religiozni relativizam. Upravo je postmoderna i popularizirala religijski relativizam tzv. tržnicu religija odnosno *New*

¹¹⁵ Takav dojam je prisutan među klerom i teolozima. Podrobnije o tome na poveznici: Maria Benevento, *Letter signed by more than 1,500 accuses Pope Francis of the 'canonical delict of heresy'* (1. svibnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.ncronline.org/news/quick-reads/letter-signed-more-1500-accuses-pope-francis-canonical-derelect-heresy>. (Posjećeno 28. listopada 2023.).

¹¹⁶ Usp. Živan Bezić, „Moderna i postmoderna“ *Obnovljeni Život*, 44 (1989) 2, 160-162.

¹¹⁷ Ante Mateljan, „Postmoderna i teologija“ *Crkva u svijetu*, 37 (2002) 4, 2002, 391.

¹¹⁸ *Isto*, 392.

age. To je neprihvatljiv stav za katolike jer ne priznaje Pismo kao objavljenu istinu Božju, ali niti Crkvu kao utemeljenu od Boga. U postmodernizmu svatko ima svoju narativ, svatko svoju istinu te se ne priznaje nikakav posluš autoritetu¹¹⁹. Za naš rad jako je bitan potonji stav, a to je *nijekanje autoriteta* kao takvog. Upravo je *autoritet* kao ontološka kvaliteta nužna za ispravno shvaćanje katoličke vjere i ekleziologije. Prema hrvatskoj online enciklopediji autoritet predstavlja: „Općenito, ugled, zaslužno povjerenje, priznato značenje; osoba ili institucija koja uživa opći ugled i ima velik utjecaj (društveni, znanstveni, vjerski).“¹²⁰

Čovjek je društveno biće, a bitna odrednica društvene organizacije je podjela posla, a time i autoriteta, koji je u ovom slučaju u demokraciji, odobren većinom naroda. Sa sociološke strane autoritet je temeljna društvena odrednica, a to pokazuje povijest. Naime, nije postojalo društvo koje nije imalo svog političkog ili religioznog autoriteta. Nekada davno to su bili patrijarsi, plemenski bogovi, kraljevi, faraoni, a danas je to parlamentarna demokracija. Tako da možemo reći da je autoritet utkan u samu antropologiju. U Katoličkoj Crkvi autoritet ima veliku važnost ponajviše zbog toga što nauk Katoličke Crkve naučava da je njezin začetnik Isus Krist – Bog ustanovio Crkvu i ostavio autoritet upravljanja apostolima odnosno Petru i njegovim nasljednicima. Tako da je autoritet bitna odrednica katoličke vjere jer se ne može ispravno shvatiti njezino poslanje bez autoriteta, a to je čuvanje i vodstvo poklada vjere pomoću apostolske sukcesije predvođene Papom i biskupima koji su u zajedništvu s njime.

Ono što kritičari pape Franje čine je produkt postmodernizma. Doista, iako se predstavljaju pravovjernim, tradicionalnim i istinskim čuvarima katoličke vjere kritičari pape Franje suptilno ne prihvaćaju vjerski autoritet pape Franje koji mu jamči apostolska sukcesija. Ne samo da ne prihvaćaju vjerski autoritet Franje, štoviše, oni ga i odbacuju kao istinskog Papu. Na portalu *Katolik.hr* Ivan Poljaković jasno je napisao:

Papa Franjo je nebrojeno puta pokazao da njegovi govori, pisanja i djelovanja nisu katolički. Važno je naglasiti da se ovdje ne radi o njegovoj sumnji u jednu istine vjere što je obično bio slučaj s hereticima iz crkvene povijesti, već se radi o činjenici da je papa Franjo u ovih 10 godina pontifikata kristalno jasno demonstrirao da se njegovo

¹¹⁹ Usp. Bitno.net, *Zašto je poslušnost toliko odbojna sekularnom mentalitetu?* (12. studenog 2021.). Preuzeto s: https://www.bitno.net/vjera/formacija/poslusnost-sekularni-mentalitet-krjepost-vrlina-porok/#google_vignette. (Posjećeno 6. ožujka 2024.).

¹²⁰ Pojam: „*autoritet*“, u: Enciklopedija.hr, Preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/autoritet> (Posjećeno 24. listopada 2023.).

vjerovanje gotovo ni u čem ne podudara s vjerovanjem Katoličke Crkve [...] ne smatram da je papa Franjo heretik u užem smislu riječi, već on jednostavno nije katolik, on je otpadnik [...] Tek kada biskupi glasno kažu istinu: Jorge Mario Bergoglio nije katolik, onda će nam i Bog pomoći.¹²¹

Takav stav *de facto* (konklave iz 2013. godine) i *de jure* (prema ZKP) nikako ne može biti stav katolika! Papa je čuvar tradicije, on je namjesnik Kristov, a to mu se ne priznaje te ga se odbacuje pod krinkom „istinske vjere“. Upravo se tu krije uljez odnosno *postmodernistički preokret*. Uzima se nešto što predstavlja vjernost tradiciji i uzor pravovjernosti – papinstvo te ga se izokreće u antipapinstvo, tako da papa Franjo ne samo da nije Papa nego je antipapa¹²². Tako da jedan legalno i legitimno izabrani Papa u očima njegovih kritičara nije pravovjeran ni katolički Papa jer se njegovi kritičari ne slažu s njegovim vođenjem Crkve. No, upravo služba rimskog prvosvećenika tome služi – k vođenju Crkve u linearnom pravcu, a ne retrogradnom tj. vraćanju na neka stara prošla već odavno zaboravljena vremena koja su nadiđena.

Paradoks koji se nalazi kod Papinih kritičara najviše se očituje u tome što se s jedne strane pozivaju na papu Benedikta XVI. kao pravog katoličkog Papu koji je čuvao tradicionalnu katoličku vjeru kakva je bila oduvijek¹²³ kako bi obezvrijedili papu Franju, pritom zanemarujući nekoliko činjenica. Prva je ta da je i sâm papa Benedikt XVI. kao mladi teolog iz Bavarske u svojim teološkim početcima bio, po tradicionalističkim standardima, liberalni teolog¹²⁴ te je pripadao istoj struji kao ostali liberalni teolozi prije Drugog vatikanskog koncila poput: Antona van den Boogaarda, Yvesa Congara, Hansa Künga, Johanna Baptista Metza, Karla Rahnera, Henria de Lubaca, Hansa Urs von Balthasara, i Edwarda Schillebeeckxa.

Svi nabrojani teolozi, uključujući Ratzingera, su zajedno bili osnivači teološkog časopisa *Concillium* (1965.) u kojem su nastojali promicati Koncilski duh. Tek su se nakon nekog vremena mnogi od njih razišli, pogotovo zbog trećekoncilskih ideja koje

¹²¹ Usp. I. Poljaković, *Dubium – je li Jorge Mario Bergoglio katolik?*.

¹²² Usp. Hrvatski krsni zavjet.com, *Sve više katoličkih teologa govori o Bergoglijevom antipapinstvu* (14. ožujka 2020.). Preuzeto s: <http://hrvatskikrsnazavjet.com/sve-vise-vatikanista-govori-o-bergoglijevom-antipapinstvu/>. (Posjećeno 26. listopada 2023.). Tu su i drugi članci s istog portala koji zaslužuju pažnju biskupa i teologa zbog naslova poput: *EKSPLOZIVNO! Vodeći glas pravovjerja u Americi: Jorge Bergoglio nije papa ni katolik nego zmija iz Pakla!*; *Nadbiskup Viganò: Katolici moraju ozbiljno razmotriti mogućnost da Franjo nije papa; Lažni prorok Bergoglio potpisao tekst kojim se dopušta pričest za rastavljene i ponovno civilno vjenčane*, i mnogi dr. (usp. Hrvatski krsni zavjet).

¹²³ Usp. Katolik.hr, *Ostavština pape Benedikta XVI.* Preuzeto s: <https://katolik.hr/ostavstina-pape-benedikta-xvi>. (Posjećeno 14. siječnja 2023.).

¹²⁴ Usp. BBC.com, *The Pope: Journey from liberal to conservative* (12. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://www.bbc.com/news/magazine-21425105>. (Posjećeno 31. listopada 202.).

su zastupali određeni teolozi u časopisu. Ratzinger je išao u smjeru Koncila te osnovao zajedno s još nekim teozima časopis *Communio* koji po svojoj prilici predstavlja hermeneutiku kontinuiteta, dok časopis *Concillium* predstavlja hermeneutiku diskontinuiteta.¹²⁵ Time želimo istaknuti da se i to (liberalizam) u tradicionalističkim krugovima prebacivalo kardinalu Ratzingeru.

S druge strane treba napomenuti da papa Franjo kao kardinal Bergoglio nikada u argentinskim kleričkim krugovima (kako mu se danas pogrešno prigovara optužujući ga da je pripadao tzv. *teologiji oslobođenja*) nije pripadao liberalnoj struji nego baš konzervativnoj!¹²⁶ Upravo je Bergoglio bio konzervativni kardinal iz Argentine koji je, zbog posebnosti siromašnog miljea države u kojoj se formirao, bio osjetljiv za socijalna pitanja te je na početku svoga pontifikata potvrdio hermeneutiku kontinuiteta: „Njegova Svetost, papa Franjo, 2013. godine dao podršku hermeneutici kontinuiteta.“¹²⁷

Druga činjenica je ta da je i sâm papa Benedikt XVI. abdicirajući s papinskoga prijestolja izjavio da će biti poslušan svome nasljedniku¹²⁸ jer je papa Benedikt XVI. kao vrsni teolog i sâm znao da vrijednost jednog katolika, a pogotovo katoličkog teologa kao takvog leži u poslušnosti i poniznosti apostolskoj sukcesiji čiji je osnivač Isus Krist. Kritičari pape Franje iskrivljuju nauk Katoličke Crkve tako što se selektivno služe dokumentima Katoličke Crkve dovodeći u pitanje trenutno vodstvo Crkve¹²⁹.

¹²⁵ Usp. George Weigel, 'Concilium' v. 'Communio': the battle of Vatican II (14. srpnja 2022.). Preuzeto s: <https://www.thecatholicthing.org/2022/07/14/concilium-v-communio-the-battle-of-vatican-ii/>. (Posjećeno 31. listopada 2023.).

¹²⁶ Usp. Emily Schmall i Larry Rohter, *A Conservative With a Common Touch* (13. ožujka 2013.). Preuzeto s: <https://www.nytimes.com/2013/03/14/world/europe/new-pope-theologically-conservative-but-with-a-common-touch.html>. (Posjećeno 31. listopada 2023.); Gabriel Lerner, *The Bergoglio Paradox: Conservative Pope, Defender Of The Poor* (14. svibnja 2013.). Preuzeto s: https://www.huffpost.com/entry/conservative-pope-poor-defender_n_2875212?ec_carp=4011463128465455749. (Posjećeno 31. listopada 2023.); Anthony Faiola, *Jorge Mario Bergoglio, now Pope Francis, known for simplicity and conservatism* (13. svibnja 2013.). Preuzeto s: https://www.washingtonpost.com/world/jorge-mario-bergoglio-the-first-jesuit-pope-known-for-pastoral-work/2013/03/13/8a47e324-8c0b-11e2-9f54-f3fdd70acad2_story.html. (Posjećeno 31. listopada 2023.); Kevin Clarke, *Pope Francis: A conservative who sides with the poor* (15. svibnja 2013.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/content/all-things/pope-francis-conservative-who-sides-poor>. (Posjećeno 31. listopada 2023.).

¹²⁷ Bitno.net, *Ratzinger protiv Künga – teološki trijumf Benediktove hermeneutike kontinuiteta* (23. svibnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/hermeneutika-kontinuiteta-hermeneutika-diskontinuiteta-vodic-pape-benedikta-xvi-drugi-vatikanski-sabor/>. (Posjećeno 20. listopada 2024.).

¹²⁸ Usp. The Guardian, *Pope Benedict pledges 'obedience' to successor*, (28. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://www.theguardian.com/world/2013/feb/28/pope-benedict-pledges-obedience-successor>. (Posjećeno 26. listopada 2023.).

¹²⁹ Najbolji primjer selektivnog služenja papinskih dokumenta je Motu proprio *Summorum Pontificum* pape Benedikta XVI. iz 2007. godine. Papini kritičari kritiziraju Motu proprio pape Franje *Traditiones Custodes* iz 2021. godine, navodeći da se protivi i ukida Motu proprio *Summorum Pontificum* te da tako ukida smjernice koje je donio papa Benedikt XVI. Iako je točno da Motu proprio pape Franje ukida Motu proprio pape Benedikta XVI. kritika kao takva nema teološko-pravnog utemeljenja. Naime, Pape su kroz

Stvaraju podjele u Crkvi što je protuevandeoski i protuvjerski te legitimiraju svoj nekatolički stav pod krinkom da je sasvim u skladu s katoličkom tradicijom ne priznati papu Papom i moliti za njegovo obraćenje na katoličku vjeru.¹³⁰ Bjelodano je da se ne radi o čuvanju vjere nego o očigledno slabo razvijenoj, tj. nezreloj vjeri.

Valja također istaknuti da je pokojni kardinal George Pell, koji je uživao dobar glas u konzervativnim krugovima, kritizirao ostavku pape Benedikta XVI. Doista, kardinalu Pellu se nije svidio postupak u kojem je papa Benedikt XVI. dao ostavku kao rimski biskup, a pritom je zadržao sva obilježja papinske vlasti, uključujući papinsko ime, dopuštao je da ga se naziva Vaša Svetosti, nosio je bijelo ruho, ali i javni nastup kao takav. Usporedio je ostavku pape Benedikta XVI. (2013.) i pape Celestina V. (1294.) te je po njegovom mišljenju papa Benedikt XVI. trebao učiniti istu stvar kao i Celestin V. u svoje vrijeme, a to je – skinuti sva papinska obilježja. Kardinal Pell je smatrao da je time papa Benedikt XVI. unio konfuziju u Crkvu.¹³¹

Slično smatra i isusovac Hrvoje Juko koji je napisao osvrt na riječi osobnog tajnika pape emeritusa Benedikta XVI. mons Gänsweina koji je rekao:

papa Benedikt 2013. godine u Crkvu [je] uveo novu ustanovu 'pape emeritusa'". Kao ključnu riječ iz njegova odreknuća naveo je latinski izraz „munus petrinum“ – „petrovska služba“. I prije i poslije svojega odreknuća – istaknuo je Gänswein – Benedikt shvaća „svoje poslanje kao sudjelovanje u toj 'petrovske službi'“. „On je napustio papinsko prijestolje, ali ipak korakom učinjenim 11. veljače 2013. nije napustio tu službu“, nešto što je „sasvim nemoguće nakon njegova nepovratnog prihvaćanja te službe u travnju 2005.“¹³²

cijelu povijest donosili odluke i dokumente koji su se izravno protivili s prijašnjim crkvenim vodstvom (ne doktrinarno, nego pastoralno i disciplinski). Dobar primjer je dekret Drugog vatikanskog koncila *Unitatis redintegratio* koji ukida smjernice iz enciklike pape Pia XI. *Mortalium Animos*. Osim toga, može se navesti i primjer gdje je papa Benedikt XVI. ukinio ekskomunikaciju s četiri biskupa Svećeničkog bratstva sv. Pia X. koje je njegov prethodnik, papa Ivan Pavao II., s razlogom, eskomunicirao.

¹³⁰ Usp. Lifesitenews.com, *Priest encourages Catholics to pray for conversion of Pope Francis, 'enemies of the Church'* (2. listopada 2023.). Preuzeto s: <https://www.lifesitenews.com/opinion/priest-encourages-catholics-to-pray-for-conversion-of-pope-francis-enemies-of-the-church/>. (Posjećeno 31. listopada 2023.).

¹³¹ Usp. Silvije Tomašević, *Zadržavajući papinsko ime, Ratzinger je samo unio konfuziju u Crkvu* (12. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://www.vecernji.hr/vijesti/zadrzavajući-papinsko-ime-atzinger-je-samo-unio-konfuziju-u-crkvu-1453179>.; Cesira Colleluori, *Cardinal Pell addresses issue of 'two popes' in prison memoir* (11. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://www.italianinsider.it/?q=node/9674>. (Posjećeno 23. veljače 2024.).

¹³² Hrvoje Juko, *Je li Benedikt još uvijek papa i može li ponovno preuzeti vlast nad Crkvom?* (28. svibnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/benedikt-xvi-franjo-papa-ganswein-papinstvo/>. (Posjećeno 14. rujna 2023.).

Upravo „nova ustanova“ o kojoj je govorio mons. Gänswein dokazuje da zbunjujuće stanje u Crkvi, ako ga se tako može nazvati ili svojevrsnu krizu Crkve, nije prouzročio papa Franjo – nego ostavka pape Benedikta XVI. Činjenica je i surova realnost da su ostavke papa nešto izvanredno, tj. nešto što se, po naravi papinske službe, ne događa redovito te predstavlja iznimku, a ne pravilo. Utoliko javni govor da je papa Benedikt XVI. svojim odreknućem „napustio papinsko prijestolje“, ali nije „napustio službu“ stvara zbiljske podjele u Crkvi. S jedne strane se promatra papu Benedikta XVI. kao pravog papu koji „nije napustio službu“, dok se s druge strane na Franju gleda kao na uzurpatora – što je pogrešno.

Nadalje, „nova ustanova“ o kojoj govori mons. Gänswein ne predstavlja *hermeneutiku kontinuiteta*, nego dapače, predstavlja *hermeneutiku diskontinuiteta*. To nije tradicija Crkve, nego pravi modernizam. Ne može postojati, u isto vrijeme, dvojica papa, nego samo jedan, zato Juko piše: „Benedikt je ostao biskup; ali nije ostao papa, unatoč potencijalno zbunjujućem nazivu „papa emeritus“¹³³. Upravo takav govor koji je destruktivan za Crkvu, proizvodi strančarenja, raskole i zbunjuje katolike. Na kraju valja zaključiti da je i sam umirovljeni rimski biskup Benedikt XVI. potvrdio valjanost svoga odreknuća: „Apsolutno nema sumnje o valjanosti mojeg odreknuća od petrovske službe... Jedini uvjet valjanosti mojeg odreknuća je potpuna sloboda moje odluke. Spekulacije o njezinoj valjanosti su jednostavno apsurdne.“¹³⁴

3.2. Otežavajući čimbenici evangelizacije

Sve više teologa primjećuje da kritičari pape Franje ili su, kao što smo to već prethodno napomenuli, *korisni idioti*, ili nemaju dobre namjere. Naime, prosječan suvremeni čovjek kojemu je potrebna evangelizacija ili reevangelizacija odnosno navještaj *Radosne vijesti*, kada vidi neslogu između biskupa, svećenika, a naposljetku i kritiziranja pape od strane katolika, neće se odlučiti na katoličku vjeru baš iz navedenih razloga teolog i svećenik Tonči Matulić smatra da postoji dobar razlog zašto papa Franjo nije toliko omiljen unutar katoličkog miljea i to pogotovo onog konzervativnog. Razlog leži u tome jer je papa Franjo otvorio neke teme koje su jako osjetljive u Crkvi poput seksualnog zlostavljanja, klerikalizma i financijskih malverzacija¹³⁵.

¹³³ Isto.

¹³⁴ Isto.

¹³⁵ Tome u prilog najbolje ide dokaz da je za vrijeme pontifikata pape Franje izmjenjena VI. (šesta) knjiga *Zakonika kanonskog prava* koja se tiče kaznenih mjera u Crkvi kao i osnivanje Papinskog povjerenstva za

Matulić piše sljedeće: „Neka se čudna i vjerskom razumu neshvatljiva odbojnost uvukla u neku od naše subraće prema papi Franji. Zašto je to tako? Predmnijevamo zato što papa Franjo, kao nijedan papa u novijoj povijesti Crkve, otvoreno govori o mračnim stranama i zastranjenjima klerikalizma u Crkvi.“¹³⁶ Ipak, otvaranjem neugodnih pitanja od strane Pape ne mora biti loše za Crkvu i njene službenike, dapače, ono može biti izraz ljubavi i brige za Crkvu te otvaranje novoga poglavlja u evangelizacijskom poslanju Crkve. Papa Franjo potonju vidi kao otvorenu zajednicu punu ljubavi, inkluzivnosti, tolerancije, brige i zajedništva koje se ostvaruje po vjeri u Isusa Krista. Međutim, zajedništva i ljubavi nema bez istine, a ona ponekad nije ugodna jer rasvjetljuje tamu, stoga Edvard Punda piše: „ne začuđuje što je Franjo najkritičniji prema članovima Crkve, napose prema zaređenim službenicima. To je, po našem mišljenju, ozbiljna forma ljubavi i brige rimskog biskupa za svećenike. Radosna vijest uvijek je i teška vijest, jer otkriva nečistoće srca.“¹³⁷ Priznavanje grešnog djela Crkve odnosno ljudske dimenzije unutar iste nije novost u papinskim pontifikatima. Svojedobno je isto učinio i papa Ivan Pavao II. kada je povodom jubilejske godine (12. ožujka 2000.) priznao krivnju i zatražio oprost za nedjela koja su učinjena od strane pojedinaca unutar Crkve¹³⁸.

3. 2. 1. Unutrašnji konflikt kod kritičara pape Franje

Moderna psihologija nam je ukazala na važnost nesvjesnog u čovjeku. To je relativno nova teorija koja objašnjava ljudski psihu. Njezinim osnivačem smatra se Sigmund Freud, dok je njegov učenik Carl Gustav Jung donio nove uvide u nesvjesno. Što se tiče samog nesvjesnog u čovjeku, ukratko, postoje dvije teorije koje objašnjavaju postojanje nesvjesnog u nama. Prva je negativna teorija koja nesvjesno u čovjeku smatra izvorom psihopatologija, taj stav potječe od Freuda. Druga teorija je pozitivna i ima mnogo optimističniji pristup, a po mnogo čemu i realni pristup nesvjesnom. Ona nam govori da je naše nesvjesno pravo blago odnosno izvor naših čežnji i istinskih

zaštitu maloljetnika te česte propovijedi pape Franje u kojima upozorava na rigidnost, klerikalizam te pogotovo na klerikalizam laika.

¹³⁶ Tonči Matulić, „Je li papa Franjo katolik?“ *Nova prisutnost*, 19 (2021) 2, 258.

¹³⁷ Edvard Punda, „Dijaloško usmjerenje Crkve u nauku i djelovanju postkoncilskih papa“ *Bogoslovska smotra*, 87 (2017) 3, 631.

¹³⁸ Usp. Anđelko Domazet, „Vjerodostojnost Crkve i kategorija svetosti“ *Obnovljeni Život*, 69 (2014) 4, 474.

potisnutih razmišljanja, do kojih možemo doći različitim načinima, jedan od njih je psihoanaliza.¹³⁹

Ovdje je bitno staviti naglasak na potisnute osjećaje, razmišljanja, čežnje, itd. Nesvjesno se razlikuje od svjesnog upravo po tome što je ono potisnuto i skriveno od svjesnoga. Psihijatar Scott Peck smatra da nesvjesno značajno doprinosi razvoju vlastite osobnosti. Po njemu, potisnuta razmišljanja u našoj nutrini predstavljaju naše zbiljsko *ja*, dok je naše svjesno često maska ili prikaz onoga što drugi očekivaju od nas. Nesvjesno je naša istinska osobnost koju smo potisnuli od javnosti, ali i od nas samih. Upravo nesvjesno sadrži ono najistinitije od nas. Ono predstavlja naše autentično jastvo. U nesvjesnom se kriju naši najskriveniji osjećaji i čežnje koje smo zbog društvenog utjecaja potisnuli.

Čovjek kao društveno biće ne može uvijek biti otvoren, autentičan i neposredan prema drugima, jer spoznaja da ono što on stvarno misli ugrožava njegovu egzistenciju, tjera ga da samoga sebe maskira u nešto što nije, ali što odgovara društvenom konsenzusu. Takav način života je prisutan svuda oko nas, a manifestira se kada se sazna da netko tko je sebe predstavljao kao uzornog građanina zapravo to nije bio u nutrini nego samo na vanjštini, te se tako ugledni odvjetnik, liječnik, učitelj otkrije da je ovisnik, obiteljski nasilnik, itd.

Iako se općenito na postojanje nesvjesnog ukazuje putem psihoanalize, ono se često manifestira na različite načine te je simptomatsko. To znači da svaki čovjek kroz svoje geste i riječi pokazuje dio svoje potisnute osobnosti.¹⁴⁰ Stručan psihijatar to može s lakoćom prepoznati, a najbolje se prepoznaje po tome što postoji konflikt odnosno proturječnost između onoga što se govori i onoga što se čini.¹⁴¹

Ono što želimo istaknuti u ovome poglavlju je fenomen koji se ukazuje prilikom kritiziranja pape, a to je: 1) otvorena netrpeljivost prema Svetom Ocu, 2) obrana autentične katoličke vjere. Naime, dovoljno je pročitati nekoliko redaka teksta u kojemu se pontifikat pape Franje pokazuje kao krajnje negativnim, doktrinarno krivovjernim, pastoralno promašenim, a u najgorem slučaju nekatoličkim. Kao što smo već pokazali, najveći kritičari pape Franje su katolici, a ne vjernici drugih kršćanskih konfesija, nekršćanskih religija ili ateisti.

¹³⁹ Više o tome u knjizi: Sigmund Freud, *Psihopatologija svakodnevnog života*, Matica srpska, Novi Sad, 1973.

¹⁴⁰ Usp. Hrvatsko društvo za analitičku psihologiju, *Nesvjesno i empirijske manifestacije* (24. listopada 2018.). Preuzeto s: <https://hdap.hr/nesvjesno/>. (Posjećeno 5. ožujka 2024.).

¹⁴¹ Usp. Scott M. Peck, *Put kojim rjeđe se ide*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2022., 300-312.

Ako si usporedno predočimo *na što se pozivaju* kritičari pape Franje i *zbog čega prozivaju* papu Franju, kao što je prikazano u **Tablici 1.** onda dolazimo do zaključka da se radi o proturječnosti i nedosljednosti papinih kritičara, što psihologijskim rječnikom možemo iskazati stavom da se radi o *unutrašnjem konfliktu*.

PARAMENTRI KRITIKA	DOKTRINARNI	PASTORALNI	LITURGIJSKI
ZBOG ČEGA PROZIVAJU PAPU FRANJU	Odmak od tradicije, hermenutiku diskontinuiteta, modernitet i krivovjerje	Nejasnost u naučavanju, rigidnost prema pravovjernim katolicima, laksizam prema nekatolicima i vjerski relativizam	Zabrana latinske mise, mjenjanje liturgijskih običaja, profanizacija sv. mise
NA ŠTO SE POZIVAJU	Pravovjerje: Pismo i Tradiciju	Katekizam Katoličke Crkve i Zakonik Kanonskoga Prava	Tradicionalna latinska misa i liturgijski običaji prije Drugog vatikanskog koncila i tzv. tradicionalni pristup

Tablica 1.

Unutrašnja proturječnost papinih kritičara se manifestira, ukratko rečeno: *kritiziranjem onoga što se svim silama hoće obraniti!* Zaista, kritičari pape Franje predstavljaju se kao autentični, teološki potkovani i veoma pobožni katolici. Otvoreno preferiraju pravovjerno katoličanstvo prije moderniteta, pozivaju se na tradiciju, ali i Tradiciju.

Suvremeni pastoral i nove načine evangelizacije ne mogu shvatiti te ih odbijaju, smatrajući ih destruktivnima za vjeru.¹⁴² Kada govore o razlozima svoje kritike uvijek spominju pravovjerje, tradiciju, „kako je oduvijek bilo“, pozivanje na stare dokumente

¹⁴² Usp. Snježana Majdandžić-Gladić, *O Svjetskom danu mladih u Lisabonu* (10. kolovoza 2023.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/o-svjetskom-danu-mladih-u-lisabonu/>. (Posjećeno 31. listopada 2023.) gdje piše: „Ipak, ovdje ubacujemo digresiju da smo primijetili jednu čudnu rašireniju pojavu, a koja se očituje u činjenici kako dobar dio sudionika, pa čak i svećenika, dok kleči ne drži sklopljene ruke ispred sebe, nego na leđima.“. Zaista je zanimljivo da autorica navodi i implicitno kritizira način na koji ljudi mole. Naime, poznato je da postoji više načina molitve, samim time, molitva kao razgovor s Bogom ne poznaje jednoličan način položaja tijela, nego raznovrstan.; Snježana Majdandžić-Gladić, *O promašenoj Sinodi ili kako katolici duhovno umiru od gladi za Bogom* (30. listopada 2023.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/o-promasenoj-sinodi-ili-kako-katolici-duhovno-umiru-od-gladi-za-bogom/>. (Posjećeno 31. listopada 2023.) gdje autorica navodi sljedeće: „Neki nam skreću pozornost da se takav vid manipulativnog, lažnog i licemjernog milosrđa može prepoznati u radu Sinode o sinodalnosti, čije je ovogodišnje zasjedanje netom završeno.“. Nije jasno kako i gdje autorica navedenog članka vidi lažno i licemjerno milosrđe Sinode o sinodalnosti? S druge strane možda je bolje lažno milosrđe bez milosrđa uopće? Upravo je ovakav stil pisanja odraz nutrine i manifestacija svjetonazora autora. Kritiziranje Sinode o sinodalnosti je odraz straha od novih pastoralnih načina, ali i bojazan za vlastitu vjeru što dokazuje da se ne radi o zreloj i čvrstoj vjeri.

koji su vrijedili za tadašnja vremena kada su izdana (jer nije svaki crkveni dokument jednako važan niti sadrži nepromjenjivi nauk). Ono što je paradoks među kritičarima pape Franje je pozivanje na papinstvo i tradiciju Crkve s jedne strane, a oni sami nerazboritim i *ad hominem* kritiziranjem pape Franje niječu to isto papinstvo¹⁴³. Kako se netko može s jedne strane pozivati na stup tradicije i braniti nezabludivost rimskog prvosvećenika po pitanjima vjere i morala, a s druge strane nijekati papinstvo trenutnog Pape¹⁴⁴, kritizirati svaki dokument pape Franje i optuživati istoga za krizu u suvremenoj Crkvi?

Da je u pitanju konstruktivna kritika koja posjeduje svoje granice javnog i vjerskog diskursa onda ovaj rad ne bi bio potreban. Međutim, zaista je nevjerojatno da najžešće kritike dolaze iz katoličkog miljea do te mjere da se apsolutno negira papinstvo Franje i da ga se optužuje za uništavanje poklada vjere. Zanimljivo je da kritike nisu svjesne negativnog dojma kojega stvaraju u itekako živom svijetu katoličkih medija, do te mjere da rade raskol (*diabolos*) te razlikuju progresivne katoličke medije i pravovjerne katoličke medije¹⁴⁵ u potonje, dakako, spadaju samo oni. Zabrinjavajuće je da si vjernici laici dopuštaju, pozivajući se na neke klerike (koji su manjina), biti arbitar pravovjernosti papinskih dokumenata i njegovih odluka. Sve donedavno takav stav bio je nemoguć, besmislen i neozbiljan. Papa zajedno s biskupima je tvorio, i još tvori, jedini autoritet – crkveno učiteljstvo¹⁴⁶. Neposluh prema potonjem ne predstavlja nikakvu autentičnu vjeru, nego upravo – neposluh (*Non serviam!*). Stoga u *Katekizmu* o neposluhu piše da je izvor prvoga čovjekova grijeha i svih ostalih nakon njega:

zlorabeći slobodu, nije poslušao Božju zapovijed. U tom je bio prvi čovjekov grijeh [...] Svaki grijeh nakon toga bit će neposluh prema Bogu i manjak povjerenja u njegovu dobrotu [...] U tom je grijehu čovjek sam sebe pretpostavio Bogu [...] Pismo pokazuje tragične posljedice toga prvog neposluha.¹⁴⁷

¹⁴³ Bitno je napomenuti da papinstvo kao titula, ako išta, označava čast, pa čak za svjetovne vladare i pripadnike drugih religija. Papa zaslužuje imati dobar glas samim svojim papinstvom, jer je izabran od strane kardinala Katoličke Crkve što znači da je on pravi predstavnik i legitimni poglavar Katoličke Crkve, ali i kršćana uopće.

¹⁴⁴ Eric Sammons, *Is Francis the Pope?* (29. listopada 2019.). Preuzeto s: <https://onepeterfive.com/is-francis-the-pope/>. (Posjećeno 29. listopada 2023.).

¹⁴⁵ Usp. Snježana Majdandžić-Gladić, *Ponovo o Zakladi Rhema i protestantizaciji Katoličke Crkve* (6. prosinca 2017.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/ponovo-o-zakladi-rhema-i-protestantizaciji-katolicke-crkve/>; usp. Snježana Majdandžić-Gladić, *Mediteranski teološki susreti – čin treći* (16. srpnja 2022.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/mediteranski-teoloski-susreti-cin-treci/>. (Posjećeno 5. ožujka 2024.).

¹⁴⁶ Usp. KKC, br. 688.

¹⁴⁷ KKC, br. 397-399.

Papini kritičari ne razlikuju doktrinu Katoličke Crkve i pastoralni rad iste odnosno oni negiraju pastoralnu disciplinu uopće jer ju smatraju nepromjenjivom i istom za sve i svugdje što je protivno Pismo, ali i teološkoj znanosti kao takvoj.¹⁴⁸ Iako je doktrina i pastoral katoličke vjere jasno povezan, on je ujedno i odijeljen, jer je „zbilja važnija od ideje“¹⁴⁹. Franjinim kritičarima je nejasno kako se može dogmatska doktrina Katoličke Crkve koja je nepromjenjiva i već definirana – priopćiti na druge načine. Zanimljivo je da je Pavlu koji je svoje *Poslanice* pisao tek nekoliko desetljeća nakon smrti i uskrsnuća Kristova to bilo jasno pa je napisao:

Jer premda slobodan od sviju, sâm sebe svima učinih slugom da ih što više steknem. Bijah Židovima Židov da Židove steknem; onima pod Zakonom, kao da sam pod Zakonom – premda ja nisam pod Zakonom – da one pod Zakonom steknem; onima bez Zakona, kao da sam bez zakona – premda nisam bez Božjega zakona, nego u Kristovu zakonu – da steknem one bez Zakona; bijah nejakima nejak da nejake steknem. Svima bijah sve da pošto-poto neke spasim. A sve činim poradi evanđelja da bih i ja bio suzajedničar u njemu. (1 Kor 9,19-23).

Pavao kaže: „Svima bijah sve“. To ne znači da je Pavao opravdavao grijeh i različite stilove života niti to da je razvodnjavao evanđelje. Dapače, Pavao je uvijek naviještao ono što je u dubini svoga srca i uma vjerovao, a to je Uskrslog. No, način na koji je to radio je različit i to upravo zbog društvenog miljea u kojemu se Pavao nalazio. Znajući da se različitim ljudima, kulturama i narodima treba evanđelje saopćiti drukčije, Pavao se prilagođavao njihovim mogućnostima te je znao da ne može na isti način govoriti Židovu i poganinu.

¹⁴⁸ U apostolskoj egzortaciji *Evangelii Gaudium* u drugom poglavlju se govori o problemima u pastoralnome radu te su napisane smjernice za posadašnjenje pastora. U egzortaciji piše da se ne smije postati sebičan i duhovno lijen, a to se postaje zbog utilitarizma odnosno ideologije korisnog vremena na koje vjernik laik i klerik ima pravo, no, ono ga ne bi smjelo ograničavati u navještanju (usp. EG, br. 81.). Postoje župnici koji cjelokupni pastoralni rad u crkvi koja im je povjerena čine radi sebe, odnosno, ne zbog vjernika nego iz vlastitih sebičnih razloga, a to je evidentno kada ne žele uopće ni saslušati potrebe župljana te *a priori* odbacuju sve prijedloge koji bi mogli pomoći vjernoj zajednici. Takvim župnicima bitno je samo ono što oni misle i što oni smatraju da je važno. Samim time, ostanu gluhi za potrebe zajednice kao takve. Takav način shvaćanja pastoralnog rada župe crkvene zajednice pretvara u muzeje, a od vjernika mumije jer navještaj postaje sterilan, monoton, prazan, intelektualno lijen, a duhovno pesimističan i sve se to zapakira u tradicionalni pastoral kakav je nekad bio i kojemu nisu potrebne nikakve preinake (usp. EG, br. 83.-86.).

¹⁴⁹ Hermeneutički ključ koji papa Franjo rabi u pastoralu stavlja primat na zbilju, a ne ideju (usp. EG, br. 231.).

3. 2. 2. Kriza Crkve kao kriza vjere u katolika?

Čovjek je biće navike. Potonja ga određuje u njegovom životu. Uz pomoć navike čovjek ne mora razmišljati svakodnevno. Zbog toga često o nekim važnim stvarima u našim životima ne razmišljamo puno. Ljudi idu svaki dan na posao istim putem pa ni ne razmišljaju kada idu na posao, već slijede dobro utabani put. Dok jedemo ne razmišljamo pa nam se može dogoditi da žvačemo hranu na onoj strani usne šupljine gdje nas boli zub. Svakodnevne stvari koje čovjek obavlja nisu predmet njegova razmišljanja, nego ih automatizira i obavlja bez dubljeg razmišljanja. Iako je to često prednost jer nas oslobađa neprestanog razmišljanja o istim stvarima, ipak ono može biti i znak nemara, čak i lijenosti. Tako se vjerniku može dogoditi da ide na sv. misu ili ispovijed iz navike. On ne ide ispovijedati grijeha, ne kaje se, ne vidi što je pogrešno učinio, samim time – može li se govoriti o vjeri? Sakramenti nisu navika ili puki ritual zajednice, nego put spasenja koji nam je Isus Krist ostavio.

Mnogi vjernici su vjernici samo zbog običaja ili rituala, ali ne i duha. Naučeni su od dječjih dana da idu na misu, no mole li Boga? Razmišljaju li o svojem životu i postupcima u svjetlu vječnoga života ili vječne propasti? Religiozni ateizam je surova stvarnost. On ne zahvaća samo praktične vjernike koji idu na obrede, nego i teorijske vjernike, one koji se identificiraju kao kršćani, međutim žive kao da Boga nema. Tako čovjek može biti religiozan i u isto vrijeme može biti ateist. Takav stav je pogotovo prisutan u zemljama gdje postoji visoka stopa religioznih osoba, onih koji pripadaju određenoj vjerskoj zajednici. Tamo gdje je vjera ucijepljena u kulturu i narodne običaje, pa i u sâm identitet naroda, postoji velika mogućnost da će mnogi ljudi biti vjernici da se ukllope, jer ipak, čovjek je društveno biće.

Tako neki ljudi u Crkvi nikada nisu doživjeli susret sa živim Bogom. Njima je potrebno obraćanje da postanu stvarni vjernici koji vjeruju u Uskrslog. Ovdje valja spomenuti ateizam kao mogućnost koja je prisutna među određenim osobama koje su izrazito religiozne. Ateizam ili nevjera je sveprisutni fenomen koji zahvaća zapadnu civilizaciju. Neka od obilježja ateizma su: materijalizam, scijentizam (vjera u znanost), pretjerana tehnologizacija i sekularizacija društva. Ono što je bitno za shvaćanje ateizma jest kritiziranje religije kao nečega primitivnog i iracionalnog. Iako se može doimati nemogućim da netko u isto vrijeme može biti jako religiozan i nevjernik, Isus nas upravo na takve ljude upozorava. Tako Isus u evanđelju govori o onima koji su „jeli i pili s Isusom“, a Isus ih ne pozna (usp. Lk 13,25).

Valja razlikovati teorijski i praktični ateizam. Teorijski ateizam govori o sebi. On je intelektualan, nastoji svijet promatrati kroz prizmu znanosti, prirode i ekperimentalne metode. Ne vjeruje u nadnaravni svijet. On je onaj ateizam gdje „Bog nije potreban“ da se objasni kako svijet funkcionira i time se njegova uloga umanjuje. Praktični ateizam s druge strane je skriveni ateizam. On se živi u svakodnevnom životu. To nije ateizam o kojemu se govori, nego se tako živi, „kao da Boga nema“. Ukratko: teorijski ateizam je filozofija, dok je praktični ateizam život bez Boga. Upravo je Isus govorio o licemjerju farizeja i saduceja koji „govore, a ne čine“ (Mt 23,3). Ti su nam redci bitni jer nam pomažu shvatiti kako netko u isto vrijeme sebe može predstavljati kao iskrenog i dobrog vjernika (usp. Mt 23,27-28), a s druge strane nema povjerenje prema Bogu i zajednici (Crkvi).

Neupitno je da se iz evanđelja može iščitati praktični ateizam koji je bio prisutan kod farizeja i saduceja. Isus im je rekao da zaključavaju kraljevstvo nebesko od ljudi (usp. Mt 23,13). Stavljali su terete vjerskih pravila na ljude koje ni sami nisu mogli slijediti (usp. Mt 23,4). Potonjima su bila bitna ritualna pravila, a ne čovjek. Oni su od zapovijedi napravili Boga i služili njima, a ne Bogu, tj. zapostavili su čovjeka. Zapostavljanje čovjeka najviše se vidi kada je Isus upitao farizeje: „Je li subotom dopušteno činiti dobro ili činiti zlo, život spasiti ili pogubiti?“ (Mk 3,4). Na što su oni šutjeli. Tada se čak i kod Isusa pojavljuje emocija (žaljenja) jer su im srca okorjela (usp. Mk 3,5). Čovjek je na taj način počeo robovati Zakonu. Zato apostol Pavao piše: „Ali znamo: čovjek se ne opravdava po djelima Zakona, nego vjerom u Isusa Krista. Zato i mi u Krista Isusa povjеровасmo da se opravdamo po vjeri u Krista, a ne po djelima Zakona jer se po djelima Zakona nitko neće opravdati.“ (Gal 2,16). Po djelima Zakona se nitko neće opravdati! Zakon je tu zbog čovjeka, a ne čovjek zbog Zakona.

Svećenička kasta Isusovog nije stavljala naglasak na ono bitno iz Pisma nego na nebitno – ono od čega su oni imali materijalne koristi: „Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Namirujete desetinu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Zakonu: pravednost, milosrđe, vjernost. Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati. Slijepe vođe! Cijedite komarca, a gutate devu!“ (Mt 23,23-24). Na taj način oni su se otuđili od Boga, iako naizgled nisu bili ateisti nego tobože religijski poglavari, oni su, ipak, živjeli praktični ateizam, tj. život bez Boga (usp. Mt 23,28).

Isus kada je došao ispuniti Zakon (usp. Mt 5,17), saduceji i farizeji, to nisu mogli shvatiti pa su ga htjeli ubiti. To nam samo govori dodatno u prilog da im čak ni Zakon nije bio važan koliko oni sami sebi. Iako je Božja zapovijed očitovana u Dekalog

bila jasna: *Ne ubij!* To nije spriječilo farizeje i saduceje da u ime Zakona planiraju ubojstvo Isusa koji ga je po njima kršio (usp. Mk 14,1.55; Mt 26,4.59). Upravo se praktični ateizam i očituje kao moralna sljepoća u kojoj osoba nije sposobna raspoznati ono što je moralno od onoga što je nemoralno. Takvoj osobi nakon nekog vremena postane sasvim normalno lagati, krasti, ogovarati, oholiti se.

Praktični ateizam je važan s teološko-moralnog aspekta. Naime, praktični ateist može i ne mora sebe deklarirati ateistom, međutim, on svoj ateizam za razliku od teorijskog ateista živi dosljedno. Iako se takve osobe može okarakterizirati kao osobe koje imaju *iskrivljenu moralnu savjest* ipak valja imati na umu da ona ne može prekriti cijeli dijapazon nečijeg života, pogotovo ako je nedosljedan. Praktični ateist ne vjeruje u Boga pa time ni u apsolutni moralni zakon. On je moralni relativist¹⁵⁰, što se i vidi u njegovom životu. Na taj način netko može biti i dio nekog religijskog pokreta, pogotovo u zemljama gdje je religija kulturno dobro, te biti praktični ateist. Teološkim rječnikom takvu osobu nazvali bi: *modernim poganinom*¹⁵¹. Potonjoj je potrebna nova evangelizacija, tzv. novo obraćenje. Takve osobe mogu biti samo kulturni kršćani, ali ne i stvarni. Dok za razliku praktičnog ateista teorijski ateist ne vjeruje da Bog postoji on ipak može itekako živjeti svoj život u skladu s judeo-kršćanskim moralom, postoje čak ateisti koji obožavaju religiju, koji se mole, itd.¹⁵²

S teološkog-duhovnog aspekta egzorcisti i egzorcistički priručnici navode kao jedan od mogućih simptoma opsjednuća iznimnu odbojnost prema svemu *svetome*.¹⁵³ Tako je opsjednutome odbojan križ, blagoslovljena voda, molitva, svećenici/papa, Isus Krist, sv. Marija, misa i druga sveta obilježja i stvari. Iako mi ne smatramo da su kritičari pape Franje opsjednuti, nemoguće je ne primijetiti sklonost navedenih kritičara pape Franje i tendencije koje govore tome u prilog kao da samo čekaju novi dokument ili izjavu rimskog prvosvećenika samo kako bi ga mogli kritizirati i pokazati da je

¹⁵⁰ Ovakvo se ponašanje manifestira i pokazuje kao zbiljsko u onim okolnostima gdje se očite moralne vrednote poput: istinoljubivosti, pravednosti, milosrđa, opraštanja i solidarnosti dosljedno i kontinuirano krše. Nije dovoljno takav način života okarakterizirati s *iskrivljenom savješću*. Naime, netko tko namjerno nekome čini štetu u kontinuiranom procesu (ne kratkom), a sebe pokazuje kao visoko moralnu osobu – ne može nikako biti visoko moralna osoba iako se takvim predstavlja. Na isti način neka osoba može u društvu propagirati sebe kao vjernika i moralnu osobu, dok u privatnosti svoga doma to nije. Primjera za to je mnogo. Mi bi naveli primjer američkog kardinala McCarricka koji je bio ugledan i moćan kardinal u američkoj biskupskoj konferenciji (USCCB), a u svom privatnom životu bio je pedofil.

¹⁵¹ Usp. Joseph Ratzinger, *Joseph Ratzinger: Novi pogani i Crkva (1958.)* (2. siječnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/joseph-ratzinger-novi-pogani-i-crkva-1958/>. (Posjećeno 27. ožujka 2024.).

¹⁵² Više o ateizmu vidi u knjizi: John Gray, *Seven types of atheism*, Penguin, UK, 2018.

¹⁵³ Usp. Zbor za bogoštovlje, *Rimski obrednik. Egzorcizmi i druge prošnje*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010., Prethodne napomene, br. 16.

trenutni Papa krivac za duhovnu krizu Crkve, a to će „dokazati“ na temelju starih dokumenata prošlih papa. Upravo se to očituje u pontifikatu pape Franje. Nema niti jedne jedine enciklike pape Franje koja nije dobila ozbiljnu kritiku u katoličkom miljeu!

Papini kritičari su većinom jako obrazovani vjernici koji se služe veoma dobro crkvenim dokumentima da pokažu kako je trenutna Crkva u opasnosti i ide, figurativno rečeno, k provaliji, zbog pape Franje. Dokaz za navedeno su nepregledni članci pisani od katolika u kojima se nalaze nemilosrdne, a ponekad i zlonamjerne kritike Svetog Oca. Osim toga, postoje određeni katolički intelektualci koji u medijskom prostoru, pretežito na raznim internet servisima, isključivo kritiziraju Franjin pontifikat, dokumente i praktički sve što čini. Utoliko valja zaključiti da kod nekih katolika laika i klerika postoji ozbiljna odbojnost prema papi Franji.

Odbojnost prema Svetom Ocu u katoličkom miljeu ne može se drukčije interpretirati nego kao manjak vjere u Boga (Duha Svetoga) koji vodi svoju Crkvu. Istina, papa Franjo nije kanonizirani svetac, ali skoro sve Pape nakon Drugog vatikanskog koncila jesu. Osim toga, Papa predstavlja svetost čitave Crkve koja se vidi u Petrovom nasljeđu i jedinstvu vjere i vjernika. Manjak vjere u Boga pretače se u manjak vjere u Katoličku Crkvu odnosno hijerarhiju, a time i manjak vjere u Duha Svetoga koji upravlja istom. Negiranje Pape je negiranje apostolske sukcesije. Nemoguće je razdvojiti, kao što pojedinci čine, Isusa Krista od Crkve. Kao što smo već pokazali, Isus Krist je ustanovio Crkvu te je postavio apostola Petra kao poglavara te iste Crkve. Upravo nam nasljednici sv. Petra putem apostolske sukcesije jamče trajnu povezanost naše katoličke vjere s Isusom Kristom. Stoga možemo pretpostaviti, odnosno uzeti u obzir, kao mogućnost, da odbojnost prema papi Franji koja dolazi iz katoličkog miljea je posljedica nevjere odnosno perfidnog (praktičnog) ateizma pod krinkom pravovjernosti.

Zato i postoje mnogi teolozi koji pišu o vukovima u ovčinjaku koji ne dopuštaju drugim vjernicima da uđu u stado.¹⁵⁴ Nesumnjivo je riječ o ljudima koji su odavno izgubili vjeru, a možda je nikada nisu ni imali¹⁵⁵, ali su formalno katolici. O takvima pisao je veliki crkveni otac učenik Ivana evanđelista Ignacije Antiohijski: „A ima i onih koji se u opakoj lukavštini ogrću imenom [Kristovim], a čine štošta nedostojno Boga. Valja vam kloniti ih se kao zvijeri jer to su bijesni psi koji ujedaju iz potaje; morate ih

¹⁵⁴ Usp. Friedrich Oberkofler, *Antikrist*, Verbum, Split, 2012., 109.

¹⁵⁵ Usp. Ivica Raguž, *O strahu Božjem*, Vlastita naklada, Đakovo, 2022., 34.

se čuvati jer je njihov ujed teško iscijeliti.“¹⁵⁶ Ignacije je upravo pisao o mnogim ljudima koji ili imaju iskrivljen pogled na vjeru ili su vjernici iz nekih oportunističkih razloga, tj. nisu vjernici, te kao takvi čine sablazan iskrenim vjernicima najčešće svojim dvostrukim životom, progone iskrene vjernike u Crkvi i narušavaju mir vjernom stadi.¹⁵⁷ Ako svećenik na temelju dugogodišnjeg iskustva može zaključiti da postoje „prepobožni koji sikću s paklenim zmajem“ onda se moramo zapitati o krizi vjere unutar (*ad intra*) same Crkve. Naime, kako objasniti sve poteškoće u današnjoj Crkvi ako si ne postavimo pitanje o tome je li kriza Crkve više nutarnje naravi, a ne vanjskih čimbenika?

3. 2. 3. Vukovi u ovčinjaku

Valja razlikovati kršćanski ateizam od vukova u ovčinjaku. Naime, *kršćanski ateizam* bi bio stav u kojem osoba živi po kršćanskim običajima, ali ne vjeruje da je kršćanstvo istinito. Na taj način netko može smatrati da su judeo-kršćanske vrijednosti važne i imati naklonost prema kršćanskoj arhitekturi, umjetnosti i filozofiji te biti ateist¹⁵⁸. Tako je George Santayana sebe smatrao katolički ateistom¹⁵⁹. Na sličan način Slavoj Žižek sebe naziva kršćanskim ateistom¹⁶⁰. Možemo zaključiti da su kršćanski ateisti ljudi koji ne vjeruju u Boga, no nastoje živjeti kao da Bog postoji¹⁶¹. Najčešći razlog njihove nevjere je epistemološki. No, oni vide važnost Boga kao ontološkog temelja moralnog standarda i religije u očuvanju društvenog zajedništva i solidarnosti.

S druge strane vukovi u ovčinjaku su ljudi koji su aktivni u Crkvi jer se na taj način mogu sakriti i koji ne žele da drugi ljudi koji nisu dio Crkve postanu dio nje. Oni se predstavljaju ili kao jedini pravovjerni pa sebi daju za pravo kritizirati sve druge ili se ne izlažu javno, no, unutar Crkve na određenim važnim pozicijama propagiraju anticrkvene stavove.

¹⁵⁶ Ignacije Antiohijski, Poslanica efežanima, VII, 1., u: *Apostolski Oci I.*, Verbum, Split, 2010.

¹⁵⁷ O tome se da naslutiti u pjesmi svećenika don Ante Žderića objavljenoj u zbirci pjesama *Trag*: „Vidio sam istetovirane, koji su davali krv. I ugladene u odijelima koji su pili krv. I djecu asfalta, koja mirišu Rajem. I prepobožne, koji sikću s paklenim zmajem.“ (Ante Žderić, *Trag. Zbirka pjesama*, Matica hrvatska, Split, 2023., pjesma *Vidio sam*, 39).

¹⁵⁸ Usp. Dan Hitchens, Douglas Murray: The anti-woke atheist with a soft spot for Christianity (21. lipnja 2021.). Preuzeto s: <https://www.premierchristianity.com/features/douglas-murray-the-anti-woke-atheist-with-a-soft-spot-for-christianity/4427.article>. (Posjećeno 15. veljače 2024.).

¹⁵⁹ Usp. Kai Nielsen, „Empiricism, Theoretical Constructs, and God“, *The Journal of Religion*, 54 (1974) 3, 205.

¹⁶⁰ Usp. Slavoj Žižek, *Pandemic! COVID-19 Shakes the World*, Polity, New York, 2020., 1.

¹⁶¹ Raymond La Grange, *The Theology of Jordan Peterson* (10. veljače 2023.). Preuzeto s: <https://www.dominicanajournal.org/the-theology-of-jordan-peterson/>. (Posjećeno 15. veljače 2024.).

Metaforički rečeno; vukovi u ovčinjaku stoje na vratima ovčinjaka i zabranjuju ulazak drugim ovcama koje žele biti u ovčinjaku. Ovčinjak predstavlja Crkvu, ovce u ovčinjaku predstavlja vjernike koji su dio Tijela Kristova, ljudi koji su primili krštenje i time su postali dio Kristove zajednice koja se zove Crkva. To su aktivni vjernici u Crkvi. Vukovi su ljudi koji se nalaze u Crkvi i stoje na njezinom ulazu. Ne žele nove ovce u ovčinjaku. Žele ovčinjak za sebe. Postavljaju se kao da je ovčinjak njihov, a ne Kristov „*koji hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznaje istine.*“ (1 Tim 2,4).

Vukovi u ovčinjaku mogu biti klerici i laici, mogu biti nositelji visokih službi u Crkvi, predstavljaju se kao vjerni pastiri, župnici ili pravovjerni vjernici laici, a u biti rade aktivno i pasivno protiv Crkve. Prvenstvo tako da ne žele nove vjernike da postanu dio Naroda Božjega. To rade na suptilan način tako da često novoobraćenike kritiziraju, prebacuju im prijašnji grješan život, ne vjeruju u njihovo istinsko obraćenje, dok u biti ne idu za onom Isusovom: „*Što gledaš trn u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš?*“ (Lk 6,41). Zaista, dovoljno je vidjeti podatak da se neki svećenici mole za smrt pape Franje da se ozbiljno shvati da postoje problemi u formaciji klera i laika na katoličkim učilištima i bogoslovijama koja je više nego očigledna¹⁶². Ti problemi nisu novonastali trenutnim pontifikatom Franje, nego postoje već dugo vremena. Naime, kako je moguće da se među „vjernim stadom“ dogodi da im je smrt Pape nešto simpatično?

Vukovi u ovčinjaku predstavljaju sebe kao mjerilo pravovjernosti. Pozivaju se na crkvene dokumente negirajući trenutačno vodstvo Crkve iako je valjanost tih istih dokumenata jamac da je trenutačno vodstvo Crkve u pravu što se tiče reformi koje provodi papa Franjo. Naime, upravo se kritičari Pape pozivaju na dokumente koje je donijelo crkveno učiteljstvo da negiraju trenutačno crkveno učiteljstvo. Upravo se ovdje očituje paradoks. Oni koriste učenje Katoličke Crkve selektivno, pozivaju se na ono što im odgovara, a ono što im ne odgovara prešute. Upravo je sv. papa Ivan Pavao II. učinio nadbiskupa Bergoglia kardinalom, a zbor kardinala ga je izabrao 2013. godine. Taj isti zbor kardinala imao je priliku izabrati kardinala Lea Raymonda Burka ili nekog drugog kardinala, no, izabrao je baš kardinala Bergoglia da vodi Crkvu.

Vukovi u ovčinjaku su ljudi u Crkvi koji imaju antikršćanske stavove. Oni se mogu samo nominalno nazvati vjericima. To su ljudi koji često kritiziraju Papu,

¹⁶² Usp. Slobodna Dalmacija, *Svećenici papi poželjeli smrt, ostali se smijali: 'I ja se molim za Franju, da što prije ode u nebo'* (29. Veljače 2024.). Preuzeto s: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/svijet/svecenici-papi-pozeljeli-smrt-ostali-se-smijali-i-ja-se-molim-za-franju-da-sto-prije-ode-u-nebo-1368280>. (Posjećeno 6. ožujka 2024.).

župnike, župljane, svećenike, časne sestre, laike, vjeronauk u školama, nove oblike pastoralna, pastoral mladih, procesije, općenito sav kršćanski duhovan život, ali i Crkvu kao instituciju. Govore jedno, misle drugo, čine treće. Imaju stav da je „prije bilo bolje“, tako prošlost Crkve apologetski brane, no samo u onoj mjeri koji im odgovara. Kada se treba pozvati na nekog „lošeg“ papu iz prošlosti odjednom apologetika im nije toliko bitna, ako će kritizirati trenutnog Papu. Samo su oni ispravni i pravovjerni. Neki od tih ljudi rade u crkvenim institucijama i primaju plaću od istih, a imaju stavove dijametralno suprotnima od stavova Katoličke Crkve. Ti ljudi mogu biti biskupi, svećenici, vjeroučitelji, zborovođe, pjevači, lektori, aktivni vjernici laici i dr. Ima ih jednako u konzervativnom dijelu Crkve koliko i u progresivnom. O tome je upozoravao i pokojni papa Benedikt XVI. koji je rekao: „Moje iskustvo potvrdilo mi je da mnoge funkcije u strukturama i životu Crkve obavljaju ljudi koji vjeru Crkve ni na koji način ne dijele [...] U crkvenim institucijama – bolnicama, školama i Caritasu – na mnogim se ključnim pozicijama nalaze ljudi koji ne podržavaju unutarnje poslanje Crkve, zamagljujući tako njezino svjedočenje.“¹⁶³.

Pogledajmo samo Sinodalni put (njem. *Der Synodale Weg*) u Njemačkoj. Upravo nam on otkriva da nije sve crno i bijelo u Crkvi. Naime, kardinal Reinhard Marx koji je bio predsjednik njemačke biskupske konferencije i jedan od osnivača Sinodalnog puta, za kardinala unaprijedio je papa Benedikt XVI. To samo po sebi nije problematično, međutim činjenica da stavovi spomenutog kardinala Marxa nisu u skladu s učenjem Crkve po pitanju homoseksualnosti i ređenjem žena za svećenice¹⁶⁴ dovodi u pitanje i izbor pape Benedikta XVI. njega za kardinala. Općenito se papi Franji prebacuje loše kadroviranje te se ističe liberalna progresivnost nekih kardinala koje je on odabrao, a koji ne govore u skladu s crkvenim učenjem, međutim, imajući na umu da je i papa Benedikt XVI. koji je cijenjen u konzervativnim krugovima, promovirao biskupa Marxa u kardinala, a isti ima stavove suprotne učenju Crkve – mora se zaključiti da, ako i postoji kriza vjere u Crkvi zasigurno nije počela papom

¹⁶³ Bitno.net, *Benedikt XVI. u velikom intervjuu: Brojne crkvene institucije vode ljudi koji ne podržavaju njezino poslanje* (3. kolovoza 2021.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/benedikt-xvi-u-velikom-intervjuu-brojne-crkvene-institucije-vode-ljudi-koji-ne-podrzavaju-njezino-poslanje/>. (Posjećeno 17. veljače 2024.).

¹⁶⁴ Usp. America Magazine, *Cardinal Marx calls for change in church teaching on homosexuality, admits to blessing same-sex couples* (31. ožujka 2022.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/politics-society/2022/03/31/cardinal-marx-germany-homosexuality-242735>. (Posjećeno 2. ožujka 2024.).

Franjom već puno prije njega. Loše kadroviranje je činjenica s kojom će se Crkva morat naučiti nositi i u budućnosti¹⁶⁵.

Iste stvari koje se prebacuju Franji mogu se prebaciti i njegovim prethodnicima. Papa nije svemoćan i ne može on spriječiti nerazborit govor pojedinih kardinala ili biskupa. On je pastir, a pastir vodi svoje stado na sigurne pašnjake, on ih hrani Riječju i održava ovčinjak. Osim toga, traži izgubljene ovce kao što je Isus rekao: „*neće li on ostaviti onih devedeset i devet u gorama i poći u potragu za zalutalom?*“ (Mt 18,12). Stoga Papa stupa u dijalog, u skladu s pastoralnom konstitucijom o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*, sa suvremenom kulturom koju je potrebno evangelizirati, a ono se može jedino prisutnošću, a ne bijegom iz svijeta. Na kraju krajeva, kada je Crkva u srednjem vijeku proživljavala svojevrsnu krizu pa su je ponovno oživjeli redovnici. Potonji nisu to napravili bijegom u brda i ne pojavljivanjem (jedino kontemplativni redovi), nego su bili prisutni s ljudima, učili ih čitat i pisat, propovijedali im i bili s njima dajući im vjeru i nadu.

Na isti način treba pristupiti suvremenoj bezbožnoj kulturi; s ljubavlju, prihvaćanjem i dijalogom, ali i katoličkim naukom koji se ne može svima na isti način priopćiti. Kao što u Poslanici Hebrejima piše: „*Doista, tko je god još pri mlijeku, ne zna ništa o nauku pravednosti jer – nejače je. A za zrele je tvrda hrana, za one koji imaju iskustvom izvježbana čula za rasuđivanje dobra i zla*“ (Heb 5,13-14). Dakle, ne može se sekulariziranom kulturnom miljeu pristupati sa „teškom hranom“, nego s „mlijekom“, potrebno je vršiti nanovo reevangelizaciju kršćanskih kontinenata i evangelizaciju koja nas poziva na svakodnevno obraćenje jer „*približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!*“ (Mt 1,15). Toga svjestan papa Franjo nastoji isto i učiniti, približiti evanđelje svijetu koji ga je zaboravio.

¹⁶⁵ Više o tome u knjizi: Michael S. Rose, *Goodbye, good men. How liberals brought corruption into the Catholic Church*, Regnery Publishing, inc., Washington, DC, 2002. Navedena knjiga poznata je po tome što u detalje opisuje negativne prakse kadroviranja u bogoslovijama u Sjedinjenim američkim državama.

Zaključak

Stoga možemo zaključiti da je javno kritiziranje pape Franje otežavajući čimbenik evangelizacije. Svi vjernici imaju dužnost „čuvati crkveno zajedništvo“ (kan. 209, §§ 1-2). Konstantnim i upornim kritiziranjem i omalovažavanjem vrhovnog poglavara Katoličke Crkve zasigurno se to ne čini, utoliko Papini kritičari po svemu sudeći narušavaju crkveno zajedništvo. Javno kritiziranje pape Franje čini štetu njegovu ugledu rimskoga prvosvećenika pa time i Katoličkoj Crkvi u cjelini.

Glavni razlog zašto nije katolički ni moralno kritizirati Papu je zbog toga što katolici kritiziranjem Pape u javnom prostoru stvaraju podjelu između sebe koju naposljetku vide i nekatolici. To je protuevandeoski jer Isus želi da budemo jedno (usp. Iv 17,22), a više od svega to daje razlog nekatolicima da se ne obrate na katoličku vjeru. Jer, ako se katolici između sebe ne slažu, optužuju jedni druge i govore si međusobno da su heretici, onda nitko ne bi htio biti dio toga, samim time javna kritika Pape je protuvjerska, protuevandeoska i protukatolička. Naposljetku, svaka osoba ima pravo na dobar glas u *Zakoniku* piše: „Nikome nije dopušteno nezakonito naškoditi dobrom glasu koji netko ima, niti povrijediti pravo bilo koje osobe da štiti svoj intimitet.“ (kan. 220.). Samim time i Papa kao vrhovni poglavara Katoličke Crkve ima pravo uživati dobar glas, a ne biti žrtva medijskog nasilja koje se vrši nad njime, koje dolazi, ponajviše, iz katoličkog miljea.

Utoliko negativna kritika upućena papi Franji stvara lošu sliku Crkve u cijelosti te nije primjerena u javnom katoličkom prostoru. Kritiziranje pape Franje, u ovoj mjeri, od strane katolika zaista otežava evangelizaciju i reevangelizaciju. Prvenstveno jer ruši jedinstvo Katoličke Crkve, drugo, stvara strančarenja unutar Božjeg naroda (za papu Franju – protiv pape Franje). Treće, onemogućuje ispravno formiranje vjere kod vjernika laika jer se stvara loša i kriva slika odnosa između Pape i prelata. Četvrto, daje legitimitet protivnicima katoličke vjere da uvide neslogu unutar katolika i time narušava poslanje Katoličke Crkve (spasenje duša). Peto, zbunjuje katolike diljem svijeta jer predstavlja Papu kao neprijatelja stada, a ne Pastira. Šesto, radi se o lošoj ekleziologiji jer kritičari pape Franje šalju sliku kako svaki vjernik, po svom krštenju, ima pravo kritizirati Papu na temelju svog subjektivnog iskustva vjere. Po potonjem se vidi da i mnogi prelati svoju vjeru shvaćaju više narcisoidno nego li eklezijalno. Sedmo, umanjuje ulogu i prisutnost Duha Svetoga u vođenju Crkve i važnost nasljednika sv. Petra. Osmo, negira apostolsku sukcesiju jer sumnja u legalitet i legitimitet papinskih

konklava (2013.) i pontifikata pape Franje. Deveto, sumnjajući u apostolsku sukcesiju negira crkveno učiteljstvo Katoličke Crkve, a to uključuje Papu i biskupe koji su u *zajedništvu* s Papom. Deseto, evidentno pokazuje fenomen katolika koji nemaju ispravno formiranu vjeru, kod klerika i laika, a moguće i perfidnu nevjeru pod maskom velike pobožnosti i tradicionalizma, utoliko se radi o vukovima u ovčinjaku.

Stoga je potrebno da Crkva kao institucija provodi svoju selekciju kadra s više pažnje i odgovornosti. Pogotovo u sjemeništima i bogoslovijama, ali i na katoličkim učilištima. Evidentno je da je bilo mnogo propusta u odabiranju i formiranju svećenika i vjeroučitelja. Najbolji dokaz toga je antipatija prema crkvenom vodstvu od strane već zaređenih klerika ili vjeroučitelja koji godinama predaju vjeronauk po školama. Nedopustivo je da se javno smije kritizirati Papa i da se stvaraju strančarenja na društvenim mrežama gdje se nekog svećenika predstavlja kao pravovjernog, a drugog kao krivovjernog. Potrebno je razviti posebne metode na temelju kojih bi klerici i laici koji posjeduju *missio canonica* trebali tražiti dopuštenje (*nihil obstat*) svoga mjesnog biskupa za javni govor ili aktivnost na društvenim mrežama i portalima s obzirom je li materijal koji se objavljuje prikladan ili nije. Nažalost određeni propusti postoje i kod biskupa kojima je povjerena mjesna Crkva. Potonji svojim nedjelovanjem su učinili značajnu štetu svojoj biskupiji, a time i Narodu Božjem u cijelosti.

Pozitivni aspekti kritiziranja se vide u tomu što Crkva više nije zatvorena institucija u kojoj buja klerikalizam. Laici više nisu podčinjeni u Crkvi samim time što mogu otvoreno kritizirati Papu i biti u crkvenom zajedništvu (jer nema nikakve kazne), isto vrijedi i za prelate. Prelati koji su kritizirali Papu tek su nakon dugo vremena kažnjeni. Kazna je blaga, dok je kritika bila destruktivna i poslužila je mnogima za dodatnu kritiku. Suvremena Crkva se pokazuje kao otvorena zajednica, u kojoj ju neposredan susret i odnos u ljubavi i razumijevanju na prvome mjestu. Čak je dopuštena i kritika pape, biskupa i svećenika. Laici se u suvremenoj Crkvi postavljaju, s punim pravom, kao opće svećenstvo jer su dobili kršćansko poslanje po svom krštenju. Oni navještaju evanđelje u svjetovnom prostoru i time se naum Drugog vatikanskog koncila ispunjava. Dvije opasnosti koje se kriju u svemu tome su: 1. Pasivnost prelata i svećenika u vođenju Crkve i prepuštanju laicima sve borbe u civilnom prostoru. 2. Preuzetnost vjernika laika da sebi daju za pravo ono što im ne pripada i nepoštivanje crkvene hijerarhije.

Bibliografija

Izvori

- APOSTOLSKI OCI I., *Verbum*, Split, 2010.
- DRUGI VATIKANSKI KONCIL. *Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ⁷2008.
- HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, 2016.
- HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Zakonik kanonskoga prava – s izvorima*, Glas koncila, Zagreb, 1996.
- JERUZALEMSKA BIBLIJA, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ¹²2023.
- PAPA FRANJO, *Amoris laetitia - Radost ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016.
- PAPA FRANJO, *Evangelii Gaudium - Radost evanđelja*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
- PAPA FRANJO, *Fratelli Tutti- Poziv na socijalno prijateljstvo i sveopće bratstvo*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2022.
- PRVI VATIKANSKI KONCIL, *Pastor aeternus – Prva dogmatska konstitucija o Crkvi Kristovoj* (18. srpnja 1870.), u: Heinrich Denzinger – Peter Hünermann, *Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu*, UPT, Đakovo, 1980.
- ZBOR ZA BOGOŠTOVLJE, *Rimski obrednik. Egzorcizmi i druge prošnje*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010.

Knjige

- ALBERICH, EMILIO, *Kateheza danas. Priručnik fundamentalne katehetike*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 2002.
- BAKŠIĆ, STJEPAN, *Papina nepogrešivost*, HKNS, Zagreb, 1925.
- BRANDMÜLLER, WALTER, BURKE, RAYMOND BURKE, CAFFARRA, CARLO I DR., *Ostati u Kristovoj istini*, Verbum, Split, 2015.
- FRANZEN, AUGUST, *Pregled povijesti Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ⁵2004.
- FREUD, SIGMUND, *Psihopatologija svakodnevnog života*, Matica srpska, Novi Sad, 1973.
- GNILKA, JOACHIM, *Teologija Novoga zavjeta*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1999.
- GRAY, JOHN, *Seven types of atheism*, Penguin, UK, 2018.

- KEMPENAC, TOMA, *Nasljeduj Krista*, Verbum, Split, 2016.
- KUNZLER, MICHAEL, *Liturgija Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2020.
- LOYOLSKI, IGNACIJE, *Duhovne vježbe*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2021.
- MACHIAVELLI, NICCOLÒ, *Vladar ili De Principatibus*, Disput, Zagreb, 2020.
- MARASOVIĆ, ŠPIRO, *Demos Ante Portas. Crkva u Hrvatskoj pred demokratskim izazovima*, Crkva u svijetu, Split, 2002.
- OBERKOFER, FRIEDRICH, *Antikrist*, Verbum, Split, 2012.
- PECK, M., SCOTT, *Put kojim rjeđe se ide*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2022.
- POLITI, MARCO, *Franjo među vukovima*, Figulus, Zagreb, 2020.
- RAGUŽ, IVICA, *O strahu Božjem*, Vlastita naklada, Đakovo, 2022.
- ROSE, MICHAEL S., *Goodbye, good men. How liberals brought corruption into the Catholic Church*, Regnery Publishing, inc., Washington, DC, 2002.
- ROTTERDAMSKI, ERAZMO:
- *Pohvala ludosti*, Cid-nova, Zagreb, 2009.
- *Priručnik kršćanskog ratnika*, Verbum, Split, 2022.
- SPENGLER, OSWALD, *Čovjek i tehnika*, Laus, Split, 1991.
- ŽDERIĆ, ANTE, *Trag. Zbirka pjesama*, Matica hrvatska, Split, 2023.
- ŽIŽEK, SLAVOJ, *Pandemic! COVID-19 Shakes the World*, Polity, New York, 2020.

Enciklopedija

Enciklopedija.hr, „autoritet“. Preuzeto s: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/autoritet>.

Članci

- ANČIĆ, NEDILJKO ANTE, „Crkveni autoritet i istina vjere“ *Crkva u svijetu*, 27 (1992) 1-2, 37-46.
- BEZIĆ, ŽIVAN, „Moderna i postmoderna“ *Obnovljeni Život*, 44 (1989) 2, 155-164.
- BOCK, IVAN PETAR, „Klement Rimski i njegova poslanica Korinćanima“, *Obnovljeni Život*, 8 (1927) 2, 93-105.
- DOMAZET, ANĐELKO, „Vjerodostojnost Crkve i kategorija svetosti“ *Obnovljeni Život*, 69 (2014) 4, 471-483.

IKIĆ, NIKO:

- „Communio i Successio u teologiji Petrove službe“, *Diacovensia*, 22 (2014) 2, 219-231.
- „Je li primat doista biblijski utemeljen? Pogled iz novije katoličke ekumenske perspektive“, *Diacovensia*, 21 (2013) 3, 457-475.

JURIĆ, IVICA, „Vjernici laici nisu gosti u Crkvi već domaćini“ *Gospa Sinjska*, L (2023) 1, 21-22.

MACUT, IVAN, „Ti si Petar - Stijena!“ *Služba Božja* 58 (2018) 4, 494-500.

MATELIJAN, ANTE, „Postmoderna i teologija“ *Crkva u svijetu*, 37 (2002) 4, 387-409.

MATULIĆ, TONČI., „Je li papa Franjo katolik?“ *Nova prisutnost*, 19 (2021) 2, 255-285.

NIELSEN, KAI, „Empiricism, Theoretical Constructs, and God“, *The Journal of Religion*, 54 (1974) 3, 199–217.

PERIŠ, JOSIP, „Hrvatski prijevod Katekizma Pija X.“ *Crkva u svijetu*, 31 (1996) 1, 83-91.

PUNDA, EDVARD, „Dijaloško usmjerenje Crkve u nauku i djelovanju postkoncilskih papa“ *Bogoslovska smotra*, 87 (2017) 3, 617-634.

TOLIĆ, ŽELJKO, „Početak i najranije širenje Crkve: od 30. do 36. Godine“ *Služba Božja*, 58 (2018) 4, 465-493.

VARGIĆ, HRVOJE., „Osporavani dijelovi Amoris laetitia“ *Crkva u svijetu*, 57 (2022) 1, 91-109.

VOLAREVIĆ, MARIJO. „Krizna očinstva“, *Služba Božja*, 57 (2017) 3, 415-418.

Intervju

MÜLLER, GERHARD LUDWIG, „Katolička Crkva nije Papina Crkva niti su katolici papisti“. Razgovor vodio Cole DeSantis. *Crisis Magazine*, (20. siječnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/katolicka-crkva-nije-papina-crkva-niti-su-katolici-papisti/>.

VUČKOVIĆ, ANTE, „Crkva ne uspijeva izići iz zla pedofilije, ono je pustilo korijenje! Govori o ‘srpskom svetu‘ i pomirenju, celibatu, ređenju žena“. Razgovor vodio Ivan Ugrin. *Slobodna dalmacija*, (11. listopada 2021.). Preuzeto s: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/regional/fra-vuckovic-crkva-ne->

uspjeva-izici-iz-zla-pedofilije-ono-je-pustilo-korijenje-govori-o-srpskom-svetu-i-pomirenju-celibatu-redenju-zena-1134081.

Internet izvori

AMERICA MAGAZINE, *Cardinal Marx calls for change in church teaching on homosexuality, admits to blessing same-sex couples* (31. ožujka 2022.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/politics-society/2022/03/31/cardinal-marx-germany-homosexuality-242735>.

BARRON, ROBERT, *Protestantism and Authority* (28. rujna 2009.). Preuzeto s: <https://www.wordonfire.org/videos/bishop-barrons-commentaries/protestantism-and-authority/>.

BBC.COM, *The Pope: Journey from liberal to conservative* (12. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://www.bbc.com/news/magazine-21425105>.

BEALE, STEPHAN, *Just How Many Protestant Denominations Are There?* (31. listopada 2017.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/blog/just-how-many-protestant-denominations-are-there>.

BENEVENTO, MARIA, *Letter signed by more than 1,500 accuses Pope Francis of the 'canonical delict of heresy'* (1. svibnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.ncronline.org/news/quick-reads/letter-signed-more-1500-accuses-pope-francis-canonical-derelict-heresy>.

BITNO.NET:

- *Benedikt XVI. u velikom intervjuu: Brojne crkvene institucije vode ljudi koji ne podržavaju njezino poslanje* (3. kolovoza 2021.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/benedikt-xvi-u-velikom-intervjuu-brojne-crkvene-institucije-vode-ljudi-koji-ne-podrzavaju-njezino-poslanje/>.
- *Je li Benedikt još uvijek papa i može li ponovno preuzeti vlast nad Crkvom?* (28. svibnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/benedikt-xvi-franjo-papa-ganswein-papinstvo/>.
- *Svećenik kod kojeg se ispovjedio papa Franjo: 'Danas bih mu dao drugačiju pokoru'*. (12. prosinca 2023.). Preuzeto s:

<https://www.bitno.net/vijesti/svijet/svecenik-kod-kojeg-se-ispovjedio-papa-franjo-danas-bih-mu-dao-drugaciju-pokoru/>.

- *Zašto je poslušnost toliko odbojna sekularnom mentalitetu?* (12. studenog 2021.). Preuzeto s: https://www.bitno.net/vjera/formacija/poslusnost-sekularni-mentalitet-krjepost-vrlina-porok/#google_vignette.
- *Ratzinger: Novi pogani i Crkva (1958.)* (2. siječnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/joseph-razinger-novi-pogani-i-crkva-1958/>.
- *Ratzinger protiv Künga – teološki trijumf Benediktove hermeneutike kontinuiteta* (23. svibnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/hermeneutika-kontinuiteta-hermeneutika-diskontinuiteta-vodic-pape-benedikta-xvi-drugi-vatikanski-sabor/>.
- *O (ne)premostivom jazu između liberalnog i konzervativnog dijela Crkve* (23. siječnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/ross-douthat-o-nepremostivom-jazu-između-liberalnog-i-konzervativnog/>.

CARDINAL BURKE, LEO RAYMOND, *Statement on the Motu Proprio «Traditionis Custodes»*. (22. srpnja 2021.). Preuzeto s: <https://www.cardinalburke.com/presentations/traditionis-custodes>.

CLARKE, KEVIN, *Pope Francis: A conservative who sides with the poor* (15. svibnja 2013.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/content/all-things/pope-francis-conservative-who-sides-poor>.

COLLELUORI, CESIRA, *Cardinal Pell addresses issue of 'two popes' in prison memoir* (11. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://www.italianinsider.it/?q=node/9674>.

DULLE, COLLEEN, *When bishops attack: How Pope Francis handles his critics*. (25. svibnja 2023.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2023/05/25/bishop-strickland-pope-francis-criticism-245363>.

DŽEBA, IVO:

- *Bivši nuncij u SAD-u optužio papu Franju za štíćenje kardinala optuženog za zlostavljanje: Trebao bi odstupiti s papinske službe*. (26. kolovoza 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/vatikan/bivsi-nuncij-u-sad-u>

optuzio-papu-franju-za-sticenje-kardinala-optuzenog-za-zlostavljanje-trebao-bi-odstupiti-s-papinske-sluzbe/.

- *Nadbiskup Fernández: Svi su heretici bili uvjereni da oni imaju 'pravi' nauk, a ne papa – tako je i danas* (12. rujna 2023.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/nadbiskup-fernandez-svi-su-heretici-bili-uvjereni-da-oni-imaju-pravi-nauk-a-ne-papa-tako-je-i-danas/>.

FAIOLA, ANTHONY, *Jorge Mario Bergoglio, now Pope Francis, known for simplicity and conservatism* (13. svibnja 2013.). Preuzeto s: https://www.washingtonpost.com/world/jorge-mario-bergoglio-the-first-jesuit-pope-known-for-pastoral-work/2013/03/13/8a47e324-8c0b-11e2-9f54-f3fdd70acad2_story.html.

GRIZZETTI, MARIA, *Our Sweet Christ on Earth | Benedict XVI and the news that shocked the world* (13. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://incarnationandmodernity.wordpress.com/2013/02/13/our-sweet-christ-on-earth-benedict-xvi-and-the-news-that-shocked-the-world/>.

HITCHENS, DAN, *Douglas Murray: The anti-woke atheist with a soft spot for Christianity* (21. lipnja 2021.). Preuzeto s: <https://www.premierchristianity.com/features/douglas-murray-the-anti-woke-atheist-with-a-soft-spot-for-christianity/4427.article>.

HODAK, ZVOMINIR, *Bi li papa Franjo, da je 1991. bio u Vatikanu, pitao Miloševića smije li priznati Hrvatsku* (13. svibnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.maxportal.hr/kolumne/hodak-bi-li-papa-franjo-da-je-bio-1991-pitao-milosevica-da-prizna-hrvatsku/>.

HRVATSKI KRSNI ZAVJET.COM, *Sve više katoličkih teologa govori o Bergoglijevom antipapinstvu* (14. ožujka 2020.). Preuzeto s: <http://hrvatskikrsnizavjet.com/sve-vise-vatikanista-govori-o-bergoglijevom-antipapinstvu/>.

HRVATSKO DRUŠTVO ZA ANALITIČKU PSIHOLOGIJU, *Nesvjesno i empirijske manifestacije* (24. listopada 2018.). Preuzeto s: <https://hdap.hr/nesvjesno/>.

JUKO, HRVOJE, *Je li Benedikt još uvijek papa i može li ponovno preuzeti vlast nad Crkvom?* (28. svibnja 2016.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/academicus/teologija/benedikt-xvi-franjo-papa-ganswein-papinstvo/>.

JUTARNJI.HR:

- *Papa Franjo bit će prvi katolički poglavar koji će posjetiti Bahrein, posebno ga čekaju tamošnji šiiti* (2. studenog 2022.). Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/papa-franjo-bit-ce-prvi-katolicki-poglavar-koji-ce-posjetiti-bahrein-posebno-ga-cekaju-tamosnji-siiti-15269748>.
- *Stari pravoslavni svećenik vikao na Papu pa pao na pod dok ga je policija odvodila: 'Ti si heretik!'* (4. prosinca 2021.). Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/stari-pravoslavni-svecenik-vikao-na-papu-pa-pao-na-pod-dok-ga-je-policija-odvodila-ti-si-heretik-15128942>.

KATOLIK.HR:

- *Ostavština pape Benedikta XVI.* (23. siječnja 2023.) Preuzeto s: <https://katolik.hr/ostavstina-pape-benedikta-xvi>.
- *Senzacionalističko novinarstvo namjerno misreprezentira riječi Svetog oca* (5. kolovoza 2013.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/senzacionalisticko-novinarstvo-namjerno-misreprezentira-rijeci-svetog-oca>. (Posjećeno 23. veljače 2024.).

KRVAVICA, TINO:

- *Broj katolika u svijetu raste, ali je sve manje svećenika i redovnica, pokazuju nove statistike Svete Stolice.* (12. veljače 2022.). Preuzeto s: <https://www.bing.com/search?q=broj+katolika+raste+bitno.net&cvid=940cb1e50d584d47ba940a08486dbe2d&aqs=edge..69i57.4982j0j4&FORM=ANA B01&PC=ACTS>.
- *Kardinal Cupich o 'maloj pobunjenoj skupini': Papa im se ne sviđa jer je Latinoamerikanac.* (29. kolovoza 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/blase-cupich/>

LA GRANGE, RAYMOND, *The Theology of Jordan Peterson* (10. veljače 2023.). Preuzeto s: <https://www.dominicanajournal.org/the-theology-of-jordan-peterson/>.

LAVERGNE, MARIE-FLAMINE, *Another Anglican bishop chooses to become Catholic* (25. srpnja 2023.). Preuzeto s: <https://international.la-croix.com/news/religion/another-anglican-bishop-chooses-to-become-catholic/18188>).

LERNER, GABRIEL, *The Bergoglio Paradox: Conservative Pope, Defender Of The Poor* (14. svibnja 2013.). Preuzeto s: https://www.huffpost.com/entry/conservative-pope-poor-defender_n_2875212?ec_carp=4011463128465455749.

LIFESITENEWS.COM, *Priest encourages Catholics to pray for conversion of Pope Francis, 'enemies of the Church'* (2. listopada 2023.). Preuzeto s: <https://www.lifesitenews.com/opinion/priest-encourages-catholics-to-pray-for-conversion-of-pope-francis-enemies-of-the-church/>.

MAJDANDŽIĆ-GLADIĆ, SNJEŽANA:

- *Mediteranski teološki susreti – čin treći* (16. srpnja 2022.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/mediteranski-teoloski-susreti-cin-treci/>.
- *O promašenoj Sinodi ili kako katolici duhovno umiru od gladi za Bogom* (30. listopada 2023.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/o-promasenoj-sinodi-ili-kako-katolici-duhovno-umiru-od-gladi-za-bogom/>.
- *O Svjetskom danu mladih u Lisabonu* (10. kolovoza 2023.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/o-svjetskom-danu-mladih-u-lisabonu/>.
- *Papa Franjo između sablasti i edifikacije.* (30. prosinca 2019.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/papa-franjo-izmedu-sablazni-i-edifikacije/>.
- *Ponovo o Zakladi Rhema i protestantizaciji Katoličke Crkve* (6. prosinca 2017.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/ponovo-o-zakladi-rhema-i-protestantizaciji-katolicke-crkve/>.
- *Ratzinger-Sarahov refleks i unutarcrkveni teror mainstream medija.* (18. svibnja 2020.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/ratzinger-sarahov-refleks-i-unutarcrkveni-teror-mainstream-medija/>.
- *Visoki odbor za ljudsko bratstvo i lobotomiranje vjernika imperativom poslušnosti.* (14. svibnja 2020.). Preuzeto s: <https://www.vjeraidjela.com/visoki-odbor-za-ljudsko-bratstvo-i-lobotomiranje-vjernika-imperativom-poslusnosti/>.

MEDJUGORJE NEWS, *Kardinal Müller u čvrstoj obrani pape Franje: „Protiv svih izmišljenih teorija i nabujale odbojnosti“* (10. lipnja 2022.). Preuzeto s: <https://medjugorje-news.com/kardinal-muller-u-cvrstoj-obrani-pape-franje-protiv-svih-izmisljenih-teorija/>.

MIRUS, JEFFREY A., *The Authority Of The Pope.* Preuzeto s: <https://www.catholicculture.org/culture/library/view.cfm?id=4319>.

MUŽIĆ, JOSIP, *Papa i savjest* (7. studentog 2021.). Preuzeto s: <https://fratar.net/540-don-jozo-muzic-papa-i-savjest>.

NATIONAL CATHOLIC REGISTER:

- *BREAKING: Pope Francis Relieves Bishop Strickland of His Duties in Diocese of Tyler* (studentog 2023.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/cna/breaking-pope-francis-relieves-bishop-strickland-of-his-duties-in-diocese-of-tyler>.
- *Pope Francis Reportedly Confirms He is Taking Away Cardinal Burke's Apartment, Denies Calling Him His 'Enemy'* (30. studentog 2023.). Preuzeto s: <https://www.ncregister.com/cna/pope-francis-reportedly-confirms-he-is-taking-away-cardinal-burke-s-apartment-denies-calling-him-his-enemy>.

NATIONAL CATHOLIC REPORTER, *Cardinal Burke is a living symbol of a failed version of church.* (31. srpnja 2019.). Preuzeto s: <https://www.ncronline.org/news/editorial/editorial-cardinal-burke-living-symbol-failed-version-church> (29. svibnja 2023.).

NEW ZEALAND CATHOLIC BISHOPS CONFERENCE, *In the Service of Unity* (30. lipnja 1990.). Preuzeto s: <https://www.catholic.org.nz/about-us/bishops-statements/in-the-service-of-unity/>.

O'MALLEY, JOHN W., *How popes became so powerful—and how Pope Francis could reverse the trend* (30. lipnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.americamagazine.org/faith/2022/06/30/papal-authority-omalley-pope-francis-243220>.

POLJAKOVIĆ, IVAN:

- *Dubium – je li Jorge Mario Bergoglio katolik?* (6. siječnja 2024.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/dubium-je-li-jorge-mario-bergoglio-katolik>.
- *Duhovna kriza Crkve* (25. siječnja 2021.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/duhovna-kriza-crkve>.
- *Fratelli tutti – jedno od glavnih načela masonerije* (30. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/fratelli-tutti-jedno-od-glavnih-nacela-masonerije>.
- *Lojalnost papi Franji* (21. siječnja 2022.). Preuzeto s: https://katolik.hr/lojalnost-papi-franji#_ftnref1.

- *Modernisti pomahnitali nakon Benediktove smrti* (22. veljače 2023.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/modernisti-pomahnitali-nakon-benediktove-smrti>.
- *Papa Franjo i vjernost tradiciji* (1. lipnja 2023.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/papa-franjo-i-vjernost-tradiciji>.
- *Uzrok krize u Crkvi* (23. prosinca 2023.). Preuzeto s: <https://katolik.hr/uzrok-krize-u-crkvi>.

QUELLET, MARC, *Otvoreno pismo pročelnika Kongregacije za biskupe kardinala Marca Oulleta o nedavnim optužbama protiv Svete Stolice*. (7. listopada 2018.). Preuzeto s: <https://www.bitno.net/vjera/aktualnosti/marc-ouellet-vigano/>.

QUO VADIS ECCLESIA, *Biskup Strickland predmet apostolske vizitacije zbog "pravovjerja"* (27. lipnja 2024.). Preuzeto s: <https://www.quovadiseclesia.com/biskup-strickland-predmet-apostolske-vizitacije-zbog-pravovjerja/>.

SAMMONS, ERIC, *Is Francis the Pope?* (29. listopada 2019.). Preuzeto s: <https://onepeterfive.com/is-francis-the-pope/>.

SCHMALL, EMILY I ROHTER, LARRY, *A Conservative With a Common Touch* (13. ožujka 2013.). Preuzeto s: <https://www.nytimes.com/2013/03/14/world/europe/new-pope-theologically-conservative-but-with-a-common-touch.html>.

SLOBODNA DALMACIJA, *Svećenici papi poželjeli smrt, ostali se smijali: 'I ja se molim za Franju, da što prije ode u nebo'* (29. Veljače 2024.). Preuzeto s: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/svijet/svecenici-papi-pozeljeli-smrt-ostali-se-smijali-i-ja-se-molim-za-franju-da-sto-prije-ode-u-nebo-1368280>.

SNIBBE, KURT, *You might be surprised at how many Christian denominations there are in the world* (7. veljače 2023.). Preuzeto s: <https://www.ocregister.com/2023/04/07/you-might-be-surprised-at-how-many-christian-denominations-there-are-in-the-world/>.

ŠARAC, DAMIR, *Nadbiskup Carlo Maria Viganò krivi papu Franu zbog epidemije: Korona je božja kazna za Pachamamu u Vatikanu*. (23. travnja 2020.) Preuzeto s: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/svijet/nadbiskup-carlo-maria-vigano-krivi-papu-franu-zbog-epidemije-korona-je-bozja-kazna-za-pachamamu-u-vatikanu-1017754>.

THE DENZINGER-BERGOGLIO, *Denzinger-Bergoglio. Suprising contributions by Francis to the magisterium* (2016.). Preuzeto s: <https://en-denzingerbergoglio.com/>.

- THE GUARDIAN.COM, *Pope Benedict pledges 'obedience' to successor* (28. veljače 2013.). Preuzeto s: <https://www.theguardian.com/world/2013/feb/28/pope-benedict-pledges-obediance-successor>.
- TOMAŠEVIĆ, SILVIJE, *'Zadržavajući papinsko ime, Ratzinger je samo unio konfuziju u Crkvu'* (12. prosinca 2020.). Preuzeto s: <https://www.vecernji.hr/vijesti/zadrzavajući-papinsko-ime-ratzinger-je-samo-unio-konfuziju-u-crkvu-1453179>.
- WEIGEL, GEORGE, *'Concilium' v. 'Communio': the battle of Vatican II* (14. srpnja 2022.). Preuzeto s: <https://www.thecatholicthing.org/2022/07/14/concilium-v-communio-the-battle-of-vatican-ii/>.
- WOODEN, CINDY, *In interview, pope says criticism is annoying, but can be helpful*. (25. siječnja 2023.). Preuzet Link: <https://catholicreview.org/in-interview-pope-says-criticism-is-annoying-but-can-be-helpful/>.

Prilozi

Dijagram br. 1. (napravio autor)

Dijagram br. 2. (napravio autor)

Lenta vremena br. 1. (napravio autor)

Tablica br. 1. (napravio autor)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, **Stipe Mlikotić**, kao pristupnik za stjecanje zvanja *sveučilišnoga/sveučilišne magistra/magistrice katehetike*, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, _____

Potpis

Summary

In this paper, we reflect on how criticizing the Roman pontiff, Pope Francis, represents a difficulty in evangelization. Here we have emphasized the criticism directed at Pope Francis from the Catholic point of view, by clerics and laity. For this work, we mostly used internet articles on various portals where Catholic theologians write and where they question the pontificate of Pope Francis. The goal of the work as such is to show that criticism of Pope Francis makes evangelization difficult because it creates divisions within the Church. Criticisms addressed to Pope Francis reveal childish faith, but also theological rigidity. We divided the work into three parts. In the first one, we pointed out how Pope Francis is criticized and we showed that it is not constructive criticism but *ad hominem* criticism. In the second part, we present the teaching of the Catholic Church on the Roman pontiff. We especially emphasized the importance of the papacy as a visible unity of the faithful, which cannot be achieved by constant and imprudent criticism. In the third part of the paper, we tried to show that there is an internal conflict among the critics of Pope Francis, because what they defend with all their power (*tradition*), they criticize the most, because the papacy itself represents the teaching of the church. At the end of the paper there is a conclusion and a bibliography.

Keywords: Pope Francis, criticism, Roman pontiff, tradition, postmodernism, evangelization, wolves in the sheepfold.